EKİM 1984 6

yol ve amaç

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ ORGANI

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİNİZ!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ ORGANI

Yazışma adresimiz: Box 16 367 S 103 27 / Stockholm-İsveç
Son redaksiyon tarihi: 24 Ekim 1984

3 AYLIK DERGİ YIL: 2 SAYI: 6 EKİM 1984

İÇİNDEKİLER

TKP MK Genel Sekreteri H.Kutlu yoldaşın yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar, dostlar,
Kardeşlerim,

Partimiz, Türkiye Komünist Partisi'nin 64. kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Bu günü, kuruluşundan bu yana en acımasız, barbarca saldırılar altında yokedilememiş, ezilmemiş savaşkan bir partinin üyeleri olmak sevinci ile kutluyoruz. Halkımızın en özverili, en yiğit evlatlarını bağrına çeken böyle bir partide, partimizin kurucusu Mustafa Suphi yoldaştan, Parti Başkanımız Bilen yoldaş ve Merkez Komitesi üyemiz Deniz yoldaşa kadar nice özverili, inanmış, yiğit yoldaşlarla aynı saflarda olmaktan onur duyuyoruz.

Halkımızın ulusal çıkarlarının her zaman açık sözlü savunucusu olmuş, işçi sınıfının davasından, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizminden milim ödün vermemiş, en zor anlarda bile bu ilkelere sıkıca bağlı kalmış olan partimizle gurur duyduğumuz için elbette haklıyız.

Bu duygularımızı kimse bize çok görmesin. Çok değil daha birkaç yıl önce varlık-yokluk kavgası verdiğimiz hatırlansın. Bizi partimizin şanlı geçmişinden koparmak isteyen, partililik moralimizi çökertmek isteyen açık ve sinsi saldırılar, o büyük kara gürültü hatırlansın.

Yoldaşlar, 64 yıl koca bir tarihtir. Başarıları ve başarısızlıkları ile 64 yıl zengin bir deney hazinesidir. Bu hazine yalnız komünistler için değil, işçi sınıfımızın, halkımızın davası için savaşmak isteyen herkes içindir.

64. yılımızı kutlarken geçmişin derslerine, günümüzün somut görevlerine eğiliyoruz. Dünü bilmeyenler bugünü anlayamazlar, her seferinde Ameriyı yeniden keşfetmek zorunda kalırlar, yürünmüş, aşılmış yollardan yeniden yürürler. Ama bugünün somut problemlerini yakalamadan da dün anlaşılamaz. Dünden hangi dersleri almamız gerektiği kavranamaz.

TKP ülkenin en eski, en deneyimli politik partisidir. Onun tarihi işçi sınıfımızın, halkımızın tarihi ile içiçedir. Biz geçmişin dersleri derken yalnızca TKP'nin değil, ilerici, devrimci her hareketin savaşlarından çıkan deneyleri anlıyoruz. Bunlara sahip çıkıyoruz.

Dünden çıkardığımız en önemli ders, işçi sınıfının, halkımızın savaşımının başarısı için, tarihsel ve güncel savaşımın sürekliliğini temsil eden böyle bir parti olmadan hiç bir şeyin olmayacağıdır.

Partimizin uzak ve yakın geçmişinin deneylerinden çıkardığımız bu ders yüksek partililik bilincinin, aynı zamanda proleter enternasyonalizmi bilinci demek olduğudur. Bugün emperyalizmin ve işbirlikçilerinin proleter enternasyonalizmine yönelik kuduzca saldırıları karşısında TKP, konumlarından gerilemiyor. Tersine onları geriletmek için bu silaha dört elle sarılıyor.

Dün Hitler delisini durdurmada, bugün nükleer savaş çılgını Reagan kliğinin ve Batı Avrupa rövanşistlerinin saldırılarına karşı barış ve ilerleme için Sovyetler Birliği ve öteki ülkelerin, dünya komünist hareketinin rolünü, TKP her zaman halkımıza göstermeye çalıştı.

TKP reel sosyalizmin başarılarından her zaman sevinç duydu. Bugün Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 35. kuruluş, Bulgaristan devriminin ve Slovak ayaklanmasının 40. yıldönümleri kutlanırken, onların sevinçlerini yürekten paylaşıyoruz.

Bugün ülkemizin karşı karşıya olduğu tehlikeleri, halkımızın tarifsiz acılar içindeki yaşamını ve bunların temeldeki nedenlerini biliyorsunuz.

Şunu görmeliyiz: Partimiz ne denli zor koşullar altında olursa olsun, bugün halkımızın karşı karşıya kaldığı durum öyledir ki, durup yaralarımızı sarmaya bile zamanımız yoktur. TKP faşist diktatörlüğün, Evren-Özal çetesinin ulusal hiyanet politikasını durup dinlenmeden, her engeli aşarak halkımıza duyurmaya, onun savaşımları içinde aralıksız yer almaya devam edecektir. Daha da önemlisi bu savaşıma hız verecektir.

"İÇ DÜŞMAN" KİM?

Bugün Özal hükümeti kelimenin gerçek anlamıyla bir hükümet bile değildir. Bu hükümet doğrudan İMF, Dünya Bankası gibi yeni sömürgeci kuruluşların, uluslararası finans oligarşisinin hükümetidir. Onların maaşlı haciz memurlarından oluşan bir Düyun-u Umumiye hükümetidir.

Son yıllarda, özellikle de 12 Eylül devirmesinden bu yana İMF adı dillerden düşmez oldu. Bizim gibi ülkelerde İMF'nin sesi ne zaman çok çıkmışsa, halkın, demokrasinin sesi, o denli kısılmıştır.

İMF, sermayesinin belirleyici bölümü ABD ve diğer emperyalist ülkelerin denetiminde olan, bu nedenle de onların çıkarlarını gözeten uluslararası bir finans kuruluşudur, yani modern bir tefecidir.

İMF bizim gibi ülkelerde hükümetlere kendi soygun ve yağma planlarını dayatmakla yetinmiyor. Bu ülkeler içinde kendine maaşlı memurlar buluyor. Bunlar sıradan kişiler değil, mühendislerden, ekonomistlerden, kimi iş adamlarından oluşan bir kesim bürokrat ve teknokrat kadrolardır. Tüm dünyada bunlara "Chicago çocukları" adı takılmıştır. Bu şu anlama geliyor: Bunların ulusal hiç bir yanları yoktur. Amerikan sermayesinin en gerici çevrelerinin güdümündedirler. Bunlar hangi ülkeye dalmışlarsa, çekirgeler gibi o ülkenin ekonomisini yağma etmişler, yıkıntıya çevirmişlerdir.

Bizde de bunlardan içimize yuvalanmış halk ve vatan düşmanı bir çete vardır. Daha da çarpıcı olanı şudur: İMF ülkemizde olağanüstü olanaklar elde etmiştir. Kadroları, adamları doğrudan hükümet olmuştur. Hükümetin başı Özal, kendisinin de çoğu kez açıklamaktan çekinmediği gibi, İMF'nin gözdesidir. Yardımcılarının çoğu Amerika'da, Fridman okulunda yetişmiş, gözü kara "Chicago çocukları"dır.

Biz bunlara neden haciz memuru diyoruz? Kapitalizmin dünya ölçüsündeki genel bunalımı giderek derinleşmektedir. Ve bizim gibi ülkelerin İMF'ye, uluslararası finans kuruluşlarına borçları öylesine kabarmıştır ki, şimdi İMF' nin ana politikası, bu borçları tahsil etmek üzerine kurulmuştur.

Özal hükümetinin başlıca tek bir amacı vardır: Bu hükümet işçilerin, öteki emekçilerin, köylülerin,memurların, esnafların ücretlerine, gelirlerine

...soyarak ve hatta kimi iş adamlarını iflas ettirmek pahasına bunların sermayesine el atarak, KİT'leri uluslararası sermayenin denetimine sokarak, yurt dışındaki işçilerin döviz birikimlerini yağma ederek, yurt dışındaki gençleri "bedel" adı altında soyarak, emperyalistlere olan yüksek faizli borçları ödüyor. İşte onun politikası ana hatları ile bundan ibarettir.

Bu politikanın tek bir adı vardır. Emperyalizmin yeni sömürgeci yağma politikası. Yağma, bir ajitasyon sözcüğü değildir. Emperyalist sömürünün değişik nitelikte bir biçiminin ifadesidir. Kaşıkla verip, kepçe ile geri alma politikasıdır. Bizde uygulanan da tam tamına budur.

Bu gerçekleri görmeye başlayanlar her geçen gün artıyor. Bunu görmeye başlayan kimi sermaye çevrelerinde de bir panik havası kendini yavaştan hissetttiriyor.

Burada bir olguya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Ülkemizdeki ekonomik bunalım şimdi yeni bir nitelik kazanmaya doğru derinleşiyor. Ekonomik bunalım, temelde bağımlı kapitalizmin ve ekonominin çok yapılı karakterinin bir sonucudur. Emperyalizmin yeni-sömürgeci yağma politikasının diktatörlüğün süngüleri altında en sert biçimde uygulanması sonucu bu bunalım yepyeni bir karakter kazanıyor. Ekonomik bunalım, ekonomik çöküşe dönme yolundadır.

Derin bunalım altında olan ekonomi, geçmişte yeniden üretim süreci sürekli tıkanıklıklarla karşılaşsa bile, yaşamını sürdürebiliyordu. Şimdi ise bu neredeyse olanaksız duruma geliyor. Bu felç olma halidir. Kaostur, toptan çöküştür.

Ama bunun da bir amacı ve mantığı vardır. Ekonomi bu duruma geldiğinde artık ancak kapitalist bütünleşme ile daha çok yabancı sermaye ile ayakta kalabilir. Yani Türkiye emperyalizme daha çok muhtaç, onun tam bir açık pazarı, çiftliği durumuna gelecektir. Bu durum şimdikinden de az sayıda bir avuç işbirlikçi oligarşi için bir cennet, halkımız için ise tam anlamıyla bir cehennem demek olacaktır.

Evren ve militarist generaller sık sık "düşman içimizdedir" diyor. ABD'den ödünç aldıkları "iç düşman" tekerlemesi ile ilerici güçleri halkımıza düşman gibi göstermeye çalışıyorlar. Gerçekte ise halkımızın en baş düşmanı emperyalizmdir. Ve bugün emperyalizm ülkemizde bir iç etmene, yani "iç düşmana" dönüşmüştür.

Emperyalizmin içerdeki kollarından birine yukarda işaret ettik. Bu, İMF'nin haciz memurlarından oluşan çetedir. Bunlar bugün yalnızca büyük şirketlerin, bankaların, devlet dairelerinin, ekonomiye yön veren planlama vb. örgütlerinin başında değil, doğrudan hükümettedirler.

Emperyalizmin ikinci kolu en az birinci kolu kadar tehlikelidir. Özellikle ABD askersel-sanayi kompleksinin ülkemiz içindeki işbirlikçileri, memurları, komisyoncuları, acentalarıdır. Bunlar, kimi politikacılar, büyük tekelci kapitalistler, militarist generaller ve teknokratlardır. Bunlar, halkımızın ekmeğinden kesilen paralarla, ülkemizi ölüm silahları ile donatmaya, ekonomimizi doğrudan ve dolaylı askerileştirmeye çalışıyorlar. Bunların da ulusallığı yalnızca ceplerinde taşıdıkları TC kimliklerinden ibarettir.

Bu iki kol emperyalizmin en gerici, en saldırgan kesimlerinin iç taşıyıcılarıdır. Dahası günümüzdeki faşizmin başlıca dayanağıdır.

Emperyalizmin en kanlı, en saldırgan kesimlerini temsil eden askersel-sanayi kompleksi ve onun içerdeki taşıyıcıları, uluslararası finans oligarşinin en sömürücü, talancı kesimlerini temsil eden İMF ve onun iç taşıyıcıları,

devlet hiyerarşisinin en tepesini tutarak oligarşik bir yapı oluşturdular. Faşist diktatörlük halkımızın tepesine böyle çöreklendi.

KİMİ YANILGILAR

Söz gelmişken şu "faşizm çözülüyor" safsatasına da değinelim. Bu görüşün sahipleri üzerine konuşmak gerekli mi, diye sorulacağını bilsek de, bu görüşün tehlikeli ve ince bir pasifizm yaydığını unutmamak gerekiyor. Bunlar, gerçek düşündüklerini söylemekte her zaman olduğu gibi utangaç ve korkak olmasalar, "faşizm bitti" diyecekler. Onlar Özal hükümetine bakarak rejimin sivilleştiğini sanıyorlar. Kimileri de yüzeysel çelişkilere bakarak, sivil görüntüye aldanarak, Özal hükümetine destek verici bir tutumla, rejimde iki başlılık görüyorlar.

Günümüzde ABD emperyalizminin saldırı stratejisi, özellikle Reagan yönetimi ile birlikte, kuvvete başvurma yoluna, askersel üstünlük elde etme tutkusuna dayanmıştır. Ama emperyalizm, dünya sosyalist sisteminin gücü, ulusal kurtuluş hareketinin etkinliği ve gitgide büyüyen barış güçlerin eylemi karşısında bu evrensel stratejiyi, bölgelere, ülkelere ve somut duruma göre, esnek davranmayla birleştiriyor. "Sivil" Özal hükümetinin ve büyük destekçisinin, dünya halklarının, barışın ve demokrasinin en büyük düşmanı olan ABD emperyalizmi olduğunu unutmamak gerekiyor.

Görülmesi gerekli ikinci nokta, ABD emperyalizminin ve NATO'nun stratejik planlarında Türkiye'ye verilen özel roldür. ABD yönetimi, Türkiye'ye bölgede daha da etkin bir görev vermek istiyor. İsrail'den Pakistan ve Japonya'ya kadar uzanan, amacı Sovyetler Birliği'ni çepeçevre kuşatmak olan "güvenlik kuşağı" içinde Türkiye'nin kilit bir rol oynamasına, Türkiye'ye dayanarak bölgede gerici askersel-politik paktlar oluşturmaya , bu konuda Batı Avrupa emperyalizminin de desteğini almaya çalışıyor. Açık askersel yönetim altında olan, suçu yalnızca barışı savunmak, yalnızca namuslu sendikacılık yapmak olan insanların yargılanmasının sürüp gittiği bir Türkiye, bu görünüm, elbette emperyalizmin bu amaçları için çok uygun değil. Açık askersel yönetim altındaki bir NATO üyesi, özgürlük, demokrasi örneği diye yutturulmak istenen NATO vitrininde bir leke oluyor.

Böyle de olsa, eğer Barış Komitesi yöneticileri ve DİSK'li sendikacıların kurtarılması için, cuntanın işkence ve cinayetlerini sergilemek için yükselen güçlü dayanışma olmasaydı, emperyalizm de, faşist diktatörlük de kolay kolay böyle bir manevraya yönelmezlerdi. Şimdi elde edilen bu kazanımı daha da ilerletmek gerekiyor. Tüm politik tutukluları kurtarmak için çabaları artırmak gerekiyor.

Üçüncü olarak şu görülmelidir: Faşist diktatörlükler ya halkın güçlü direnişleri altında "YIKILIR", ya sınırlı bir muhalefet ve faşizmin kendi iç çelişkileri nedeniyle "ÇÖZÜLÜR" ya da onu getiren emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından artık uygun görülmediği için "KALDIRILIR- GERİ ÇEKİLİR". Bu son biçim ilk ikisinden kökten farklıdır.

Bugün Türkiye'de faşizm ne çözülüyor, ne de kaldırılıyor. Fakat eğer "kaldırılma" hazırlıklarının ciddi işaretleri görülürse bunu hemen saptamalıyız. Çünkü bu muhalefetin sıralarında yeni şaşırmaları beraberinde getirecektir ve bizim de yeni bir tutum belirlememizi gerektirecektir.

Bir zamanlar Marx'ın söylediği gibi, bugün Türkiye'de düzen kendi iç bağlarından öylesine boşanıyor ki, düzenin sahipleri için düzeni kurtarma-

nın giderek tek yolu kalıyor; düzeni profesyonel hırsızlara ve ekonomik anarşinin eline teslim etmek. Ve ancak onların eliyle düzeni yeniden kurmak.

Kuşkusuz böyle bir düzene uygun bir politik yapı, hukuk ve ahlak yapısı gerekir. Bugün toplumumuzda bilinçli politikalar sonucu çöken ve temellerinden sarsılan ahlaksal değerlerin, halkın olumlu geleneklerinin, ulusal kültürünün demokratik ögelerinin yerine, ahlaksızlık, hırsızlık, zorbalık, fuhuş, rüşvet, kültürsüzlük, yozlaşma, politik şantaj geçiriliyor.

Son haftalarda açığa çıkan ve hükümet içinde derin çatışmalara, Tercüman gazetesinin kapatılmasına kadar varan döviz ve altın kaçakçılığı olayı, Türkiye kapitalizminin vahşi ve insanlık düşmanı içyüzünü apaçık gözler önüne sermiştir. Evde aç bekleyen bebeleri için özgürlüğünü ve daha da önemlisi onurunu bile yitirmeyi göze alarak fırından ekmek çalmak zorunda kalan yoksul babalar ve Türkiye'nin toplam dış borçlarının yarısına yakın bir miktarda altın ve dövizi, yani halkın alınterini yurtdışına kaçıran vurguncu kapitalistler! İşte Türkiye'nin gerçekleri böylesinedir.

ÇIKIŞ YOLU NEREDE ?

Yığınlara derinden güvenmek ne demektir bilmeyenler halkımızın tüm bu koşullar karşısında sessiz kalacağını düşünüyorlar. Kuşkusuz yığın eylemleri, büyük çaplı grevler, gösteriler bugün henüz görülmüyor. Ama yukarda sözünü ettiğimiz ve benzeri örnekleri yorumlayabilenlerin, halkımızın aslında sessiz olmadığını anlamaları zor değildir. Yaşamak için, çoluk çocuğu için böylesi bedelleri göze alanlar, eğer gerçek politik düşmanlarını görebilirlerse, daha doğrusu bizler, onlara bunu göstermeyi başarabilirsek, yığınların eylemi, tıpkı uzun süren bir kuraklıktan sonra gelen sağanak gibi, yıldırımlarla, şimşeklerle, gök gürültüleri ile gelecektir. Bunun arkası, büyük şairimizin dediği gibi, ıslak bir bezle gıcır gıcır silinmiş masmavi bir gökyüzü, bahar, özgürlük türküleridir.

Ama bu nasıl olacak? Yağmur duasına çıkmak bize göre değil. Yığınların eylemini kollarımızı kavuşturup bekleyemeyiz. Biz kimileri gibi ne geleceğe ilişkin umutlarımızı, heyecanlarımızı biteviye dile getirmekle, basma kalıp düşüncelerle, içi boş keskin belgilerle oyalanabiliriz, ne de utangaç günah çıkarmaların ardına saklanıp görevi burjuvazinin şu ya da bu koluna teslim edebiliriz.

Emperyalizme bağımlılık ve faşist diktatörlük altında sürdürülen bu akıl dışı ulusal hıyanet politikasını durdurmak gerekir. Emperyalist bağımlılığı geriletmek ve faşist diktatörlüğü yıkmak gerekir. Bu tehlikeli gidiş önlenmelidir.

TKP yalnızca halkımızın geleceğini temsil etmiyor, aynı zamanda bugüne, bugünkü savaşımına da sahip çıkıyor. Bu nokta iyi kavranmalıdır. Bizi sözde halk adına, yığınlar adına, işçi sınıfı adına konuşup da pratikte kenarda kalanlardan ayıran en köklü fark burada yatıyor. Bizim devrim ve demokrasi anlayışımızın, partimizin bugünkü politik taktiklerinin anlamı burada gizlidir. Halkın sempatisini, güvenini kazanmak, desteğini alabilmek, öncü olabilmek sözle olmaz. Bugünden her gün, onun acılarını paylaşmadan, güncel savaşımına yol göstermeden, karınca gibi çalışmadan öncü olunamaz. Devrimin politik ordusu ancak böyle bir savaş içinde adım adım oluşabilir.

Biz amaçlarımızı hiç gizlemedik, gizlemiyoruz. Yukardan beri ancak

bazı yanlarına dokunduğumuz ülkemizin ekonomik ve sosyal durumu, gerçekte, halkımızın acılarına en köklü biçimde, ancak tüm bozuklukların, hastalıkların kaynağı olan kapitalizmi yıkıp sosyalizmi kurmakla son verilebileceğini gösteriyor.

Ancak, köklü devrimci dönüşümlerin gerekliliği, yığınlarca kendi deneyleri temelinde kavranmadan, bu yolda tek bir adım bile atılamayacağının da tarih şahididir.

TKP, bu tehlikeli gidişi durdurmak isteyen, ülkenin ilerlemesinin önündeki dünden gelen ve bugünkü engellerin kalkmasını isteyen, bunun için çaba harcayan herkesle beraberdir. Biz emperyalizme ve diktatörlüğe karşı tüm güçlerle diyalog içinde olmanın zorunluluğuna inanıyoruz. Tüm ulusal, demokratik güçlerin kendi arasında, solun kendi içindeki ve sol güçlerle diğer demokrasi güçleri arasındaki diyalog, birlik sürecinin ilerlemesinin tek yoludur.

Bugün ülkemizde ekonomik konular yoğun tartışılıyor. Biz bunu yararsız görmüyoruz. Biz ekonomik bunalımdan ancak emekten yana bir politika ile çıkılabileceğini düşünüyoruz. Ama bugün kimi ilerici ekonomistlerin de görmeye başladığı gibi, ufukta görünen toptan çöküşü önlemek için bir alternatif politika oluşturma hedefini yararlı görüyoruz. Bunun tek yolu, bize göre, İMF ile yapılan anlaşmaların iptali, dış borç ödemelerinin durdurulması, yağma politikasına destek veren tekellerin eylemlerinin sınırlandırılması, büyük vurgunculuğa, kaçakçılığa dayanan kapkaççı iç ve dış ticaretin önlenmesi, büyük sermayenin etkili vergilendirilmesi, devlet ekonomik sektörünün güçlendirilmesidir.

Ancak böylece ekonominin ulusal temellerinin yokedilmesi önlenebilir ve çöküşe doğru gidiş durdurulabilir. Böyle bir politika ekonomik bunalıma köklü çözüm getirmek için henüz yetersiz olsa da, yalnızca işçi ve emekçi sınıfların çıkarına değil, ekonomik eylemini ülke topraklarına bağlamış, işbirlikçi olmayan sermaye sahiplerinin de çıkarınadır.

Ne var ki, böyle bir politikanın bile, faşist diktatörlük altında uygulanabileceğini sanmak hayaldir; hırsızı katile şikayet etmek olur.

Özal halka sürekli "önce ekonomi düzelecek, ancak sonra demokrasi gelir" fikrini aşılamaya çalışıyor. Burjuva basınının kimi köşe yazarları da bu fikrin şampiyonluğunu yapıyor.

Önce meseleyi doğru oturtalım. Demokrasi gelmeden ekonomik alanda ciddi hiç bir iyileşme olamaz.

Rejim ve demokrasi tartışmasının diktatörlük altında ne kadar zor ve tehlikeli olduğunun bilincindeyiz. Demokratik haklar isteyen aydınların üzerine diktatörlüğün nasıl barbarca çullandığını gördük. Ama savaşımdan başka bir yol da yoktur.

ULUSAL DEMOKRASİ

Farklı demokrasi anlayışları var. Bu çok doğal. Eski, geleneksel politik güçler, çevreler, yeni düşüncelerle; yeni güçler, yepyeni düşüncelerle nasıl bir demokrasi, nasıl bir rejim sorusuna yanıt arıyorlar. Öte yandan kendi deneyi ile halkın demokrasi bilinci gelişiyor. Eğer biz toplumumuzdaki sosyal düşüncenin tarihsel gelişmesini ve güncel düzeyini, farklılıkları ve bu farklılıkları doğuran tarihsel, sınıfsal ve sosyal nedenleri yeterince kavrayamazsak, yönlendirici olamayız.

Bazıları "devrim demokrasiyi getirir" demekle yetiniyorlar. Bu kestirme ve yaşamdan kopuk yanıtta demokrasi denen şey varolmadığı için bu fikir ile tartışmak hemen hemen olanaksızdır.

Önemlice bir çevreyi etkileyen bir başka anlayış, Batı Avrupa tipi bir sosyal demokrasi anlayışıdır. Bu görüşün çeşitli varyantları da var.

Bir diğeri, burjuva demokrasisini savunmakla birlikte, eğer biz yanlış anlamıyorsak, 12 Eylül öncesindeki bir demokrasi anlayışıyla yetiniyor.

TKP ise ulusal demokrasi anlayışını ileri sürüyor.

Önce şuna yanıt verelim. Batı Avrupa tipi bir demokrasi de, 12 Eylül öncesindeki demokrasi de, bugünkü faşist rejimden daha iyi değil midir? Duraksamadan bu soruya evet deriz. Faşizme karşı böyle bir demokrasiyi küçümsemek hiç bir zaman aklımızdan geçmez. Faşizme karşı alternatif burjuva demokratik hak ve özgürlükler değil mi? Bu da bütünüyle doğru.

Ama sorun başkadır. Birincisi, bir seçme durumu ile karşı karşıya değiliz. İkincisi, Türkiye'de Batı Avrupa tipi bir demokrasiyi gerçekleşebilir görmüyoruz. Çünkü böyle bir demokrasi, gelişmiş kapitalist ülkelerin somut tarihsel koşullarının bir ürünüdür. Bizde kapitalizmi gelişmiş gösteren kimi "sol"ların demokrasi konusuna açık yanıt getirememelerinin nedeni de budur. Üçüncüsü, 12 Eylül öncesindeki demokrasi anlayışı ise halkın ileri kesimlerinin, demokrasi güçlerinin bilincinde genel olarak aşılmıştır.

Bizim ileri sürdüğümüz ulusal demokrasi ise, ülkemizin kendi sosyal ve sınıfsal gerçeğinden, tarihsel ve somut olarak çıkan, toplumun demokrasi bilincinin yükseldiği boyutu içermekle birlikte, onu daha da geliştiren, gerçekleşebilir, reel güçleri olan bir demokrasi anlayışıdır. Özü, karakteri bakımından burjuva demokrasisi olmakla birlikte, onu aşma eğilimi taşıyan iki özelliği vardır. Birincisi, antiemperyalist nitelikte oluşudur. Bu onun ulusal ve dolayısıyla sosyal niteliğini belirliyor. İkincisi sınıfsal niteliğidir. İşçi sınıfının etkinliğine, ağırlığına, öncülüğüne dayanıyor olmasıdır.

Bu amacı gerçekleştirecek reel güçler vardır. Ağır ekonomik sömürüye, politik baskılara, başta işçiler olmak olmak üzere hemen hemen tüm kesimlerden Kürt halkından,artan hoşnutsuzluk sesleri geliyor.

Diktatörlüğe, cuntanın sahte partilerine ve sahte parlamentoya karşı halkın tepkisi yerel seçimlerde kendini açıkça ortaya koydu.

Ordu içinde, 12 Eylül devirmesini gerçekleştiren generallerce nasıl aldatıldıklarını, kandırılarak işçi sınıfının, halkın, ilericilerin üzerlerine sürüldüklerini, ulusal çıkarlara ihanete zorlandıklarını anlatan yurtsever subay ve assubayların, erlerin sayısı artıyor. Yurtdışındaki işçilerimiz ve tüm dünya barış ve demokrasi güçleri halkımızın yanındadır.

Öte yandan günümüz koşullarında zayıf ve sosyal tabanı dar olan faşist diktatörlüğün attığı adımlar, egemen güçler içindeki ayrışmayı hızlandırıyor. Büyük burjuvazinin kimi kesimleri bile artık rejime eski desteği veremiyorlar. Bütün bunlar, diktatörlük karşıtı güçlerin ne denli geniş olduğunu ve faşizmi yıkmanın olanaklarını gösteriyor.

Ama ne yazık ki, nesnel durum böyle de olsa, diktatörlük karşıtı güçlerin birliği süreci son derece yavaş gelişiyor.

Öte yandan, karşı karşıya kaldığı tehlikeyi çok iyi gören diktatörlük yeni manevralara hazırlanıyor. Özal hükümeti hızla yıpranıyor. Ama emperyalizm ve diktatörlük daha dört yıl bu hükümetin ayakta kalmasına çok şey bağlıyor. Bu süre içinde hemen hemen en önemli amaçlarına varmak istiyorlar. Bu amaçların ne olduğunu açıkladık. Öte yandan zorda kalırlarsa kendileri

için en uygun olacak hükümet biçimlerini şimdiden hazırlamaya çalışıyorlar.

Bu oyun bozulmalıdır. Bu vatan düşmanı, halk düşmanı hükümete değil dört yıl, dört ay bile hükümet etme olanağı verilmemelidir.

BİRLİK SÜRECİNİ İLERLETMEK İÇİN

Diktatörlük karşıtı güçlerin arasında bu hükümeti yıkma temelinde bir diyaloğu başlatmak, çok daha ileriye gidişin kapısını açabilir. Diktatörlüğün manevra yapma olanağını daraltabilir. Biz, emperyalizmin konumlarını geriletmek, faşist diktatörlüğü yıkmak için demokrasi anlayışı ne olursa olsun herkesle ortak savaşa hazırız.

TKP, burjuva muhalefeti de içinde, demokratik ve sol güçler içinde bu yöndeki tüm girişimlere destek verecektir.

Biz, burjuva muhalefet parti ve akımlarına yaklaşırken, onların kendi sınıfsal konumları sonucu sınırlı bir demokrasi anlayışında olduklarını vurgulamakla yetinmiyoruz. Biz bu güçlerin de faşist diktatörlüğün baskılarına hedef olduklarını görüyoruz.Yalnızca yasal savaşım yolunu benimseyen bu güçlerin elde ettikleri yasal konumları korumak için dikkatli davranmalarını, bunu tek başına sonuç alıcı bir yol olarak görmesek de, anlayışla karşılıyoruz.

Ne var ki, biz bu güçlere, sol güçlerle yapıcı bir diyalog içine girmedikleri sürece, bizim illegal koşullarda savaşım yürütmemize hak vermedikleri sürece, halkımızın demokrasi savaşımına kalıcı bir katkıda bulunamayacaklarını da hatırlatmak istiyoruz. Diktatörlüğün demokrasi güçlerini bölüp parçalama çabalarını ve yeni yeni manevralara başvurmasını boşa çıkarmanın tek yolu budur. Farklı koşullarda savaşım, diyaloğa engel değildir. Tersine tüm demokrasi güçlerinin ortak platformunun oluşması için, bu zorunludur. Ama biz, baskıları öne sürerek bir kenarda bekleyenleri, daha iyi koşulları gözleyenleri de doğru tutumda görmediğimizi belirtmek isteriz. Ve diktatörlüğün manevra hazırlıklarını göremeyen, buna alet olan, cuntayla, onun parlamentosu ile uzlaşan tutumların açık biçimde karşısında olacağız.

Kendisine ilerici, Atatürkçü, sosyal demokrat diyen politik güçleri, böylesine uzlaşmalara girmedikleri ve sol güçlerle diyaloğa açık oldukları sürece demokrasi yolunda destekleyeceğiz.

Sol içinde ise, halkın diktatörlüğe karşı savaşının yanında aktif yer alan, sol güçlerin halkın üzerindeki saygınlığını artıracak her güçle beraber olacağız.

Kuşkusuz her durumda TKP kendi görüşlerini ve konumlarını açıklamaktan geri durmayacaktır.

Biz, birlik sürecini olumsuz etkileyen kimi etmenlerin aşılması ile bu sürecin çok daha hızlı gelişeceğine inanıyoruz.

Birincisi, gerek sol ve gerekse demokratik güçler üzerinde yıkıcı, birliği engelleyici etkiler yaratan antikomünizm, antisovyetizmdir. Özellikle başta yığınların bilincinde ciddi yanılgılar yaratan, Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin, komünistlerin "terörün arkasında olduğu", "demokratik olmadığı" yalanı, bu utanmazca kara çalma geliyor. Bugün kanlı bir terör uygulayan diktatörlüğün, gelirken "terörü önleme" gerekçesine nasıl sarıldığını, bunun nasıl etkili olduğunu unutmayalım. Diktatörlük bugün de zayıfladıkça yeniden bu silaha sarılmaya hazırlanıyor. Kimi demokrat güçler ve kısır hesaplar peşinde olan ya da ideolojik planda sağa savrulan kimi sol ör-

gütler kendilerine de yönelen bu tehlikeyi görmüyor, antisovyetik, antikomünist kampanyalara karşı tutum almıyor, hatta kendilerini bu kampanyaların etkisi altında kalmaktan kurtaramıyorlar.

Şovenizm de halkın, demokratik güçlerin birliğini parçalayan, gericiliğin elindeki başka bir güçlü ideolojik silah oluyor. Bugün çok daha açık sürürülen, Kürt halkına barbarca saldıran, onu tarih sahnesinden silmeye çalışan faşist-şovenist kıyıma karşı çıkmak her demokratın görevidir. Türk halkının kurtuluşu Kürt halkından ayrı düşünülemez. Kürt halkının varlığını görmezden gelmek iki halkın özgürce birlik olanağını zayıflatır. Bölgemizde Türk, Kürt, Arap, Yunan ve Kıbrıs Rum halklarını birbirine düşüren şoven kışkırtmalara, emperyalizme yarayan yayılmacı saldırılara karşı çıkmak demokrat olmanın, yurtseverliğin, barıştan yana olmanın, ulusal çıkarları koruma kararlılığının en güçlü belirtisi olacaktır.

Sol güçler içinde kaba kuvvetle görüşlerini dayatma, bireysel, teröre başvurma yöntemlerine TKP şiddetle karşıdır. Terörizme karşı olan güçlerin bir birini anlamaya çalışmak, haklıyı haksızı ayırmak yerine, ortaya çıkan büyük-küçük her olayı bir çatışma nedeni saymasını da birliğe zararlı tutumlar olarak görüyoruz.

BAŞARMAK ZORUNDAYIZ

Bir kez daha yinelememe gerek yok ki, ülkemizin durumu, işçi sınıfımızın, halkımızın karşı karşıya olduğu tehlikeler, önümüze yarına ertelenemez görevler koyuyor.

Bu görevler karmaşık ve çetindir. Partimiz zor koşullarda, saldırıların ardı arkası kesilmemiş, yeni saldırı tehlikeleri ortadan kalkmamışken 64. kuruluş yıldönümünü, barış ve demokrasi için savaşın en önünde karşılıyor.

Dikkatinizi doğrudan partimize yönelik olan şu tehlikeye çekmek istiyorum. Polis bizi örgütsel olarak yokedemedi, bölüp parçalamayı başaramadı. Ama bu, yeniden saldırmayacak, bunu denemeyecek demek değildir. Üstelik eğer yeni ve toplu bir saldırıya girişirse bunu kuduzca yapacaktır. Bizi yokedemeyeceğini bilmenin öfkesi ile yapacaktır. Bu saldırı onun moral çöküntüsünü gösterecektir. Bizim moralimizi ise bozamayacaktır. Ne kadar ağır kayıplar verdirse de, savaşımızı engelleyemeyecektir.

Şimdi özellikle, bu tehlikeyi, buna karşı önlemleri pekiştirmeyi unutmaksızın, düşmanın bizi yığınlardan, demokrasi güçlerinden yalıtlama yolundaki taktiğine de dikkat vermeliyiz. Bu taktik partimiz için hiç de yeni değildir.

Bu taktiği boşa çıkarmak da, önümüzde duran tüm görevleri yerine getirmek de tek bir şeye bağlı kalıyor: TKP'yi daha da güçlendirmeye, onun politik yöneticiliğini yükseltmeye, bunu pratik önderlikle tamamlamaya.

Bir komünist partisinin öncülük rolü, Marksizm- Leninizm'in ilkelerine bağlılığının derecesi, onun bağlaşıklık kurma yeteneği ile de ölçülür. Şimdi politikamızın ana yönü "birlik politikası"dir. Her alanda, her çalışmada unutmamamız gerekn yön budur.

Ancak, tüm çalışmalarımız içinde uzanan kızıl çizgi şudur: TKP işçi sınıfının öncü partisidir. Öncelikle işçi sınıfının en özverili, en yiğit evlatlarını savaşımımıza kazanmalıyız, öncelikle işçiler içinde ve şimdikinden çok daha fazla ve konspiratif bakımdan sağlam hücreler kurmalıyız. İşçiler, köylüler, öteki emekçiler, gençler içinde toplumun en çok ezilen kesimleri için-

de yığınların günlük istemleri için savaşmalıyız. Onlarda yitirdikleri demokratik haklarını geri alma yolunda isyan duygusu yaratmalıyız.

Bunun için bize gerekli olan nedir? Şimdikinden çok daha yüksek bir Leninci çelik parti disiplini! Bu işçi sınıfımızın, halkımızın davasını başarıya uluştırmak için, yığınlarla bağlanma derecemizi yükseltmek için zorunludur.

Yoldaşlar, dostlar, kardeşlerim,

İki ay sonra Türkiye Komünist Partisi 5. Kongresi'nin birinci yılı dolmuş olacak. Barış ve Ulusal Demokrasi belgisi altında toplanan 5. Kongre bizi, düne ve geleceğe sıkıca bağlayan partimiz tarihinde önemli bir dönemeç noktasıydı. Önemli görevler yükledi.

TKP ağır saldırılar altında halkımızın önünde yüklendiği sorumluluk dolu görevleri adım adım ama duraksamadan yerine getirecektir. Başaracağız, çünkü başarmak zorundayız.

Kuruluş günümüzde sizlere, yaşam kadar değerli, onun kadar zor savaşımınızda başarılar dilerim.

CİA'in Truva atları

Mehmet ERGÜL

Türk-İş'e bağlı yüzbinlerce işçinin toplu sözleşme görüşmelerinin başladığı günlerde Genel Başkan Şevket Yılmaz Birleşik Amerika'nın yolunu tuttu. 80 bini aşkın tekstil işçisinin toplu sözleşme görüşmeleri başladıktan 16 saat sonra, aynı zamanda Teksif Sendikası Başkanı olan Şevket Yılmaz Washington'a gitti. Şevket Yılmaz'ın kısa adı AFL-CİO olan Amerikan Emek Federasyonu ve Sanayi Örgütleri Kongresi'nin başkanı Lane Kirkland'ın çağrısı üzerine bir ay Birleşik Amerika' da "çeşitli temaslar"da bulunacağı bildiriliyor.

İlk bakışta denebilir ki, dünyanın değişik ülkelerinden sendika ve işçi temsilcilerinin ilişkilerini, dayanışmalarını geliştirmelerinden daha doğal ne olabilir? Hele uluslararası sermayenin birleşik saldırısı karşısında bütün dünya işçilerinin bu saldırıya karşı savaşımlarının eşgüdümü bugün daha da ivedi bir zorunluluk değil midir?

Ne var ki, Şevket Yılmaz'ın Birleşik Amerika gezisinin hiç de böyle bir amaca hizmet etmeyeceğini görmek için, bu gezinin nasıl bir ortamda gerçekleştiğine bakmak gerekiyor. Ülkemizdeki askersel-faşist rejim DİSK'i kapatmış, DİSK yöneticilerini ölüm cezasıyla yargılıyor. 206 milyon üyesi bulunan Dünya Sendikalar Federasyonu'yla ilişkiler yasaklanmış. Bellibaşlı bir tek kanal açık tutuluyor. Amerikan sendikalarının başlarıyla ilişkilere izin veriliyor. O zaman, bu ilişkilerin kime yarayacağını görmek için, AFL-CİO başlarının içyüzünü iyi bilmek gerekiyor.

BİRAZCIK TARİH

Henüz İkinci Dünya Savaşı sürüyor. Amerikan Merkezi İstihbarat Dairesi (CİA) kurulmamış daha. 1947'de kurulacak. Savaş sırasında Amerikan İstihbarat örgütünün adı, Stratejik Hizmetler Dairesi. Bu gizli servis, uluslararası sendikal hareketteki sol güçlere karşı savaş için, kendine bağlı bir kol oluşturuyor. Bu kolun başına, o zamanlar Şikago'lu genç bir hukukçu olan Arthur Goldberg getiriliyor. Arthur Goldberg daha sonra Amerikan Yüksek Mahkeme üyesi olacak, ABD'nin Birleşmiş Milletlerde temsilciliğini yapacak ve nasıl azgın bir soğuk savaş yanlısı olduğunu kanıtlayacaktır. Gizli servise

bağlı Emek Kolu'na değişik ABD sendikalarından pekçok insan yerleştiriliyor. Bunlardan biri, Uluslararası Kadın Elbisesi İşçileri Birliği'nin o zamanki başkanı David Dubinsky. Bu kişi Amerikan gangster sendikacılığının baş ideologlarından biri. Tek cümleyle özetlenirse, dünya görüşü şu: "Balığa su nasıl gerekliyse, sendikacılığa da kapitalizm öylesine gereklidir."(1)

O zamanlar Amerikan gizli servisine bağlı Emek Kolu'nda çalışan Serafino Romualdi şöyle diyor: "Stratejik Hizmetler Dairesi'ne bağlı Emek Kolu, savaş sonrası Avrupa'da sendikalar üzerinde denetimini kurabilmek için, elinden geleni ardına koymadı. Amerikan gizli servisleri, sendikal harekete sızan ajanlara bol keseden yardım ettiler."

Amerikan Hava Kuvvetleri Güvenlik Servisi ve Ulusal Güvenlik Dairesi adına istihbarat analizcisi olarak çalışan Winslow Peck, bu amaçla önce Hür Sendikalar Komitesi'nin kurulduğunu ve bu kuruluşun Avrupa'da sendikal hareketi bölmede ana araç olarak düşünüldüğünü belirtiyor. Hür Sendikalar Komitesi'nin kurucuları arasında Dubinsky ve George Meany var. George Meany 1952 yılından 1979'a kadar AFL-CİO'nun başkanlığını yapan karaünlü bir antikomünist. Eskiden CİA'de görev yapan Philip Agee, Meany'yi "belli başlı CİA ajanlarından biri" diye niteliyor. Peck de, Meany'nin daha Amerikan sendikalarının başına geçmeden çok önce CİA ile bağ kurduğunu doğruluyor. (Burada bir parantez açalım ve Meany'nin adını taşıyan pleketin Türk-İş'in Samsun'daki Konferans Salonu'na asıldığını belirtmekle yetinelim.)

Uluslararası yığın hareketlerinde bozgunculuk amacıyla CİA, 1950'li yılların başlarında Uluslararası Örgütler Seksiyonu'nu kurdu. CİA şefi Allen Dulles'in yardımcısı Thomas Braden bu seksiyonun başına geçti. Biçimsel olarak, Braden, Meany'nin gözetimi altındaki Birleşik Avrupa İçin Amerikan Komitesi'nin müdürü idi. O yıllarda CİA, Batı Avrupa sendikalarındaki ajanlarının yeterince üzerlerinin örtülmemesinden kaygı duyuyordu. Braden, AFL-CİO'nun Uluslararası İlişkiler Bölümü'nün başı Jay Lovestone ile onun yardımcısı Irwing Brown'ın bu duruma bir çare bulmak için işe koyulduklarını yazıyor. Dubinsky'nin sendikasının sağladığı fonlarla Fransa'da antikomünist Force Ouvriere'in mali temelleri atıldı. Bu kuruluş, kaynakları tükenince CİA'ye başvuruyordu. Daha sonra Fransa'dan İtalya'ya da uzanan "hür" sendikaların gizli yollarla parasal açıdan desteklenmesi işte böyle başladı. Braden, Saturday Evening Post'ta "eğer bu parasal desteği vermeseydik, ikinci dünya savaşı sonrasının tarihi tümüyle bambaşka olurdu" diye yazıyor.(2)

Braden yazısında, Batı Avrupa sendikalarında temizlik harekatını başarmakla mükemmel bir iş yapan Lovestone ve Brown'ı göklere çıkarıyor, Braden, "Lovestone işinin ehliydi, çünkü para vereceği adamı çok iyi biliyordu" diyor. Bu amaçla Lovestone yılda 2 milyon dolar para harcıyordu.

CİA, önce Amerikan Emek Federasyonu'nun (AFL), 1955'den başlayarak da AFL-CİO'nun yürütme organlarının yanısıra bütün uluslararası organlarına kendi ajanlarını yerleştirdi. Ayrıca uluslararası sendikal hareketin içinde bozguncu eylemler amacıyla sahte örgütler kurdu, bunları parasal açıdan destekledi. İyi haber alan Amerikan kaynaklarına göre, bu tür eylemler için CİA yılda ortalama 100 milyon dolar para harcamış bulunuyor.

---

(1) World Trade Union Movement, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun aylık yayın organı, Mayıs 1981, s.27
(2) Aktaran Novoye Vremya, Sayı 12, 1981, s.27

CİA'İN TRUVA ATI

AFL-CİO'nun uluslararası organlarında çalışan görevliler, değişik ülkelerrin sendikaları içinde, CİA'in kılavuzluğu altında istihbarat toplamaktan sendika üyelerinin beynini yıkamaya, kendilerine uygun grevler örgütlemekten hükümet darbelerine varıncaya kadar değişik casusluk ve bozguncu faaliyetler içindedir. Amerikan sendikal hareketi üzerine uzman olan Sidney Lens kitabında şöyle yazıyor:

"AFL-CİO, başka bir ülkede, sendikalar, öğrenci grupları, kadın büroları, köylü kuruluşları arasında kendine bağlı yığın hareketleri oluşturmayı yeğler. Ama bunu başaramazsa, dört dörtlük askeri müdahale ve darbelerden yana çıkar... Öteki ülkelerin sendikalarıyla görünüşte masum ilişkiler kurar, ağırlığını onlardan yana koyar... Böylece ABD'de zaten yerleşik olan azgın anti-komünizmi dışarıya, o ülkedeki sendikal harekete aşılamaya çabalar. AFL-CİO, bu konuda Amerikan Kongresi'ne, Amerikan halkına ve işçi sınıfına hesap verme gereğini bile duymaz. Amerikan hükümetinin bir başka ülkenin içişlerine apaçık karışma anlamına geldiği için doğrudan harekete geçmekten kaçındığı, CİA'nın ise şaibeli olduğu için açıkça hareket edemediği durumlarda, AFL-CİO onlar adına iş görür."(3)

Amerikan sendikalarında kilit noktaları tutan CİA görevlileri, 1954 yılında Arbenz hükümetinin devrilmesine yol açan ve Washington'un tezgahladığı Honduras birliklerince Guatemala'nın işgalini her bakımdan desteklediler. AFL-CİO şefleri, Kübalı karşı devrimcilere sürekli her türlü yardımı cömertçe sağladılar. 1964 Guyana'da Doktor Cheddi Jagan hükümetinin devrilmesinde baş rolü oynadılar. 1965'de Dominik'te Juan Bosch hükümetine karşı sendikalar kurdular. Amerika'nın bütün askeri ve yarı-askeri müdahalelerini, Kore, Vietnam, Laos ve Kamboçya'ya silahlı saldırıyı, Küba'ya Domuzlar Körfezi çıkarmasını aktif olarak desteklediler.

CİA'in AFL-CİO ile bağlarının su yüzüne çıkması Başkan Lyndon Johnson'u Mart 1967'de bir direktif yayınlamaya zorladı. Hükümet organlarının hükümet-dışı örgütlere "gizli" olarak parasal destek sağlaması bu direktifle yasaklandı. Bundan sonra AFL-CİO, sübvansiyonlarını Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Uluslararası Kalkınma Örgütü'nden (AİD) almaya başladı. Bu "yeni ilişki" ile Amerikan yönetimi ve AFL-CİO arasındaki işbirliği daha geniş ve sıkı bir nitelik kazandı . Böylelikle AFL-CİO ile AİD arasında, ülke dışında çok değişik programların gerkçekleştirilmesi için resmi anlaşmalar bağlanıyordu. Washington Post gazetesi bu konuda şöyle yazıyordu: "Uluslararası Kalkınma Örgütü'nün yurtdışındaki her kolu, işçi sorunlarında, AFL-CİO ile bağları olan danışmanlara sahipti.AFL-CİO programları için hükümet fonlarının yasal bir kılıfa büründürülmesi, özünde hiçbir şeyi değiştirmedi.

AFL-CİO başları, uluslararası sendikal harekette bozguncu faaliyetlerini sürdürdüler. 1973 sonu, 1974 başlarında Britanya'da maden işçilerinin grevi sürerken, CİA 40 ajanını İngiliz sendikalarına sızdırdı. İngiliz The Times gazetesi, "CİA ajanlarının görevlerinden birinin, Britanya sendikal hareketindeki 'kışkırtıcı öğeler' konusunda bilgi toplamak" olduğunu yazıyordu. "Bu ve benzeri bir dizi operasyon, AFL-CİO ile eşgüdüm içinde yürütülüyordu."(4)

(3) Sidney Lens'in "Amerikan Labour Abroad. Lovestone Diplomacay" adlı kitabından
(4) Comment dergisi, 9 Şubat 1974

AHTAPOTUN KOLLARI

Zaman aktıkça, devran değiştikçe Amerikan sendika patronlarının ülke dışındaki faaliyetlerinin biçimi de değişti. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu üyeleri, sendikalarının Amerikan dış politikasının bir aracı durumuna dönüşmesine karşı çıkmaya başlayınca, AFL-CİO şefleri dünyanın değişik yörelerinde kendi "uzman" örgütlerini kurmaya koyuldular ve 1969 yılında da UHİSK'ten çekildiler.

AFL-CİO'ya bağlı olarak kurulan bu örgütlerden biri, Latin Amerika sendikalarında bozguncu faaliyetlerde uzmanlaşan Amerikan Hür Çalışma Gelişme Enstitüsü'dür.Kısa adı AIFLD olan örgüt 1962'de kuruldu.AİFLD,Latin Amerika'da faaliyet gösteren belli başlı 70 Amerikan tekelinin temsilcileri ve AFL-CİO şeflerince yönetilir. AFL-CİO'nun başkanı, aynı zamanda AİFLD'nin de başıdır. Bu kuruluşun İdare Meclisi Başkanı J.Peter Grace, Latin Amerika'da bir dizi işletme ve bankaya sahip olan Grace and Company adlı tekelin şefidir. Her yıl onbinlerce Latin Amerikalı işçi ve sendikacı Birleşik Amerika'da kurs ve seminerlerden geçirilmektedir. AFL-CİO Yürütme Konseyi'ne göre, AİFLD eğitim programlarının ana amacı, işçilere ve sendikacılara işverenler ve hükümetlerle işbirliği içinde hareket etmelerini, sendikaları solun etkisinden korumayı öğretmek"tir. AFL-CİO şefleri, bu kurslardan mezun olanları Latin Amerika sendikalarında kilit noktalara getirmek için her yola başvurmaktadırlar.

AİFLD'nin "eğitsel" ve "sosyal" faaliyetleri, en başta Latin Amerika sendikalarının ABD politikasını desteklemelerine yöneliktir. AİFLD, Latin Amerika ülkeleri hükümetlerine ABD yönetiminin baskıda bulunma araçlarından biridir. Eğer bunda başarı kazanılamazsa, aynı kuruluş hükümet darbelerinin tezgahlanmasına yardımcı olur. Bunun açık örneği, sözkonusu Enstitü'de çalışanların, bu enstitü kurslarından geçenlerin Şili'de Eylül 1973'te Halk Birliği hükümetinin devrilmesinde oynadıkları uğursuz roldür. 1979'da Birleşik Amerika'da yayınlanan Uluslararası Sendikal Hareket Rehberi'ne göre, Şili sendikalarının tam 8837 üyesi, yalnızca 1972 yılında AİFLD kurslarından geçmiştir. Ayrıca 79 Şilili sendikacı bu kurslardan geçen kimselerin desteğiyle darbeden birkaç yıl önce Şili Serbest Meslek Sahipleri Konfederasyonu'nu kurmuşlar, Amerikan Dışişleri Bakanlığı bu Konfederasyona 1971 ve 1972'de 840 bin dolar parasal destek sağlamıştır. Sözkonusu Konfederasyon, Allende hükümetine karşı kamyon sahipleri ve esnafın grevlerine geniş mali destek vermiştir. Bu grevlerin amacı, ekonomide bir karmaşa yaratmak, Halk Birliği hükümetinin konumlarını zayıflatmaktı. Aynı Rehber'e göre, Şili'deki Halk Birliği hükümeti karşıtı grevciler, CİA'den toplam 4 milyon dolar para almışlardır.

Amerikan Hür Çalışma Gelişme Enstitüsü (AİFLD), Latin Amerika'daki CİA faaliyetlerinin bellibaşlı kılıf örgütüdür. Bu kuruluşun ilk direktörü, daha önce değindiğimiz CİA'nin Uluslararası Örgütler Bölümü'yle bağlı Serafino Ramualdi idi. Ramualdi'den sonra şimdi AİFLD faaliyetlerinde CİA'in denetimi William Doherty eliyle yürütülmektedir.

Bu kuruluşta çalışanların çoğu Kübalı karşı devrimciler arasından devşirilmiştir. Enstitü'de çalışan yaklaşık 1100 kişi, Virginia'daki CİA'in özel okulunda eğitim görmüşlerdir. (5) Enstitü'nün Latin Amerika'daki antikomü-

(5) E.Mova, CİA'nın Sendikal Kılıfı, Sotsialistiçeskaya İndustira, 27 Mart 1981

nist öğrenim kurslarında yaklaşık 200 bin kişi eğitim görmüştür.

AFL-CİO'ya bağlı olarak Afrika'da faaliyet gösteren Afrika-Amerika Çalışma Merkezi (AALC) ise 1965 yılında kuruldu. Afrika'nın 40 ülkesinde aktif olan bu örgütün kuruluş ve finansmanında AFL-CİO başları ve CİA yarı yarıya pay sahibidirler (6) Bu örgütün cemaziyülevveli, Richard Nixon'un Başkan Yardımcısı olduğu ve ve Afrika'yı baştan başa dolaşıp ayrıntılı bir rapor hazırladığı yıllara kadar uzanır. Afrika ülkelerinin eline geçen bu konudaki bir İngiliz istihbarat belgesinde, Nixon'un raporu yer alıyor. Bu raporda Nixon şöyle diyor: "Batı Avrupa ülkeleri sömürgeci geçmişlerinden ötürü Afrika'da kötü bir üne sahipler. İşte bu nedenle Afrika'da onların yerine Birleşik Amerika geçmelidir".

Afrika-Amerika-Çalışma Merkezi'nin amacı, Afrika'daki sendikaları reformizm yoluna çekmek, Batı yanlısı sendikacıları yönetime getirmek, işçi sınıfını ideolojik açıdan silahsızlandırıp yabancı sermayenin çıkarlarına uysalca boyun eğmelerini sağlamaktır. Los Angeles Times gazetesi, bu Merkez'in AİD ve CİA'in bir kolu olarak çalıştığını belirtiyor. Sözkonusu Merkez, Sahra'nın güneyindeki ülkeleri kapsayan sendikacılar için Tüm-Afrika Sendikacılar Koleji'ni kurmuştur. Ayrıca Abican'da sendikacılar için dört aylık kurslar düzenlemektedir. Afrika-Amerika Çalışma Merkezi'nin şefi P.O'Farrell, Angola'ya karşı yıkıcı faaliyet gösteren UNİTA çetelerinin başı Jonas Savimbi'nin yakın dostudur ve bu karşı devrimci çeteye açık destek vermektedir.

Yeni özgürlüğüne kavuşmuş bu ülkelerde Amerikan politikasına karşı güvensizliği hesaba katan Amerikan sendika ağaları, dünyanın öteki bölgelerine kıyasla Afrika'da daha ihtiyatlı,örtülü ve esnek taktikler izlemektedir.Tüm-Afrika Sendikalar Federasyonu'nun Dünya Sendikalar Federasyonu ile ilişkilerine karaçalarken, kendilerinin bölgesel düzeyde sendikal işbirliğinden yana olduklarını öne sürmektedirler. Ancak ABD dış politikası ve sermayesini desteklemeyen birleşik ve bağımsız bir sendikal hareket ortaya çıkmak üzereyse, bu kez CİA fonlarına dayanarak hemen harekete geçmekte, bu hareketi bölmek için her yola başvurmaktadırlar. Örneğin sözkonusu Merkez, Lesotho'da, AFL-CİO şeflerinin solcu bir kuruluş saydığı Basutoland İşçi Federasyonu'nu "yansızlaştırmak" için bu Federasyona karşı Lesotho Genel İşçiler Birliği'ni kurmuştur. Kenya'da da benzeri bir girişim olmuş, Kenyalı sendikacılar Nairobi'deki Amerikan Elçiliği ve Afrika-Amerika Çalışma Merkezi'ni doğrudan ülkenin ve sendikaların içişlerine karışmakla suçlamışlardır.

"HÜR" SENDİKALAR ENSTİTÜSÜ

1969 yılında AFL-CIO'nun Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'ndan çekilmesinden sonra, Amerikan sendika ağaları uluslararası alanda yumuşamadan yana çıkan Batı Avrupa sendikaları üzerindeki ağırlıklarından çoğunu yitirdiler. Batı Avrupa'da sendikal hareketteki "sola kayma"yı önlemek için, AFL-CIO başları bu kez 1977 yılında "Hür" Sendikalar Enstitüsü'nü kurdular. Bu Enstitü'nün başına Batı Avrupa'da ve dünyanın değişik bölgelerinde, bu arada ülkemizde sendikal hareketi bölmek için geniş bir deneyim birikimine sahip olan CİA ajanı Irwing Brown getirildi. Sözkonusu

(6) N.Yermoşin, E.Mova, Gelişmekte Olan Ülkelerde ABB'nin İdeolojik Yayılması, Mejdunarodnaya Jizn (Uluslararası Yaşam Dergisi), Sayı 11, 1981, s.95

Enstitü, özellikle Portekiz ve İspanya'da sendikal hareketi bölmek için faaliyet göstermektedir.

Örneğin Portekiz'de sendikaların tekçi bir geleneği vardır. Öteki Batı Avrupa ülkelerine göre işçilerin sendikalaşma oranı çok yüksektir. Yüzde 90'ı sendikalı olan işçilerin ezici çoğunluğu da (Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu-Ulusal İntersindikal'de (CGTB-İN) bir araya gelmiştir. Savaşkan bir sınıf ve kitle sendikası olan CGTB-İN (İntersindikal'ın 1977'den sonraki adı), dünya görüşüne bakmaksızın her düzeyde komünist, sosyalist, katolik işçi sınıfının ezici çoğunluğunu, işçi sınıfının birliğini, demokratik rejimi ve onun kazanımlarını savunarak ortak bir demokratik platformda birleştirmektedir. İşçi sınıfının birliği ve gücü karşısında dehşete kapılan emperyalizm ve gericilik bu arada Sosyalist Parti başlarının reformizmi ekonominin yaralarını sarma gerekçesiyle emekle sermaye arasında uyum, sosyal barış, toplumsal sözleşme formülleriyle işçi sınıfını bölmek için harekete geçmiş ve kısa adı UGT olan Genel Emekçiler Birliği adlı "sarı" sendika kurulmuştur. "Totaliter anlayışa karşı demokratik bir sendika hareketi yaratmak gerekçesiyle bu tür "sarı merkez"ler üretmek için Birleşik Amerika ve Federal Almanya'dan Sosyal Demokrat Merkez ve Sosyalist Parti'ye fonlar yağdırılmaktadır. Faşist rejimin yıkılmasından sonra Lizbon'a bir büro açan AFL-CIO, Portekiz sendikalarını Portekiz dilinde propaganda yağmuruna tutmaya başlamıştır. Örneğin AFL-CIO'nun bundan önceki başkanı George Meany, sendikanın dergisinde yayınlanan bir yazısında şöyle diyordu: "Portekiz ve İspanya'daki hür sendikalarla gerekli bağları kurmada AFL-CIO'nun çok aktif hareket ettiğini herkes bilmelidir. Dahası, Amerikan sendikaları, uluslararası sekretaryalar eliyle komünistlerin sendikalardaki egemenliğine ve sendikalara sızmasına karşı çıkan sendikaları güçlendirmek için her yardımı yapmaktadır."

Öte yandan, "uluslararası işçi sınıfı ve sendikal harekete karşı savaşta epey deneyimi olan karaünlü CIA ajanları (Michael Boggs, Irwing Brown, Maurice Paladino ve başkaları) UGT ile bağlarını sürdürmektedir." (7) Bu her üç CİA ajanının da Türk-iş başlarıyla yakın ilişkiler içinde olmasına kim bir raslantı diyebilir? Michael Boggs, 1972-1976 yılları arasında Tuna Caddesi'ndeki Türk-İş Genel Merkezi'ne yerleşen CİA ajanı Emanuel Boggs'un oğludur. Michael Boggs, bugün AFL-CIO'nun Uluslararası İlişkiler Dairesi'nin müdür yardımcısıdır ve Nokta dergisinin belirttiğine göre, 1983 yılında şeflerine verdiği raporda, DİSK ve DİSK'e bağlı işçilere karaçalmaya yeltenmiştir.

Irwing Brown, ta Mayıs 1951'de İstanbul'a gelen ve daha Türk-İş kurulmadan iki Türk "sendikacı"yı ABD'ye çağıran kişidir. Brown, bir yıl sona 6 Eylül 1952'de İzmir'de toplanan ilk Türk-İş Kongresi'nde de hazır bulunmuştur. (8)

Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü'nün başı Paladino'ya ise daha sonra değineceğiz.

ASYA-AMERİKA HÜR ÇALIŞMA ENSTİTÜSÜ

Kısa adı AAFLİ olan Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü, CİA'nin kullandığı değişik bir etiketten başka bir şey değildir. Asya ülkelerinde sendi-

---

(7) Domingos Abrantes, Devrimde Sendikalar, World Marxist Review, Şubat 1982, s.79
(8) DİSK Dergisi, Mart 1976, Sayı 21. s.43

kal hareket içinde en başta bozguncu ideolojik faaliyet gösteren bu örgüt, 1968 yılında AFL-CIO başları tarafından kuruldu. Bu Enstitü'yü kılıf olarak kullanan Amerikan Merkezi İstihbarat Örgütü CİA, Asya ülkelerinde yoğun bir"psikolojik savaş" yürütüyor. AAFLİ kanalıyla CİA, Asya ülkelerinde binlerce sendika aktivistini kendi "beyin yıkama mekanizması"ndan geçiriyor.

CİA'in Asya'daki "sendikal" operasyonları oldukça çeşitlilik gösteriyor. Örneğin, Hindistan'da en ileri görüşlü işçi önderlerinin görünüşte dinsel gerekçeler temelinde öldürülmesi, bu yöntemlerden biridir. CİA, Filipinler'de, sendikal hareketi, birbiriyle bağı olmayan yüzlerce küçük birim haline getirip bölmeye çabalıyor. Tayland'da ise, gazete patronlarını besleyip işine gelmeyen sendika yöneticilerini işçilerin gözünden düşürme çabaları içinde.

AAFLİ, bir zamanlar Güney Vietnam'da ABD hükümetinin "pasifikasyon" programının kendi üzerine düşen parçasını yerine getirmeye çalışıyordu. ABD'nin Vietnam'a saldırısı sırasında AFL-CIO şefleri, Amerikan işletmelerinde çalışan Güney Vietnamlı işçilerin grevini kırmak için Güney Vietnam Sendikal Konfederasyonu'na her türlü yardımı yaptı. AFL-CIO şefleri, aynı şekilde, Güney Vietnam limanlarına Amerikan mallarını boşaltmayı reddeden liman işçilerinin grevini kırmada da AAFLİ'yi kullandı.

TÜRK-İŞ'İN SIRTINDAKİ KENE

Başında karaünlü CİA ajanı Maurice Paladino'nun bulunduğu AAFLİ ile Türk-İş başları arasındaki ilişkiler 12 Mart 1971 darbesinden hemen sonra başlamıştır. İlk temas, o zamanki Türk-İş Genel Sekreteri ile AAFLİ Genel Direktörü Maurice Paladino arasında 25 Mayıs 1971 tarihinde yapılmıştır. "Bu görüşmelerin sonucu ortak bir memorandumla belirlenmiş, AAFLİ sendikacılık eğitimi ve teşkilatçılık konusunda bilgili ve tecrübeli bir Amerikalı uzmanı Türkiye'ye göndermeyi kabul etmiştir. Türk-İş başları ile AAFLİ arasındaki Teknik Yardım Anlaşması 19 Aralık 1972 gün ve 7/5253 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesi ile yapılmıştır. Bu anlaşma ile Türk-İş ve AAFLİ'nin işçi eğitimi, yüksek düzeyde sendikacılık eğitimi, mesleki eğitim, iş başında eğitim, toplum kalkınması programları, tarım işçilerinin eğitimi ve örgütlendirilmesi konularında işbirliği yapmaları, Türk-İş'te bir Dış İlişkiler ve Sendikalar Araştırma Merkezi kurulması kararlaştırılmışıtr. Anlaşma 1972'de yürürlüğe girmiş, bazı maddeler de Naim Talu hükümeti zamanında 31 Kasım 1973 gün ve 7/7372 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanmıştır." (9)

AAFLİ'nin ilk Türkiye direktörü Emanuel Boggs, 1957'de Türkiye'ye geldi ve Türk-İş'in Tuna Caddesindeki Genel Merkezinde bir kata yerleşti. "1907 doğumlu olan Emanuel Boggs, 1957-61 yılları arsında ABD Dışişleri Bakanlığında CİA görevlisi olarak faaliyet yürüttü. Ayrıca Bolivya'nın başkenti La Paz'da ABD Elçiliği Çalışma Ataşeliği yaptı." (10)

Özellikle 12 Eylül 1980 darbesinden sonra, AAFLİ, Türk-İş'in sırtına tam bir kene gibi yapıştı. Bu kene, başta sendikacılar ve işyeri temsilcilerinin eğitimi olmak üzere, İngilizce dil kurslarından kooperatif hareketine, Amerika'ya çağrılara varıncaya kadar Türk-İş içinde her alanda at oynatmaktadır.

---

(9) Türkiye Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi'nin raporundan, Milliyet, 29 Haziran 1976

(10) Who's who in CİA? (CİA'de Kim Kimdir), Berlin 1968, s.67

AAFLİ kenesinin Türk-İş başlarıyla ilişkilerinden basına yansıyan birkaç örnek verelim: "Samsun'da toplanan Türk-İş Yönetim Kurulu'nun ilin valisi Altay Utkan'a verdiği yemekte, Yönetim Kurulu ve gazetecilerin dışında üç Amerikalı konuk da vardı. Türk-İş'in Samsun'daki çalışmalarını gazetecilerden daha iyi ve yakından izleyen bu üç Amerikalı, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Türkiye temsilcisi Mc Donald, AAFLİ Türkiye direktörü Thomas Riley ve ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Çalışma Ataşesi William Meagher idi. Daha önce üç yıl Türkiye'de bulunan ABD Çalışma Ataşesi Meagher, Denizcier ve Şevket Yılmaz ile birlikte ortada horon tepiyordu."(11)

AAFLİ Genel Direktörü CİA ajanı Maurice Paladino ise Ekim 1982'de Türkiye'ye geliyor ve Türk-İş yöneticileri tarafından basına ve bir kısım Danışma Meclisi üyelerine tanıştırılıyordu. AAFLİ'nin Türkiye'yi daima dost olarak gördüğünü belirten Paladino, "birçok Latin Amerika ülkesini gezdim. Sendikacılığın en gelişmiş durumda olanının Türkiye'de bulunduğunu belirtmek istiyorum" diyordu. (12) Militarist generallerin sendikal hakları toptan ayaklar altına aldığı, yalnızca Türk-İş başları ile AAFLİ şeflerinin ortaklaşa faaliyetine izin verildiği bir dönemde, CİA görevlisinin istediği "en gelişmiş sendikacılık"da, herhalde bundan başkası olamazdı.

Paladino, 16 Ekim 1982 günü Samsun'da Türk-İş Eğitim Sitesi'ni gezdi. Site'deki Türk-İş Konferans Salonu'nun açılış töreninde hazır bulundu. Konferans Salonu'na Türk-İş eski Genel Başkanı Seyfi Demirsoy ile AFL—CIO'nun eski başkanı George Meany'nin adlarını taşıyan iki plaket asıldı. CİA görevlisi Paladino, şefi gangster sendikacı Meany'nin adını taşıyan levhayı Türk-İş'in Konferans Salonu'na çakıyordu. Ve salon için AAFLİ'nin 20 milyon liralık "yardım çeki"ni Türk-İş başlarına veriyordu. (13)

Aynı akşam Samsun Azot Sanayii tesislerinde verilen ziyafette, Şevket Yılmaz, CİA ajanı Paladino ve AAFLİ'nin Türkiye temsilcisi Thomas Riley ile bir kez daha birlikte horon tepiyordu. (14)

(11) Cumhuriyet, 27 Ocak 1982
(12) Cumhuriyet, 13 Ekim 1982
(13) Milli Gazete, 17 Ekim 1982
(14) Hürriyet, 18 Ekim 1982

Her işçi, her emekçi bu içler acısı sahneyi zihninde şöyle bir canlandırmalıdır: Cunta DİSK'i kapatmış, DİSK yöneticilerini ölüm cezasıyla yargılıyor. Faşist rejim, ülkemizdeki sendikal hareketin bütün ilişkilerine yasak koymuş. Yalnızca CİA ile bağlı bu gangster Amerikan sendikacılarıyla ilişkilere izin veriliyor. Ve böyle bir ortamda, dokuz ay arayla Şevket Yılmaz sicilli CİA ajanlarıyla kolkola horon tepiyor. Sormak gerekiyor: Neyin üzerinde? İşçi haklarının üzerinde değil mi?

Türk-İş içinde sendikacıların, işyeri temsilcilerinin eğitimi işi, aynı zamanda Amerikancı Yeni Forum dergisi yazarı olan Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir aracılığıyla doğrudan AAFLİ şeflerinin eline bırakılmıştır. Örneğin, Tek Gıda-İş'te yedi günlük eğitim seminerini ABD'li profesör Mill Liebertol ile Thomas Riley ortaklaşa yönetmişlerdir. Üstelik bu seminer, 12 Eylül darbesinden yaklaşık bir yıl sonra "Türk-İş'in ilk sendikal faaliyeti" olarak ilan edilmiştir.(15) Türk-iş başları, "bu seminerin yapılmasına izin veren İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına teşekkürlerini" ifade etmişlerdir.

Yine Amerikalı Liebertol, Ankara'da Ağustos 1981'de Teksif'in eğitim seminerlerini yönetmiştir.

Bu arada, Türk-İş'le AAFLİ arasındaki "Teknik Yardım Anlaşması" çerçevesinde İngilizce dil kursları düzenlenmektedir. "Bu kurslara başta Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir olmak üzere bazı sendika yöneticileri katılıyor. Kurs, Amerikan Kültür Merkezi Kurslar Müdürlüğü ile birlikte yürütülüyor." (16)

Türk-İş'in Kadın İşçiler Bürosu da doğrudan AAFLİ eliyle kurulmuş, bu iş için de ABD'den Maida Springer adlı bir başka görevli getirilmiştir. Nisan 1982'de Türk-İş'le AAFLİ'nin İstanbul Boğaziçi Üniversitesi'nde dört gün süren "Çağdaş Seviyede Çalışan Kadınların Sorunları" konulu seminerde Riley, "işçilere en büyük saldırı kömünistlerden geliyor" diyor. Komünistlerin işçiler arasındaki etkisini önlemenin, "böylece sendikaların hür ve demokratik kalmasını sağlamanın" ana amaçları olduğunu söylüyor. (17)

Nisan 1984'de Türk-İş'in İzmir'de AAFLİ ile ortaklaşa düzenlediği "Kadın Sendikacıların Eğitimi" konulu seminerde kadın işçilerin gazeteciler konuşması yasaklanıyor. Milliyet muhabirinin konuşma olanağı bulabildiği kadın işçiler ise şunları söylüyor:

"Dünyanın birçok ülkesinde, aile bütçesinin kaldıramayacağı oranda zam olduğunda kadınlar ağırlıklarını koyuyorlar. Örneğin, et fiyatları yükseldiğinde bir hafta et almama kararı alıyorlar. Ya da başka bir tüketim maddesi zam görünce, toplu halde o maddeyi satın almayarak piyasada güçlerini hissettiriyorlar. Türkiye'de kadınların bu gücünü hissettirmenin yolları tıkalı. Bağlı olduğumuz sendikanın seminerinde, devletin yaptığı zamlara karşı çıkılamayacağı telkin ediliyor."

Bu arada AAFLİ'nin düzenlediği seminer boyunca söz alan konuşmacıların, "zamların kabul edilmesini" önerdiklerini kaydeden kadın işçiler, "bize ders veren yetkililer istihdam yaratmak için zamlara karşı çıkmamamız gerektiğini söylediler. Zamlar yapılmadığı takdirde yeni iş alanları açılmayacağını savundular. Ancak sendikanın tavrı bu olursa, zamlar karşısında ezilen işçilerin haklarına kim sahip çıkacak?" diye konuştular.(18)

---

(15) Türk-İş Dergisi, Eylül 1981, Sayı 150
(16) Türk-İş Dergisi, Şubat 1981, sayı 143
(17) Tercüman, 3 Nisan 1982
(18) Milliyet, 14 Nisan 1984

AAFLI'nin içyüzünü, onun istediği sendikacı tipini bu örnek bütün açıklığıyla göstermiyor mu?

AAFLİ, Türk-İş içinde kooperatifçilik alanına da el atmıştır. Örneğin Ocak 1981'de Hirfanlı Barajı'nda yapılan "Sendika-Kooperatif İlişkileri" konulu panel AAFLİ eliyle örgütlenmiştir. Bu panelde Türk-İş Teşkilatlanma Sekreteri Orhan Erçelik, "1930'lu yıllarda Atatürk, özellikle kırsal alanda kooperatifçiliğin gelişmesi için çok ciddi emirler vermiştir... 1930'dan 1980'e elli yıl geçtiği halde, Türkiye'de kooperatifleşme yolu ile varılmak istenen amaçlara ulaştırıcı nitelikte bir koopetatifleşme örgütlenmesi bir türlü başarılamamıştır. Bunun sorumluluğunu evvela hepimizin kabul etmesi lazımdır" dedikten sonra, Köy-Koop'u suçlamaya kalkışıyor, ikibuçuk milyon üretici köylünün haklarını savunan tutuklu Köy-Koop yöneticilerine saldırıyor. Erçelik, "Tehlikeli sapmalar sözkonusu olacaktır. Geçmiş yıllarda kooperatifçilik konusunda toplumdan belli çevrelerin maksatlı girişimleri ile demokratik kooperatifçilik ile Marksist kooperatifçilik birbirine karıştırılmak süretiyle ilk başta öldürülmeye çalışılmıştır' diyor. (19)

AAFLİ'nin Türk-İş içinde bu konudaki bozguncu faaliyetlerini geçen yıl Yol-İş Federasyonu Başkanı Muzaffer Saraç şu sözlerle açığa vuruyordu:

"Federasyonumuzun bir kooperatif kuruluşu olan Yol-Koop, AAFLİ' nin ilgi alanına girdikten sonra bir karmaşa içine düştü. Bu kuruluşun Amerikan İstihbarat Örgütü CİA'den yardım aldığının Amerikan Otomobil İşçileri Sendikası tarafından açıklanmasından sonra, AAFLİ'nin hiçbir çalışmasına katılmadı. AAFLİ, hiçbir yetkili organımızın kararı olmaksızın Yol-Koop personeliyle sıkı-fıkı ilişki içinde olmakta, bir personeli muhasebe öğretmek için ta Amerikalara eğitime göndermektedir. Soruyorum: Kooperatif muhasebesi öğrenmek için, hem de üç ay, ABD'ye mi gitmek gereklidir?'(20)

Bu durumda her işçi, her dürüst sendikacı şu soruyu kendi kendine sormalıdır: Bu karanlık ilişkiler kime hizmet ediyor? Türk-İş'in içinden AAFLİ kenesini söküp atmadan işçi hakları savunulabilir mi?

Türkiye Komünist Partisi geçen yılki 5. Kongre kararlarında "öncelikle Türk-İş'de, sendikal birlik ve örgütlenmenin sağlanması için, her düzeyde - delegeliklerden başlayarak, şube ve sendika merkez organlarına kadar - dürüst, namuslu, işçi haklarından, birlikten yana işçi ve sendikacıların, faşist olmayanların yönetime gelmeleri için tüm işçi ve sendikacıları çabalarını birleştirmeye" (21) çağırdı. Bugün bu çağrı her zamankinden daha güncel ve ivedidir.

(19) Türk-İş Dergisi, Ocak 1981, Sayı 142
(20) Milli Gazete, 22 Mart 1983
(21) Türkiye Komünist Partisi 5. Kongre Belgeleri, s.105

Bir propaganda ustası - Lenin

DERLEYEN: Ender KONUK

Binlerce, onbinlerce işçi, köylü, asker Lenin'i miting alanlarında gördü, onun ateşli sözlerini, çağrılarını dinledi. Lenin'in canlı ve coşkulu sözleri bu yığınların bilincine işliyor, onları eyleme geçme isteğiyle, sosyalizmin zaferine olan inançla tutuşturuyordu.

Lenin'in ölümünden bu yana 60 yıl geçti. Ama o değerinden hiçbir şey yitirmedi. Tersine, onun sözleri artık onbinleri değil, bugün milyonları eyleme geçiriyor, onlara sosyalizmi kurma savaşında yol gösteriyor. Geçen 60 yıla karşın, emekçi yığınlar için Lenin'in sözleri bugün daha canlı, daha coşkulu.

Lenin'in sözlerini böylesine güçlü yapan nedir? Onun yığınlar üzerindeki bu karşı konulmaz etkisi neyle açıklanabilir?

Her şeyden önce bu güç Lenin'in sözlerinin taşıdığı özdedir. Yüzyıllardır sömürücü egemen sınıfların yığınlardan gizlediği, üzerini örttüğü gerçek, Lenin'in yazı ve söylevlerinde emekçi halka tüm açıklığıyla gösterilmiştir. O her zaman ne kadar acı olursa olsun yalnızca gerçeğin yığınlara anlatılması gerektiğini devrimci propagandanın vazgeçilmez ana ilkesi saymıştır. Onun gücü, Marksizm-Leninizmin bilimselliğinden, öne sürülen istem ve sloganların yaşam gerçeğiyle uyuşmasından ileri gelir.

Lenin'in sözlerinin gücünü gösterebilmek, onun propaganda ustalığının analizini daha gerçekçi yapabilmek için hiç kuşkusuz kürsüdeki Lenin'i dinlemek, onun hareketlerini, yüzünün, gözlerinin ifadesini, dinleyiciler üzerinde yaptığı etkiyi görmekle olanaklıydı.

Ne yazık ki, bizim kuşağımız böylesi bir olanaktan yoksundur. Bize ulaşan yalnızca, Lenin'i görme mutluluğuna erişen sadık savaş yoldaşlarının, eski bolşeviklerin, kardeş komünist ve işçi partileri üyelerinin, işçi ve köylülerin anılarıdır. Örneğin Lenin'i ilk defa Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Londra'daki 5. Kongresi'nde dinleyen Maksim Gorki'nin izlenimleri:

"Önce kötü konuşuyor gibime geldi. Ama bir dakika sonra herkes gibi ben de onun sözlerinin etkisi altındaydım. Karışık politika sorunları üzerine böylesine basit bir biçimde konuşulabileceğini ilk kez işitiyordum... Zaman açısından önceki konuşmacılardan daha az konuştu, ama yaptığı etki çok daha fazlaydı. Bunu hisseden yalnız ben değildim. Arkamda coşkuyla fısıldaşıyorlardı:

- Sıkı konuşuyor..."(1)

Eski Rus Bolşevik'lerinden Y.D.Stasova ise Lenin ile Plehanov 'u karşılaştırırken şöyle diyor: "Plehanov iyi bir konuşmacıydı. Alçalıp yükselen

---

(1) M.Gorki. Toplu Yapıtlar, c.17 s.13-14. Moskova-1952

ses tonuyla ve bir aktör gibi çok çeşitli hareketlerle güzel konuşurdu. Ama onda olmayan Lenin'ci mantığın gücü, ikna gücüydü."(2)

Lenin'in çağdaşlarını her zaman şaşkınlığa düşüren, onun en karışık, en zor gibi görünen sorunları, çok basit ve anlaşılır bir biçimde ortaya koymadaki olağanüstü yeteneğidir.

Nerede konuşursa konuşsun, komünist yığınları düşünmelidir

Lenin'in zengin pratik deneyimlerine dayanarak defelarca belirttiği gibi, yığınlar en karışık politik ve teorik sorunları anlayacaklardır. Yeter ki biz, onlara doğru yaklaşmasını, koşulları yeterince açıklamasını becerebilelim.

Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin seçkin önderlerinden K.Zetkin, Lenin'in bu konudaki yeteneğini, aralarında geçen bir konuşmayı aktararak anılarında şöyle belirtiyor:

"Dinleyiniz yoldaş Lenin. Bizde herhangi bir toplantı başkanı, herhangi bir kasabada sizin gibi böyle sade, böyle basit konuşmaya korkardı. O yeterince kültürlü olmadığı izlenimi bırakacağından korkardı. Sizin konuşma sanatınızı yalnızca biriyle, Tolstoy'un büyük sanatıyla karşılaştırabilirim. Sizde de aynı büyük, sağlam, eksiksiz çizgi, gerçeğin aynı kararlı duygusu. Güzel olan da bunda. Belki de bu, Slav karakterinin ayırtedici özelliklerinden biri olmasın?

-Bunu bilmem- diye cevap verir Lenin. Bildiğim yalnız şu ki, ne zaman bir konuşmacı olarak çıktıysam sürekli işçi ve köylüleri düşündüm. Onların beni anlamasını istedim. Nerede konuşursa konuşsun komünist, yığınları düşünmelidir, onlar için konuşmalıdır."(3)

Bir dizi eserinde ve konuşmasında Lenin'in üzerinde ısrarla durduğu konu: Emekçilerle anlaşılır bir dille konuşmak. "Asla unutulmamalıdır ki, savaşkan sosyalist partisinin üyeleri bilimsel çalışmalarında da okuyucuyu-işçiyi gözden kaçırmamalı, dekadan yandaşlarının ve resmi bilimin ünvanlı temsilcilerinin böylesine esiri oldukları gereksiz kurnazlık yöntemlerine, 'bilginliğin' yüzeysel belirtilerine kaçmadan sade bir biçimde yazmaya gayret etmelidirler".(4) Sosyal demokratlar anlaşılması zor terimlerin ağır toplarını, yabancı sözleri, ezberlenmiş, hazır ama henüz yığınların kavrayamadığı, onlara yabancı olan sloganları, tanımlamaları, yargıları kararlı biçimde bir kenara atarak sade ve açık, yığınlarca anlaşılır bir dille konuşabilmelidir".(5)

Yazı ve söylevlerinden de anlaşılacağı gibi, Lenin halkın konuşma diline ayrı bir önem vermiştir. Özellikle onun hoşuna giden işçi ve köylülerin bu konudaki ustalığıdır. Her şey sade, söz az ama duygu çok. Tüm yaşamı boyunca emekçi yığınlarla sımsıkı bağlı olan Lenin onlardan dilin sadeliğini ve netliğini öğrenmiştir. Çağdaşlarının belirttiği gibi, onun dilinin zenginleşmesine çeşitli sözlükleri ve halk eserlerini incelemesinin katkısı büyüktür. Lenin'in hayat arkadaşı Krupskaya onun saatlerce bu tür kitaplardan başını kaldırmadığına tanıklık ediyor.

Lenin eşsiz bir propaganda ve ajitasyon ustası. Onun sözlerin gücü, hiç kuşkusuz dayandığı komünizm ideolojisinin bilimselliğindedir. Ama yalnızca

(2) Lenin, Devrimci propaganda ustası s.276. Moskova-Politizdat-1965
(3) Agy., s.277
(4) Lenin, Toplu Yapıtlar, c.5, s.148
(5) Agy., c.40," Rus Dilinin Temizlenmesi Üzerine"

bu nitelik, yığınları eyleme geçirmeye yeter mi? Lenin'in karşı konulmaz etkisi aynı zamanda eserlerinde kullandığı dilin karakterine, sözcük ve cümle yapılarına ve genel olarak yığınlara seslenirken kullandığı propaganda yöntemlerinin ustalığına da bağlı değil midir?

Lenin'in anlatım gücü:

Leninci anlatım gücünün en temel özelliklerinden biri, onun halkın konuşma diliyle olan kopmaz bağıdır. Kuşkusuz bu bir rastlantı değil. Lenin'in her zaman komünistlere verdiği öğütün doğal sonucu: Yığınlardan öğrenmek, onları dinlemeyi becerebilmek, milyonların deneyimlerine dayanmak. Devrimci propagandanın bu temel ilkesi Lenin'in eserlerinde yaşıyor.

Lenin özellikle atasözü, deyim, özdeyiş ve diğer halk sözlerine büyük bir ilgi göstermiştir. Bu boşuna değil. Kısa ve öz, ama anlatım gücü büyük olan, karışık düşünceleri kolay anlaşılır bir biçimde dile getirme yeteneğindeki bu sözler yığınlar üzerinde son derece etkilidir. Örneğin bir kaç Sibirya atasözü ve halk deyimini ilk kez işiten Lenin'in coşkulu tepkisi: "Mükemmel, mükemmel! İşte bizim yazarlarımızın öğrenmeleri gereken yer. Tek cümleyle yere seriyor. Bize gereken, bu konuda büyük bir kitap hazırlamak. Bu ajitatör ve yazarlarımız için katkı olacaktır".(6)

Lenin'in eserlerinde binlerce atasözü ve halk deyimine, özdeyişine rastlanmaktadır. Bu eserler halk dilini politik savaşımda kullanma ustalığının en güzel örnekleridir. Yüzyıllar boyunca biriken halk deneyiminin bir ürünü olan bu sözler, Lenin'in eserlerinde politik bir silaha dönüşmüş, karışık ideolojik sorunları yığınlara anlaşılır bir biçimde iletmenin aracı olmuşlardır.

Lenin bu silahı özellikle politik hasımlarına karşı yöneltmektedir. Menşevikleri , SR'leri ve diğer karşıtlarını nitelerken kullandığı deyimlerde Lenin acımasızdır. "Burnunun ucundan ötesini göremeyenler" "Bulanık suda balık avlamayı seven ve buna mahkum olanlar" "Aklını yitirenler" "Rus papazına arka çıkanlar "Güzel laf meraklıları"v.b. Özellikle bu konuda eşsiz örneklerden biri, Lenin'in 1918 yılında, devrimin zor günlerinde emekçilere yaptığı sesleniştir:

"Onların taktiği Dutov'un ve Kornilov'un taktiğidir. Moskova'da Sovyet erkine karşı ayaklanan askeri çar öğrencilerinin taktiğidir. Bu anlamda Sovyet erkini devirme hevesindeki menşevikler onların safında, burjuvazinin safındadırlar. Ve böylece bize ihanet ediyorlar. Ne zaman biz kurşuna dizme yöntemi uygulasak,...onlar bizim insafsızlığımız üzerine bağırarak, timsah gözyaşları döküyorlar. Onlar ceplerinde gizli anlaşmaları saklayıp nasıl Kerenski ile birlikte işçileri katliama sürdüklerini unuttular. Onlar bunu unuttular ve merhamet duygularıyla yanıp tutuşan uysal hiristiyanlara dönüştüler. Almanya boğazımızı sıkıyor, Japonya üzerimize saldırıyor. İşte bu zor dönemde menşevikler ve sağcı SR'ler bu allahın şefkatli kulları kendilerinin yoldaş Şauman için darağacı hazırladıklarını unutarak bizim insafsızlığımız üzerine bağırıyorlar."(7)

9 Nisan 1918 tarihli "Pravda" gazetesi Lenin'in bu tarihsel söylevini parlak ve renkli olarak nitelendiriyor. Metnin böylesine güçlü bir anlatıma kavuşmasında hiç kuşkusuz, Lenin'in burada üç kez başvurduğu deyimlerin rolü bü-

(6) "Literaturnıy Sovremennik" dergisi, No: 1, s. 9-10, 1920
(7) Lenin. Toplu yapıtlar, c.36, s. 214-215

yüktür. "Timsah gözyaşları" sözüyle Lenin, menşevik ve sağcı SR'lerin ikiyüzlülüğünü ve ihanetini çok net bir biçimde açığa çıkarıyor.

Lenin özellikle sınıf düşmanlarına, burjuvaziye, emperyalistlere karşı çok daha acımasızdır. Bu sömürücüleri nitelerken kullandığı "yılan" "canavar" "kudurmuş köpek" v.b. deyimlere, halka hiç de yabancı olmayan bu aşağılayıcı anlatımlara Lenin'in eserlerinde sık sık rastlanır. İşte Lenin'in sınıf kiniyle dolu sözleri: "Bu kan içiciler halk sıkıntı içindeyken, savaş zamanında zenginleştiler, ekmek ve diğer ürünlerin fiatlarını arttırarak binlerce ve yüzbinlerce para biriktirdiler. Bu asalaklar savaştan perişan olan köylülerin, aç işçilerin sayesinde yağlandılar. Bu sülükler, işçiler kent ve fabrikalarda ne kadar çok açlık çektiyse o denli zenginleşerek emekçilerin kanını emdiler. Bu vampirler kendi ellerinde pomeşçiklerin topraklarını topladılar ve topluyorlar. Onlar yeniden ve yeniden zulümle fakir köylüleri köleleştiriyorlar. Bu kulaklara karşı acımasız savaş! Ölüm onlara!"(8)

Lenin'in eserlerindeki bu tür deyim ve nitelemeler, onun düşüncelerini daha derinleştiren, anlatımı daha etkili ve anlaşılır kılan unsurlardır. Ne ki, Lenin her olgu ve olaya en uygun düşen nitelemeleri seçmede özel bir titizlik göstermiştir. Bu konudaki Leninci ölçüt - deyimlerin anlam yönünden tam yerine oturup oturmadığı ve herşeyden önemlisi bunların yığınlarca ne denli anlaşılır, onların günlük dilinde ne denli yaygın kullanılır olduğudur.

Lenin'in propagandacılık sanatı, eser ve söylevlerinde temel çekirdeği büyük bir ustalıkla açığa çıkarabilmesinde, bu temel çekirdeği diğer düşüncelere oranla daha net, daha anlaşılır ve belirgin yapabilmesindedir. İşte devrimci propagandacının gözden kaçırmaması gereken nokta. Gerçekten de, anlatmak istediklerimizi her dinleyici ya da okur aynı kolaylıkla anlamayabilir, metindeki temel düşünceyi ayıramıyabilir. Propagandacının görevi, yöneldiği yığınlara ana halkayı yakalamada yardımcı olmaktır. Eğer bu iş bir kaç basit, anlaşılır cümlecikle becerilebiliyorsa, yığınlar anlatılmak istenen ana halkayı çok daha kolay kavrayabileceklerdir.

Lenin'in eserlerinde ana halkanın açık bir biçimde sergilenmesinin çeşitli yöntemlerine rastlamaktayız. O kimi kez, farklı düzeydeki okur veya dinleyiciyi göz önünde bulundurarak, ana düşünceyi değişik biçim ve cümlelerle defalarca tekrarlıyor, kimi kez ise halk deyimlerine, atasözlerine ağırlık vererek bu cümleleri basit, anlaşılır ve hatta kaba denilebilecek bir düzeye indirgiyor, bazı durumlarda sloganlaştırıyor.

Bir diğer yöntem ise, Lenin'in eserlerinde sık sık başvurduğu soru-cevaplardır. Onun tümden soru-cevap temelinde kurduğu söylevlerine de rastlanır. Okur veya dinleyicinin dikkatini en temel soruda yoğunlaştıran Lenin, yığınlarca kavranması gereken ana halkayı gözler önüne serici net ve açık bir cevap verir. Lenin'in her sorusu yığınları aktif olarak düşünmeye, politik sorunlara çözüm bulmaya zorluyor. Halkın düşünce, özlem ve isteklerini iyi bilen, onların nabzını avucunun içinde tutan Lenin, kuşkusuz yığınların cevap beklediği ve aradığı soruları ortaya atmada, onlara çözüm bulmada ustadır. Bunun dışında, böylesi bir soru-cevap yöntemi Leninci anlatıma çok daha canlı ve dinamik bir yapı kazandırmaktadır.

Yığınlara iletilen düşünceyi daha etkili kılmaya yönelik diğer bir dil özelliği, fiillerin geniş kullanımıdır. Betimleme ve anlatımı olağanüstü zenginleştiren, ikna gücü büyük bu sözcüklere eserlerinde Lenin'in ağırlık vermesi rast-

(8) Agy., cilt: 37, s :40-41

gele değildir. "Çarlık, otokrasi, burjuvazi ve Kerenski Rusya'yı yağmaladılar, perişan ettiler, pislettiler."(9) İşte birkaç sözcükle Lenin, çarlığın ve tüm sömürücülerin gerçek yüzünü, vatan hainliğini açığa seriyor. Burada yalnızca Leninci düşüncenin derinliği değil, anlatımın kısalığı, duygusallığı, kavranırlığı ve okuyucuyu etkileyen yanı da o denli önemlidir. Birkaç örnek daha: "Burjuvazinin savaş uzmanları emperyalist ülkelerdeki ordunun çürüdüğünü itiraf ediyorlar, oysa bizim ordumuz oluşuyor,sağlamlaşıyor ve güçleniyor."(10) Yığınları yüreklendirmek, desteklemek, peşimizden sürüklemek gereklidir."(11) Bu fiillerin yardımıyla yaşamın ve olayların canlı,dinamik bir tablosunu çizen Lenin'in anlatımı daha etkili bir nitelik kazanmaktadır.

Ünlü Rus şairi Puşkin'in diliyle konuşursak, Lenin "fiillerle insanların yüreğini yakıp tutuşturmuştur."

***

Lenin'in eserlerindeki dil, tartışmasız çok güçlü ve zengin. Bu yazıda anlatılan ise bu zenginliğin ufacık bir bölümü, Lenin'in kullandığı yüzlerce propaganda ve anlatım yönteminin yalnızca bir kaçının değerlendirilişidir.Onun eserlerindeki dilin analizini yapmak ciltler dolusu kitap yazmayı gerektirecek kadar geniş bir konu. Bu yazıda gösterilmeye çalışılan ise, Lenin'in devrimci propagandanın ideolojik-politik içeriğine verdiği önemin, onun biçimine ve anlatımına ayırdığı önemden hiç de az olmadığıdır.

İstediğimiz kadar doğru ve bilimsel düşünelim, eğer yığınlara yönelmesini, onları etkilemesini beceremiyorsak, yığınlar bizim ne demek istediğimizi anlamıyorlarsa boşuna nefes tüketiyoruz demektir. Devrimci propagandanın etki gücü, taşıdığı öz kadar , ele alınan konunun yığınlara nasıl bir biçimde götürüldüğüne de bağlıdır.

Karşımızda güçlü bir rakip var: Burjuvazi ve emperyalist güçler. Yüzyılların deneyimine sahip olan bu rakip, propaganda anlamında hiç de küçümsenmeyecek kadar ustadır. Yığınların desteğini kazanmak, onların kalbini çalmak gerektiğinde, o sanki yığınlardan biriymişçesine basit ve anlaşılır bir dilde konuşur. Ama ne zaman yığınların anlamaması gereken, onlardan saklanacak bir şey vardır, o karışık anlatımlarla, yabancı sözlerle yığınların kafasını bulandırmaya uğraşır. İşte onun güçsüzlüğü de bundadır. Bizim yığınlardan gizleyecek hiç bir şeyimiz yok. Bu sömürücülerin gerçek ve çirkin yüzünü sergileyebiliyorsak, yığınlar bizi anlayacaktır. Ve biz onları eyleme geçirebiliyorsak, işte devrimci propagandamız da o denli güçlü ve etkilidir. Bu konuda Lenin'in sözleri kulağımıza küpe olmalıdır:

"Her propagandistin, her ajitatörün sanatı, bilinen bir gerçeği olabildiğince ikna edici, olabildiğince kolay benimsenir, olabildiğince açık ve kesin kavranır yaparak yöneldiği topluluğu en iyi biçimde etkileyebilmesidir."(12)

---

(9) Agy., c.37, s. 14
(10) Agy., c.38, s. 36
(11) Agy., c.38, s. 296
(12) Agy., c.17, s. 21

Türkiye Komünist Partisi tarihinden (1920-1922)

R. P. KORNİENKO

SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Şarkiyat Enstitüsü'nce hazırlanmış olan, "Türkiye: Tarih, ekonomi ve politika" adlı kitaptan çevrilmiştir.

Türkiye Komünist Partisi (TKP), Doğu'nun ilk komünist partilerinden biridir. TKP, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında ve Türkiye halkının emperyalist işgalcilere ve gerici padişahlık rejimine karşı yürüttüğü Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ateşleri içinde, Marksist-Leninist ülkülerin yaygınlaşması sonucunda doğmuştur.

Türk komünist örgütlerinin 10-16 Eylül 1920 tarihlerinde yapılan Kongresi, 1918-1919 yıllarında ortaya çıkan ve İstanbul'da, Anadolu'da ve yurt dışında eylem yürüten tüm Türk komünist gruplarının tek bir partide, Türkiye Komünist Partisi'nde birleştirilmesi kararını almış, Parti Programı'nı ve Tüzüğü'nü onaylamış, Parti'nin strateji ve taktiğini saptamıştır.

TKP'nin Birinci Kongresi Merkez Komitesi'ni, Denetim Kurulu'nu, Sekreterliği, Basın-Yayın ve Enformasyon Bürosu'nu, ayrıca Komünist Enternasyonal ile TKP arasındaki bağı sürdürecek TKP MK Yurtdışı Bürosu'nu seçmiştir.

TKP Başkanlığına, seçkin Türk devrimcisi, partinin aktif örgütçüsü Mustafa Suphi, MK Sekreterliğine de Etem Nejat seçilmişlerdir. TKP, Türkiye işçi sınıfının güncel, yaşamsal politik ve sosyal-ekonomik hakları uğrundaki savaşımına ilişkin ayrıntılı bir programla ortaya çıkmıştır. (1) Bu programda yer alan ana istemler arasında: Padişahın devrilmesi, padişahlığın ve hilafetin ortadan kaldırılması; genel ve eşit seçim hakkının tanınması; tüm yerel yönetimlerin başına halk tarafından seçilecek kişilerin getirilmesi; kişinin tam dokunulmazlığının ve sendika, toplantı, grev ve basın özgürlüğünün sağlanması; vergi politikasının değiştirilmesi, topraksız ve aztopraklı köylülere toprak ve tarım araç ve gereçlerinin verilmesi; 18 Mart, 1 Mayıs ve 7 Kasım günlerinin resmi bayram olarak kutlanması; 8 saatlik işgünü ve ücretlerin artırılması; patronlarla toplu sözleşme yapılması; işçi denetim komisyonlarının kurulması; işçilerin sosyal sigorta kapsamına alınması vb. gibi istemler bulunmaktadır.

TKP Programında, toprak ağalarının tüm mülklerine, tarım araçlarına, davarlarına ve ambarlarına el konulması ve bunların köylü komitelerine devredilmesini öngören köklü bir toprak reformunun yapılması, bağımsızlığın kazanılmasından sonra ertelenmez bir ödev olarak öne konulmuştur.

TKP, ulusal sorunun ülkede yaşayan her halkın kendi kaderini kendi

(1) Bak: A.M.Şamsuddinov. "Türkiye Komünist Partisi'nin Birinci Kongresi (TKP'nin 40. kuruluş yıldönümü üstüne)". SSCB Bilimler Akademisine bağlı Şarkiyat Enstitüsü'nün Kısa Haberleri", XXX., Moskova, 1961, s.235

tayin etme hakkı temelinde çözümünden yana çıkmış, Türkiye'deki ulusal azınlıklar üzerinde uygulanan ezgi politikasını kesinlikle yermiş, erkin halka devredilmesi uğrundaki ortak savaşım için çeşitli uluslardan emekçilerin birleşmesi amacıyla, bir Federatif Cumhuriyet kurulması istemini yükseltmiştir.

Aynı zamanda Türk komünistleri 1919'da Anadolu'da, Mustafa Kemal'in Atatürk önderliğinde başlayan antiemperyalist Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın her bakımdan desteklenmesi görüşünü kesin savunmuştur.

Türkiye Komünist Partisi geniş bir Ulusal Antiemperyalist Cephenin kurulması için savaşmıştır. Komintern'in yardımına dayanarak TKP, uluslararası proletaryanın dikkatini Türkiye'deki olaylar üzerine çekmeyi belli ölçüde başarmıştır. Uluslararası devrimci işçi hareketi, emperyalist saldırganlara karşı savaşta Türkiye halkına, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) hükümetine büyük moral ve politik destek sağlamıştır.

Türkiye Komünist Partisi, çalışmalarının daha ilk adımında sayısız engellerle karşılaşmıştır. TKP yönetiminin, Türkiye halkının antiemperyalist savaşının örgütlenmesinde, partinin Kemalistleri her bakımdan destekleyeceğini defalarca belirtmesine karşın, TBMM hükümetindeki etkili çevreler Türkiye işçi sınıfının Marksist-Leninist partisinin ortaya çıkmasını açık bir düşmanlıkla karşılamışlardır. Gerici Anadolu ticaret burjuvazisinin, derebeylerin, dinsel çevrelerin ve yüksek subayların oluşturduğu TBMM'deki sağ kanat, komünistlere karşı önceden hazırlanmış entrika, provokasyon ve açık terör kampanyalarının baş girişimcisi olmuştur.

29 Eylül 1920'de Ankara'da, TBMM İçişleri Komiserliği'nin özel bir kararıyla, hükümetin resmi bir "Komünist Partisi" oluşturduğu, bu sözüm ona "Merkezi Ankara Komünist Partisi"nin resmi onayını almayan "Bolşevizm ve komünizm temelindeki" her tür politik faaliyetin yasaklandığı ilan edilmiştir.

Hükümetin kararıyla, bunun yanısıra Ittihat ve Terakki (Jön Türkler) partisinin sol kanadına dahil eski üyelerin taşıyıcısı oldukları ve yaygınlaştırmaya çalıştıkları "İslam Bolşevizmi" idelerine dayalı olarak Anadolu'da kurulmuş bulunan "Yeşil Ordu" adındaki küçük burjuva devrimci örgüt de dağıtılmıştır.

Başında TBMM İçişleri eski komiseri Hakkı Behiç'in bulunduğu "Yeşil Ordu" yönetiminin sağ kanadı bu karara uymuş ve "Yeşil Ordu"cuların bir kesimiyle birlikte 1920'nin sonlarına doğru hükümetin resmi "Komünist Partisi"ne katılmıştır. TBMM'nin etkili çevrelerinin ısrarı üzerine Hakkı Behiç bu partinin genel sekreteri yapılmıştır. Hükümetin resmi "Komünist Partisi"ne katılan ve ünlü bir çete komutanı olan Ethem Bey ("Çerkez Ethem")in doğrudan desteğiyle Eskişehir'de çıkan "Seyyare Yeni Dünya" gazetesi, resmi "komünist Partisi"nin Merkez yayın organı olmuştur. Resmi "Komünist Partisi"nin örgütçüleri ve taraftarları arasında Adnan (Adıvar), Mahmut Esat (Bozkurt), Tevfik Rüştü (Aras), Şükrü Kaya, Refik (Koraltan) vb. gibi, daha sonraları yeni Türkiye'nin tanınmış politikacıları ve devlet adamları olan TBMM üyeleri yer almıştır.

Hükümetin resmi "Komünist Partisi"ne TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı Yunus Nadi (Abalıoğlu) de katılmış ve bu partinin "komünistliği" ni ısrarla savunarak partinin Komintern'e girme hakkı olduğunu iddia etmiştir.

18 Kasım 1920'de Anadolu basını resmi "Komünist Partisi"nin "Manifest"

ini yayınlamıştır. Aslında bu, "Türk komünizmi" etiketi altında sınıfsal işbirliğine ilişkin burjuva reformist görüşleri dayatma ve bunları "İslamın kutsal ülküleri"yle (2) birleştirme yeltenişinden başka bir şey değildir.

"Manifest"te, sömürenlerle sömürülenler "Islamın kutsal temeli" üzerinde sınıfsal işbirilği yapmaya çağrılmakta ve sözde Islamda "fakirliğin ve mazlumluğun en yüce dini ve ahlaki meziyetlerinin" ifadesini bulduğu ileri sürülmektedir. "Manifest", asıl amacın "komünist öğretiyi İslamın esaslarına indirgemek" olduğunu gizlememekte ve hiçbir kanıta dayanmaksızın "komünizmin, herşeyden önce sanayi işbirliği demek oluduğunu" öne sürmektedir. "Manifest"te, Türkiye'nin "özel sosyal koşulları"nın altı çizilmekte ve bunların "titizlikle uyulması gereken gelenek ve görenek"lerden kaynaklandığı vurgulanmaktadır.

Hükümetin resmi bir "KomünistPartisi" kurdurtması, çağdaş Türk burjuva yazarlarının da itiraf ettiği gibi, "Rusya'ya karşı yönelik" ve Türkiye'deki geniş halk yığınlarını aldatmayı amaçlayan bir politik girişimden başka bir şey değildir. (3)

Bu politik girişimle şu somut amaçlar güdülmüştür: Resmi "Komünist Partisi" aracılığıyla, Türkiye'ye Marksizm-Leninizmin devrimci idelerinin girmesini önlemek; komünist, sosyalist ve radikal burjuva-devrimci örgütleri yozlaştırmak ve gerektiğinde yoketmek amacıyla bütün bunları sıkı denetim altında tutumak.

"Yeşil Ordu"nun yöneticilerinden bir kesiminin ve "Yeşil Ordu"ya bağlı bir çok örgütün,aynı zamanda Meclis'teki "Halk Zümresi"taraftarlarının hükümet kararına uymayı reddederek,Türkiye'ye uydurma bir komünizmin dayatılmasına karşı çıkmalarıyla bağlı olarak, Anadolu komünistlerinin önüne, gerici çevrelerin "İslam Enternasyonalizmi" ve "İslam Komünizmi" maskesi altında yürüttükleri provokasyon eylemlerine etkili biçimde karşı koymak gibi ertelenmez bir sorun çıkmıştır.Ankara komünist örgütünün önerisi üzerine Salih Hacıoğlu ve Ziynetullah Nevşirvan,Meclis üyelerinden"Yeşil Ordu"nun yöneticisi Nazım'la ve solcu"Halkçılar"la görüşmelere başlamışlardır.Bu görüşmeler genelde Üçüncü Enternasyonal'in ilkelerine uygun düşen ortak bir programın hazırlanmasıyla souçlanmıştır.22 Kasım 1920'de "Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası"nın(Halk Komünist Partisi) kurulmasına ilişkin anlaşma imzalanmıştır.

Başında Nazım'ın bulunduğu Türkiye Halk Komünist Partisi (THKP) Merkez Komitesi'nde Salih Hacıoğlu, Ziynetullah Nevşirvan, Cemile Nevşirvan, Hüseyin Hüsnü, Fatma Kudret, Mehmet Şükrü, Ahmet Hilmi ve diğerleri yer almıştır.

THKP MK'nin kararı üzerine Meclis üyelerinden Nazım,Mehmet Şükrü ve Şeyh Servet,partinin kurucuları işlevini üstlenmişler ve 7 Aralık 1920'de THKP'nin Tüzük ve Programı'nı imzalayarak hükümet yetkililerine sunmuşlardır.

Osmanlı döneminin o zaman hala yürürlükte olan yasaları, THKP'nin legal faaliyet gösterebilmesi için böyle bir işlemin yapılmasını gerekli kılıyordu.

Hükümetin resmi "Komünist Partisi"nin borazanı haline gelen "Yeni Dünya" gazetesinin önceki işlevini yitirmesi üzerine THKP MK, "Emek" adıyla yeni bir merkez yayın organının çıkarılmasını kararlaştırmış ve "Emek" gazetesinin ilk sayısı 16 Ocak 1921'de çıkmıştır.

İttihatçılığın gerek Anadolu'da, gerekse ülkenin öteki yerlerinde konum-

---

(2) Hükümetin resmi "Komünist Partisi"nin programatik dökümanları üzerinde incelemeler, "Yeni Gün" gazetesinin 18 Kasım 1920 tarihli sayısında yayınlanan metne dayanılarak yapılmıştır.

(3) İ.E. Darendelioğlu, Türkiye'de Komünist Hareketleri, c. 1, İstanbul, 1961, s.18-19

larını güçlendirmesi, burjuva milliyetçiliğinin işçi ve komünist örgütleri içine sızmasıyla Türkiye Komünist hareketi için oluşan olumsuz koşullar, Türkiye Komünist Partisi merkez yönetiminin, yani Eylül 1920'de yapılan Birinci Parti Kongresi'nin seçtiği TKP Merkez Komitesi'nin Türkiye'deki işçi merkezlerinden ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın yürütüldüğü cephelerden uzakta oluşu nedeniyle daha da elverişsiz bir ortam yaratmıştı.

TKP MK, oluşan bu durumu ayrıntılı bir biçimde analiz etmiş ve Aralık 1920'de Merkez Komitesi'nin, geçici olarak bulunduğu Bakü'den Anadolu'ya taşınmasını kararlaştırmıştır.

1920'nin Aralık ayı sonunda TKP Başkanı Mustafa Suphi, TKP MK ve Merkez Denetim Kurulu üyelerinden bir grup yoldaşıyla ve ayrıca partinin kimi militanlarıyla birlikte Kars'a gelmiştir. Burada, komünistlerle Doğu Cephesi Komutanı general Kâzım karabekir ve TBMM'nin büyükelçisi olarak Moskova'ya gitmekte olan general Ali Fuat (Cebesoy) ve hükümetin resmi "Komünist Partisi" Merkez Komitesi üyelerinden T.R.Aras arasında görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler sırasında TBMM temsilcileri, M.Suphi'den Anadoluda her hangi bir politik eylemden kaçınmasını, Ankara'ya gidişini ertelemesini ve tekrar "Sovyet Rusya'ya geri dönmesini ısrarla istemişlerdir". (4)

Mustafa Suphi, TKP Dış Bürosu'na ulaşan son mektubunda, Türkiye komünistlerinin, Kemalistlere eskiden olduğu gibi her türlü desteği vermedeki, Komintern'in İkinci Kongre kararlarına titizlikle bağlı kalarak TKP'nin bağımsızlığını savunmadaki, partinin Türkiye'de legal çalışma hakkını elde etmedeki kararlılığını vurgulamıştır. Bununla birlikte M.Suphi, son olayların yarattığı politik ortamda (Sovyet-Türk dostluğunun güçlenmesini engellemeye çalışan emperyalist Antant devletlerinin kışkırtmaları sonucu Kemalist Türkiye ile Taşnakçı Ermenistan arasında gelişen savaş aynı zamanda gerici çevrelerin girişmiyle Anadolu'da geniş bir antikomünist kampanyanın başlatılmış olması, K.Karabekir karargahı ile komünistler arasındaki ilişkilerin giderek kötü yönde bir gelişme izlediğini belirtmiştir.

M.Suphi ve yoldaşlarının Kars'a gelişi, zaman bakımından da, TBMM hükümeti ile çeteci Ethem arasındaki çatışmaların keskinleştiği bir döneme rastlamıştır ve bu çatışma, bilindiği gibi, Ethem'in 1921 yılının Ocak ayı başında Yunan orduları tarafına geçmesiyle sonuçlanmıştır.

TBMM hükümetiyle Ethem arasındaki çatışmayla ilgili sorunlar ve aynı zamanda komünist örgütlerin Anadolu'daki eylemlerine ilişkin konular, Meclis'in 1920 Aralığının sonunda ve 1921 Ocağının başında yapılan gizli toplantılarında ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Türkiye komünistlerinin Ethem'in çetelerindeki hükümet yanlısı olarak bilinen "komünist" hücrelerin eylemleriyle yakından uzaktan hiç bir ilişkisi olmadığı halde, Ankara'daki iktidar çevreleri, TBMM ile çeteci Ethem arasındaki çatışmanın tüm sorumluğunu Türkiye Halk Komünist Partisi'ne yüklemeye kalkışmışlardır.

20 Ocak 1921'de Ankara'da THKP'nin Merkez Yayın Organı "Emek" gazetesine saldırılmış ve gazete binası ateşe verilmiş, partinin tüm yöneticileri, bu arada Meclis üyesi olan yöneticileri tutuklanmıştır.

Ankara'daki antikomünist kurumlara paralel olarak, Türk gericiliği Trabzon'da, TBMM'nin resmi izniyle Ankara'ya gitmekte olan TKP Başkanı Mus-

4) R.N İleri, Atatürk ve Komünizm. İstanbul, 1970, s.222.

tafa Suphi ve 14 yoldaşını kahpece katlederek kanlı bir cinayet işlemiştir. Gericilik, Trabzon halkının, fanatizm zehiriyle uyutulmuş ve burjuva milliyetçiğiyle köreltilmiş kimi kesimlerini komünistlere karşı kışkırtmayı da becerebilmiştir.

İlgili makamlar Mustafa Suphi grubunu "kitlelerin hışmından korumak" bahanesiyle, Trabzon'a askeri birlik çağırmış ve komünistleri jandarma eşliğinde limana götürüp, onlara Türkiye sınırları dışına çıkarılacaklarını söylemişlerdir. 1921 yılının 28 Ocağını-29 Ocağına bağlayan gece Karadeniz'e açılan bir teknede M.Suphi ve yoldaşları hunharca katledildiler. TKP Başkanı M.Suphi ile birlikte TKP MK üyeleri Etem Nejat, Hilmioğlu Hakkı, Nazmi İbrahim, parti Merkez Komitesi'nin ajitatörleri Maksut, Bahaettin, Hayreddin, eski savaş tutsaklarından subaylar Mehmet Ali Hakkıoğlu, Emin Şefik, Kazım Ali ve TKP'nin öteki militanları öldürüldüler.

Kısa bir süre sonra TKP MK politik kuryelerinden Nedim Agah ve TKP Denetim Kurulu üyesi İsmail Çitoğlu da hunharca katledildiler.

Trabzon katliamı aynı zamanda, TKP yönetim organlarına sızmış bulunan Türk gizli servis ajanlarının içyüzünü de ortaya çıkardı. TKP MK eski üyelerinden Mehmet Emin ve TKP Merkez Denetim Kurulu başkanı Süleyman Sami, 15'ler Karadeniz'de katledilirken, resmi makamların koruyuculuğunda Trabzon'da kaldılar. Daha sonra bu iki hain TBMM hükümetinin yardımıyla İstanbul'da politik sığınma hakkı elde ettiler. Türkiye gericiliğinin genç Komünist Partisine indirdiği bu darbe işçi, komünist ve ulusal-kurtuluş savaşının pekiştirilmesi çabalarını da etkilemiş, çok olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Türkiye Komünist hareketi yeniden, uzun bir dönem için, gruplara bölünmüş ve bu örgütsel merkezler arasında herhangi pratik bir bağ sağlanamamıştır.

Buna karşın, Antant birliklerinin işgali altındaki İstanbul'da komünist harekette önemli bir gelişme sağlanmıştır. Komünist ülkülerin İstanbul proletaryası üzerindeki giderek artan etkisinin bir sonucu olarak Emekçilerin Enternasyonalist Birliği (EEB) kurulmuştur. Bu örgüt özellikle başka uluslardan (Yunan, Ermeni, Yahudi vb.) emekçileri çatısı altında birleştirmiştir. Bu Enternasyonalist Birlik içinde S.Ginsberg, S.Maksimos ve K.Vanlı'nın yönetimindeki bir komünist hücre (Yunan, Türk ve diğer uluslardan komünistler) ile Bulgar ve uluslararası işçi ve komünist hareketinin seçkin önderlerinden Vasil Kolarov'un (1922'de Komintern'in Genel Sekreteri olmuştur) yönettiği Enternasyonalist (Bulgar) Grubu da yer almıştır. V.Kolarov grubunun İstanbul'daki faaliyetleri, Türkiye işçi sınıfı ve komünist hareketi sıralarında proleter enternasyonalizmi konumlarının güçlenmesinde büyük bir olumlu rol oynamıştır. Türkiye Komünist örgütleriyle Bulgar ve Yunanistan Komünist partileri arasında sıkı bağların kurulmasına yardım etmiştir.

EEB, Rumca olarak "Neos Antropos" ("Yeni İnsan") adında bir gazete yayınlıyordu. EEB içindeki komünistler Komintern'in Yürütme Komitesi ile dolaysız bağ kurmuşlardı.

İstanbul'daki bu komünist hücrelerin yanısıra Şefik Hüsnü'nün (Değmer) başında bulunduğu grup da eylemlerini sürdürüyordu. Haziran 1921'de İstanbul'da, Ş.Hüsnü'nün başredaktörlüğünü yaptığı legal Marksist dergi "Aydınlık" çıkmaya başlamıştır. "Aydınlık" basımevi K.Marks ve F.Engels' in "Komünist Partisi'nin Manifestosu" adlı yapıtını Türkçe olarak yayınlamıştır.

"Aydınlık" grubu, ajitasyon-propaganda çalışmalarıyla birlikte, İstanbul

proletaryasının yaşamsal çıkarları uğrunda yürüttüğü günlük savaşıma giderek daha büyük ilgi göstermeye başlamıştır.(5)

Komintern'in Üçüncü Kongresi'nde (1921 yazında Moskova'da yapılmıştır) Türkiye komünist hareketi, Türkiye Komünist Partisi Örgütlenme Bürosu, Türkiye Halk Komünist Partisi, EEB Komünist Grubu ve "Aydınlık" Grubu tarafından temsil edilmiştir.

Komünistlere karşı başlatılan açık saldırılar nedeniyle Türkiye'de oluşan iç politik durumu değerlendiren TKP Örgütlenme Bürosu başkanı S.Nuri, Kongre oturumunda yaptığı konuşmada şunları vurgulamıştır: "Suphi yoldaşla birlikte 14 yoldaşımızın hunharca katledilmesi ve birçok yoldaşımızın zindanlara atılmış olması M. Kemal'in komünistlere karşı açılan savaşı giderek hızlandırdığını kanıtlamaktadır. Ama Anadolu köyüleri ve işçileri şunu iyi biliyorlar ki, Ulusal Kurtuluş Savaşı devam ettiğ sürece onlar da, biz komünistler de, her şeye karşın onu desteklemeye devam edeceğiz... Çünkü bu savaş Antant'a karşı yürütülmektedir."(6)

Komintern Yürütme Komitesi, Türkiye komünistlerinin katledilmesi olayı ile ilgili olarak dünya işçi ve komünist hareketine bir çağrıyla seslenmiştir.

Anadolu'da ve İstanbul'da askersel-politik ve uluslararası durum açısından meydana gelen önemli değişmeler, Komintern ile Türkiye'de ayrı ayrı eylem yürüten komünist örgütler (Anadolu'daki Komünist Partisi ve İstanbul'daki Komünist Partisi) arasında dolaysız bağ kurulması gerekliliğini kaçınılmazlıkla dayatıyordu. Komitern Yürütme Komitesi'nin 7 Ekim 1921'de aldığı bir karar gereğince Türkiye Komünist Partisi'nin Bakü'de bulunan Örgütlenme Bürosu çalışmalarını durdurmuştur.

Sovyetler Birliği'nin Kafkaslar bölgesinde, başında İ.Hakkı'nın bulunduğu TKP Batum Örgütü daha bir süre eylemlerine devam etmiştir. "Yeni Dünya" gazetesinin redaksiyonu da buraya taşınmıştır. Redaksiyon kurulunda, daha sonraları dünyaca ünlü bir proleter şair olan Nazım Hikmet de yer alıyordu. Genç komünist Nazım Hikmet 1921'in sonlarında buradan Moskova'ya, Doğu Emekçilerinin Komünist Üniversitesi'nde öğrenim görmeye yollanmıştır.

7 Aralık 1921'de Ankara hükümeti Türkiye Halk Komünist Partisi'ni resmen tanımış ve legal çalışmasına izin vermiştir. Mart 1922'de Parti'nin yeni yayın organı "Yeni Hayat" dergisi Ankara'da yayınlanmaya başlamıştır.

"Yeni Hayat" dergisinin ilk sayısında yayınlanan Türkiye Halk Komünist Partisi (THKP) MK'nin Çağrısında, parti Ulusal Kurtuluş Savaşına ve iktidar çevrelerinin politikasına ilişkin kendi tutumunu açıkça belirtmiştir. Çağrıda şöyle denilmiştir: "Türk burjuvazisinin emperyalizme karşı savaşı objektif olarak devrimci bir savaştır. Bu savaş Türkiye proletaryasının ve emekçi yığınların çıkarlarına uygun düşmektedir. Biz şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetini desteklemeye hazırız." (7)

THKP legal çalışma hakkına kavuştuktan sonra, Anadolu'nun birçok kentinde (Zonğguldak, Mersin, Adana, Kayseri, Ankara, Sivas, Amasya, Samsun, Trabzon) partinin yerel komiteleri kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Aynı

---

(5) İ.E. Darendelioğlu, Türkiye'de Komünist Hareketleri, s.21-22

(6) Komünist Enternasyonal, Üçüncü Kongre, Moskova 1921, Tutanaklar, c.2, Moskova, 1962, s.463-464

(7) "Türkiye Komünist Partisi Milli Kurtuluş Savaşı Yıllarında", "Yeni Çağ" 1964, No 11-12, s.661.

dönemde İstanbul'da da komünist ve işçi hareketinde belli bir yükseliş gözlenmiştir. 1 Mayıs 1922'de işçi sınıfı İstanbul'da kızıl bayraklarla sokaklara çıkıp 1 Mayıs gösterileri yapmıştır. Bu gösteriye Türkiye işçi hareketinin çeşitli akımlarından temsilcilerin katılması, İstanbul'un dağınık olan işçi güçlerini birleştirmek için yeni çabalara girişilmesi eğilimlerini güçlendirmiştir. Ancak, komünistlerin girişimiyle Temmuz 1922'de toplanan İşçi Örgütlerinin Birleşik Konferansı, İstanbul'da faaliyet gösteren ve Kemalist hareketi destekleyen sol partilerden Bağımsız Sosyalist Partisi'nin katı tutumu yüzünden başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Türkiye'de Birinci Dünya Savaşı sırasında Ermeni halkına karşı yapılan soykırım, 1918 Mondros ateşkeş anlaşmasından sonra Antant devletlerinin giriştiği Anadolu'yu işgal savaşına Yunan ordularının da katılması ve aynı zamanda Türklerin Anadolu'daki sivil Rum halkına karşı hiçbir şekilde haklı gösterilemez gaddarlığı, tüm bunlar gerek Türk, gerekse Rum ve Ermeni burjuva milliyetçileri tarafından proletarya arasında ulusal ve dinsel düşmanlıkların körüklenmesi için ustaca kullanılmıştır.

Burjuvazi, Türk işçileri kendi sınıf kardeşleri olan Rum ve Ermeni işçilere karşı, Ermeni ve Rum işçileri de Türklere karşı kışkırtırken belli politik amaçlar güdüyordu: Türkiye işçi sınıfının proleter enternasyonalizmi temelinde birleşmesini önlemek!

İstanbul'daki komünist grupların faaliyetleri, çokuluslu İstanbul proletarya ordusu içinde proleter enternasyonalizminin konumlarının güçlenmesine önemli ölçüde yardım etmiştir. Ermeni ve Türk sol örgütleri arasında enternasyonalist birleşmenin oldukça hızlandığı gözlenmiştir. Örneğin, "Aydınlık" grubu, "Iyergir" yayınevi ile sıkı ilişki kurarak, burada kendi ajitasyon-propaganda literatürünü yayınlamaya başlamıştır. Ermeni matbaa işçilerinin yardımıyla bu basımevinde V.I.Lenin'in "Gençliğin ödevleri" başlıklı yapıtı hem Türkçe, hem de Ermenice basılıp yayınlanmıştır.

Birleşik, tek bir komünist partisinin kurulması zorunluluğu, Türkiye komünistlerini bu yönde çeşitli olası yollar aramaya yöneltiyordu, örneğin İstanbul ve Anadolu'daki komünist örgütlerin legal olan Türkiye Halk Komünist Partisi temelinde birleştirilmesinin yolları aranıyordu. Ancak, THKP' nin Ağustos 1922'de Ankara'da toplanan Kongre'sinde bu sorunun çözüme bağlanacağı umutları boşa çıktı, çünkü İstanbul komünist örgütlerinin delegeleri bu Kongre'nin çalışmalarına katılmadılar...

THKP MK'nin parti Kongresini toplama kararı (Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin böyle bir kongre için resmen izin vermiş olmasına karşın) Anadolu burjuvazisinin ve toprak ağalarının sert tepkisiyle karşılanmış ve bunlar Türkiye komünistlerine karşı yeni bir iftira ve karalama kampanyası başlatmışlardır.

Sağcı çevrelerin baskısıyla Ankara hükümeti kendi kararından dönmüş ve Kongre'nin yapılmasını yasaklamıştır. Buna karşın, Türkiye komünistleri Kongre oturumlarını Ankara yakınlarında, Ağustos 1922'de illegal olarak yapmayı başarmışlardır.

Kongre çalışmalarına seçme ve seçilme hakkında sahip olan 28 delegenin (8) yanısıra işçi sınıfının temscileri, demiryolu, matbaa, tekstil ve cephane işçileri de katılmıştır.

Kongre ülkedeki duruma ilişkin raporla, tarım-köylü sorunu, Türkiye

---

(8) "Yeni Çağ", 1964, No11-12, s.662

işçi sınıfının gelişme sorunları, gençlik arasında çalışma konuları ve parti taktiği üstüne hazırlanan raporları tartışmış ve konularda ayrıntılı kararlar almıştır. Kongre, özel bir kararla yerel parti örgütlerinin THKP'nin burjuva unsurlardan arındırılmasına ilişkin önerilerini onaylamıştır.

Kongre, TBMM'nin işgal kuvvetleri ve iç gericilik üzerinde kesin başarı sağlanmasına yönelik her önleminin destekleneceğine ilişkin olarak partinin sarsılmaz konumunu bir kez daha vurgulamıştır. Türkiye komünistlerinin Ankara forumu Komintern'e başvurarak V.İ.Lenin'e şu mesajın iletilmesini rica etmiştir: "Kongremiz, dünya proletaryasının serdümeni Lenin yoldaşı yeniden sağlığına kavuşmuş olarak görmek ister... ve Lenin yoldaşın yakında sosyalişt devrim gemisinin dümenini eline alacağını umar." (9)

Kongre, THKP'nin program ve tüzüğünü onaylamış ve ayrıca partinin yönetim organlarını ve Komintern'in Dördüncü Kongresi'ne gönderilecek delegeleri seçmiştir. THKP MK üyeliklerine Salih Hacıoğlu, Hazım, Ahmet Hilmi, Affan Hikmet, Edip, Mehmet Ali, Ata Çelebi, Behram Lütfi, Ruşen Eşref ve ötekiler seçilmiştir.

Salih Hacıoğlu'nun Merkez Komitesi sekreteri seçilmesi THKP içinde proleter çekirdeğin konumlarının güçlendiğini, küçük burjuva elemanlarının ve eski ittihatçılar arasından gelme kimi geçici yol arkadaşlarının rolünün önemli ölçüde azaldığını göstermiştir.

Türkiye komünistlerinin Ankara Kongresi'nin çalışmalarının tamamlanması, zaman bakımından Kemalist ordunun büyük taarruza kalktığı günlere rastlamış ve bu taaruz Eylül 1922'de Yunan ordularının kesin yenilgiye uğratılması ve tüm Anadolu'nun işgalcilerden kurtarılmasıyla sonuçlanmıştır.

Türkiye halkının antiemperyalist Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndaki bu köklü dönüşümle ilgili olarak, THKP MK ve Anadolu'nun devrimci sendikaları, İstanbul'un tüm işçilerine ve emekçi yığınlara özel bir çağrıyla seslenmiş ve onları "padişah hükümetine ve işgalcilere karşı genel bir halk ayaklanmasına dönüşebilecek bir genel grev başlatmaya" çağırmıştır.

Çağrı "eski yönetim yöntemleri taraftarlarından Hilmi ve Rıza gibi sosyal-hainlerin işgalcilerle uzlaşma politikası içine girdikleri"ne İstanbul proletaryasının özel olarak dikkatini çekmiştir.

Türkiye komünistlerinin proleter enternasyonalizmi ilkelerine bağlılığı, "Türk-Rum tüm işçiler kardeştir" belgisinde, tüm işçileri ortak düşman olan emperyalist devletlere karşı savaşa çağırmasında açık bir biçimde ifadesini bulmuştur.

Bir dizi objektif nedenden ötürü (işgal makamlarının azgın terörü, burjuva milliyetçi propagandanın Türk ve Rum işçiler üzerindeki büyük etkisi, işçi ve komünist hareketinde ve sosyalist gruplar arasındaki bölünmüşlük) o dönemde İstanbul'da başarılı bir grev için reel olanakların çok az olmasına karşın, Anadolu komünistlerinin bu politik çıkışı, İstanbul'da çok ağır koşullar altında emekçi yığınların ortak sınıfsal ve ortak ulusal çıkarları uğrunda savaşım veren İstanbullu Türk ve Rum komünistlerine büyük bir moral-politik destek sağlamıştır.

Komünistler halkın ulusal kurtuluş savaşına önemli katkılarda bulunmuşlar, ulusal kurtuluş hareketinin zaferini içten selamlamışlardır. Ancak,

---

(9) "Zarya Vostoka", 12 Ekim 1922.

komünistlerin TBMM'nin Türkiye emekçi yığınlarının ortak ulusal çıkarları doğrultusunda aldığı tüm ilerici önlemleri her bakımdan desteklemesine karşın, Anadolu makamları komünistleri, eskisi gibi, kendi potansiyel düşmanları olarak görmeyi sürdürmüşlerdir. Anadolu'daki askersel harekatların sona ermesinin hemen ardından, TBMM hükümeti Anadolu ve İstanbul'daki işçi ve komünist örgütlerini açıkça ezmeye ve yoketmeye kalkışmıştır. Ulusal burjuvazinin en gerici kanadının ve derebeyi-toprak ağası takımının baskılarıyla resmi iktidar çevreleri Ekim 1922'de Türkiye Halk Komünist Partisi'nin eylemlerinin yasaklandığını ilan etmişlerdir. Bunun hemen ardından da (Ekim-Kasım 1922) tüm Anadolu'da yeni bir baskı ve terör dalgası başlatılmıştır. İki ay içinde 300'den fazla komünist ve yeni kurulmuş bulunan işçi sendikalarının liderleri tutuklanmıştır. Kısa bir süre sonra aynı acı yazgı İstanbul'daki işçi ve komünist örgütlerin başına gelmiştir. İstanbul'un hukuksal bakımdan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin yetki alanına geçmesinden kısa bir süre sonra, 1922 yılının sonunda, Emekçilerin Enternasyonalist Birliği de yasaklanmış, "Neos Antropos" dergisinin yayınlanmasına son verilmiştir. Yine aynı günlerde Türkiye İşçiler Birliği de legal faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır.

Ülkedeki antiemperyalist hareketin konumlarını nesnel olarak zayıflatan Türkiye'deki antikomünist kampanya dünya devrimci proletaryası tarafından sert tepkiyle karşılanmıştır. Komintern'in Dördüncü Kongresi (1922'nin Kasım-Aralık aylarında Moskova'da yapılmıştır) "Türkiye komünistlerine ve emekçi yığınlarına" (10) başlıklı çağrısında, Ankara hükümetinin "Türkiye büyük burjuvazisinin çıkarları doğrultusundaki bilinen ödünler temelinde emperyalizmle uzlaşmaya hazır olduğu"nu, Komünist Partisi'ni yasaklamakla iyice ortaya koyduğuna, Komünist Partisi'nin ise "emekçi yığınların emperyalizme karşı savaşında milliyetçi burjuva hükümetini her zaman desteklediğine" dikkati çekmiştir.

Komintern'in Dördüncü Kongresi'ne Türkiye'deki tüm komünist örgütleri (THKP, "Aydınlık" grubu ve EEB) temsil eden ve geniş yetkilerle donatılan 10 delegenin katılması, Türkiye'de birleşik ve tek bir Türkiye Komünist Partisi'nin kurulması konusunda Komintern Yürütme Komitesiyle görüşmeler yapılmasını olanaklı kılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda Türkiye Komünist Partisi Geçici Örgütlenme Komitesi kurulmuş ve Komite, partinin bundan sonraki Kongresinin hazırlık çalışmalarını yürütmekle görevlendirilmiştir.

Böyle bir Kongreyi toplayabilmek ve tüm dağınık örgütleri tek bir parti çatısı altında toparlayabilmek için Türkiye komünistleri iki yıllık ağır savaştan sonra, daha birçok engeli aşmak ve ağır sınavlardan geçmek zorunda kalmışlardır.

---

(10) Komünist Enternasyonal'in Dördüncü Kongre Kararları, Petrograd-Moskova, 5 Kasım-3 Aralık 1922, Petrograd, 1923, s.23-24.

Türkiye: Gelişmenin çelişkileri

G.STARÇENKOV

Bu yazı "Aziya i Afrika Sevodnya" (Günümüzde Asya ve Afrika) dergisinin 10/1983 sayısından alınmıştır.

29 Ekim 1923'te, Osmanlı imparatorluğu yıkıldıktan sonra,Türkiye Cumhuriyeti ilan edildi. Yeni devletin yöneticileri, Cumhuriyetin varlığının daha ilk günlerinde, ülkenin stratejik gelişme amaçlarını ve bunlara ulaşmanın yöntemlerini saptadılar. Bunlar kısaca şöyle sıralanabilir: Türkiye'nin ekonomik ve politik bağımsızlığını sağlamak; Avrupa devletlerinin ekonomik ve kültür düzeyine ulaştırmak; tüm yurttaşların genliğini hızla yükseltmek; onlara temel hak ve özgürlükleri sağlamak. Bu amaçları gerçekleştirmek için üretim güçleri üzerindeki özel mülkiyetin,kişi ve sermayenin dokunulmazlığı" kutsal yasa" ilan edildi.

Cumhuriyet, 60 yıllık varlığı döneminde yükseliş ve düşüşlerin ve büyük hataların, eksikliklerin damgasını vurduğu karmaşık bir evrimler yolundan geçmiştir. Genel sonuçların kısa bir analizi, yalnız öne konan amaçlara ulaşma düzeyini göstermekle kalmayacak, aynı zamanda ülkenin seçtiği kapitalist gelişme yolunun sonuçlarının da değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır.

XX

Genç Cumhuriyet, feodal üretim ilişkilerinin egemen olduğu geri kalmış bir tarım ülkesiydi. Ulusal ekonomi uzun yıllar, 1978-1980 ekonomik bunalımına kadar, kendi önemli ölçüdeki maddi ve insan kaynaklarını kullanarak ve aynı zamanda dünyadaki bilimsel-teknik ilerlemenin kazanımlarından yararlanarak, istikrarlı gelişme tempoları gösterdi. Ve hatta kapitalizm öncesi ilişkilerin büyükçe bir bölümünün korunmuş olmasına karşın, kapitalizm kentte olduğu gibi, köyde de egemen konumlara geçmiş, sistemi oluşturan formasyon durumuna gelmiştir. Günümüzde Türkiye, kapitalizmin orta derecede gelişme düzeyine yakınlaştığı bir tarım-sanayi ülkesine dönüşmüştür.

Cumhuriyet (gelişmekte olan ülkeler içinde ilk olarak), 30'lu yıllarda kurulan ve o dönemde olduğu gibi, bugün de özel sektörün gelişmesine yardımcı olmakla yükümlü kılınan devlet sektörünü, başlıca "gelişme motoru" olarak kullanmıştır. Bütçe kaynaklarından yararlanan devletin ekonomik örgütleri, rantabl olmayan, etkinlikleri az işletmelerin ve altyapının kuruculuğunu üzerine alarak, iş çevrelerinin eylemleri için elverişli koşullar yaratmışlardır. Devlet bankaları özel sektör temsilcilerine (çoğu zaman avantajlı olan) krediler sağlamışlardır. 1963'te uygulanmasına geçilen Devlet Kalkınma Planları, devlet sektörü için zorunlu,özel sektör için ise "öneri" niteliğindeydi. Karma işletme ve şirketler kurma sürecinde de özel sermayenin konumlarının güçlenmesi gözleniyordu. Resmi verilere göre, 1980'li yılların başında, özel sektör, toplam yatırımlar bakımından devlet sektörüne hemen hemen yetişti, üretilen malların değeri ve işletmelerdeki işçi sayısı bakımından ise onu geride bırakmıştır.

60'lı yıllarda, aile holdingleri bi-

çımında ilk tekelci kuruluşlar ortaya çıkmaya başladı. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinin bir sonucu olan bu kuruluşlar, aynı zamanda bu süreci hızlandırdılar. Birçok holdingin eylemlerine yabancı özel sermaye de (1982'de 170 şirket) katılıyordu. Hisse senetlerinin kontrol paketlerini Türk burjuvazisinin elinde bulundurduğu en büyük tekeller, aslında bir tür mini çokuluslu tekellere dönüşmüştür. Tekelleşme "sıçraması"nın bir sonucu olarak Sabancı Holding ve Koç Holding gibi özel kuruluşlar, 1981'de, ticaret hacmi bakımından kapitalist dünyanın en büyük tekelleri arasında sırasıyla 198. ve 200. yere çıktılar. Bilindiği gibi, tekelci kuruluşların derinlemesine ve genişlemesine güçlenmesi, özellikle ekonomik bunalım dönemlerinde küçük şirketlerin ve bağımsız üretim birimlerinin iflasına yol açıyor.(1)

1970'lerde Türkiye için yeni bir süreç, sanayi sermayesiyle banka sermayesinin bütünleşmesi (Koç Holding-Garanti Bankası, Sabancı Holding-Akbank, Çukurova Holding-Pamuk Bank ve Yapı Kredi Bankası vb.) ve finans kapitalin oluşması süreci başladı. Bu süreç henüz daha genel bir nitelik kazanmamıştır, ama belirgin bir biçimde güç topluyor. Şunu da belirtelim ki, devlet-tekelci eğilimlerin ortaya çıkması, ülkenin kapitalizmin en yüksek aşamasından daha çok uzaklarda olduğu bir sırada başlıyor.

Çağdaş Türk sermayesi, Cumhuriyetin ilan edildiği dönemde başka amaçlar öne koyulmasına karşın, bağımlı bir nitelik taşıyor. O dönemde, Türk hükümeti birçok Batılı şirketi devletleştirdi. Ancak daha sonra "sömürücü olmayan" sermayenin (kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu Batı Avrupa ülkelerinden) kullanılması yolunda kararlar aldı. İkinci Dünya Savaşından sonra pratikte, yabancı sermayenin (devlet ve özel) Türkiye'ye çekilmesi politikası uygulanmaya başlandı. Bu çizgi, özellikle 80'li yıllarda çok daha aktif bir biçimde gerçekleştirilmeye başlandı. Böylece, yabancı sermaye yatırımları 1979'da 6 milyon dolardan, 1980'de 60 milyon dolara ve 1982'de de 601 milyon dolara çıktı.

Batı devletlerinden ve bunların mali örgütlerinden alınan yardımlar, devletin dış borçlarını hızla artırmıştır. Türkiye, dışborçları kapatmak için büyük paralar ödemesine karşın (1981'de 3,5 milyar dolar, 1982'de 2,2 milyar dolar) kuruluşunun 60. yılına, faizleriyle birlikte 22 milyar dolar dış borçla girmiştir.Bu rakam sonunda, emperyalist devletlerin yarı—sömürgesi durumuna gelmiş olan Osmanlı imparatorluğunun bilinen içler acısı borçlarından çok daha fazladır. Bugün, korkunç bir düzeye ulaşan dış borçlar, yalnızca ekonomik gelişmenin önünde ciddi bir engel değildir, aynı zamanda ülkenin ekonomik bağımsızlığını yitirmesinin önemli bir göstergesidir.

Türkiye'nin, değişik doktrinler kabul etmiş ve Batılı devletlerin ekonomik ve askersel örgütlerine katılmış olduğu gözönünde bulundurulduğunda, ekonomik ve politik sorunlarının bugün de, 60 yıl öncesi gibi güncel olduğu görülecektir. Truman doktrini 1947'de , Marshal Planı 1948'de kabul edildi. Türkiye 1952'de NATO'ya, 1963'te Ortak Pazar'a (ortak üye hakkıyla) üye oldu. ABD ile ikili askersel anlaşmalar (1950 -1980) imzaladı. Türkiye, Batılı örgütlerin direktifleri doğrultusunda Beşyıllık sosyal-ekonomik kalkınma planları hazırlıyor(...),liranın değerini düşürüyor (1946'da 1 dolar 2,8 liraydı, 1983'te ise 1 dolar 202,2 liraya çıktı!) Türkiye topraklarını ABD ve NATO askeri üslerine açıyor (50 dolayında üs), askersel harcamaları artırıyor, ABD yeni tur si-

lahlanma planlarının kimilerinin desteklenmesini dayatıyor. Tüm bunlar, bu planların Türk devletinin politik ve ekonomik bağımsızlığını sağlamayı amaçlayan Cumhuriyetin ilk yıllarındaki planlardan çok uzak olduğunu gösteriyor.

Türkiye, emperyalist devletlerin ve yabancı özel sermayenin yardımıyla, bilimsel-teknik devriminin başarılarını ulusal topraklara aktarmayı ve üretici güçlerin gelişme düzeyinin Batının gelişme düzeyine çıkarmayı hesaplıyordu. Ancak, buradaki başarılar çok sığdır. hükümet, daha 70'li yılların ortalarında, Türkiye'nin İtalya'nın 1970'teki düzeyine ancak 1995 yılında ulaşabileceğini belirtti. Ama, bu süre de oldukça iyimser gözüküyor,çünkü daha 80'li yıllarda emek üretkenliği (kişi başına düşen gelir bakımından) İtalya'dakinin 2-3 kat altındadır. Ekonomik bunalım ve bunu izleyen yıllardaki gerilemeler, öngörülen bu süreyi daha da gerilere atıyor.

Aynı zamanda Türkiye,kimi olumlu başarılar da elde etmiştir. Türkiye uzun yıllar Ortak Pazar içinde kendi sanayi mallarına sağlanan kotaları (en başta tekstil ürünleri için) yükseltmeye çalıştı,ama, Türkiye'yi sanayi yerine tarımını geliştirmeye yönlendiren gelişmiş kapitalist devletler, çok küçük ödünler verdiler. AET üyesi ülkelerle daha elverişli ticaret koşulları elde edemeyen Türkiye, 70'li yılların ikinci yarısına doğru Doğu devletleriyle, en başta petrol üreten ülkelerle olan ticari-ekonomik ilişkilerini geliştirmeye başladı. Yeni sürüm pazarları Türkiye sanayisinin ve aynı zamanda tarımının eylemlerinin aktifleşmesine büyük ölçüde yardım etti. Özellikle Irak ile İran Türk ürünlerinin geniş çapta alıcısı olarak ortaya çıktılar. 1982'de , sanayi ürünlerinin dışsatımdaki payı, Türkiye tarihinde ilk kez % 59,7'ye çıktı. Dışsatım gelirleri çok kısa bir süre içinde iki katına çıktı: 1980'de 2,9 milyar dolardan, 1982'de 5,7 milyar dolara ulaştı. Döviz gelirlerinin artışı, ülkenin kredi olanaklarının gelişmesine yardım etti.

İşgücü ihracıyla da benzer bir durum ortaya çıktı. Türkiye daha 1960'larda kendi işgücünü Ortak Pazar ülkelerine göndermeye başladı ve bu işçilerin toplam sayısı kısa bir süre içinde 1 milyona yaklaştı. Batılı devletler, 70'li yılların ortalarına doğru, Türk işçilerinin alımını sınırlamaya, daha sonra da bunları "gönüllü" olarak ülkelerine geri göndermeye başladılar. Türkiye, eğer petrol üreten ülkeler "kurtarmasaydı", çok kritik bir duruma düşebilirdi. Bu ülkeler yalnız Türkiye'nin artan işgücüne kapılarını açmakla kalmadılar, aynı zamanda birçok inşaat kuruluşuna kendi topraklarında müteahhitlik yapma izni verdiler. Bu, yabancı ülkelere giden işçilerin sayısının ve döviz girdilerinin (1980'de 2 milyar dolar, 1982'de 2,6 milyar dolar) yeniden artmasına olanak sağladı. İşçilerin ve müteahhit şirketlerin gönderdikleri dövizler, ülkenin maddi durumunu önemli ölçüde iyileştirdi.

Eğitim sisteminde ve ulusal kadroların yetiştirilmesinde de büyük gelişmeler oldu. Ülkede çok sayıda okul, lise ve üniversite açıldı., çalışma hayatında yer alan orta ve yüksek düzeydeki uzmanların sayısı arttı. 1924'te ilk okul eğitimi zorunlu ve parasızdı. Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda ülke nüfusunun % 90'ı okur-yazar değildi, bugün bu rakam, % 33,3'tür. Şu da açıktır ki, Türkiye bu alanda, Avrupa devletlerinden birkaç onyıl geride bulunuyor.

Ülkenin gıda gereksnimlerini kendisinin karşılamaya başlaması elde edilen en önemli başarılardan biridir. Tarım üretiminin makineleştirilmesi, çağdaş ekonomik yöntemlere geçilmesi, yalnız tarım ürünlerinin genel

artışına değil, aynı zamanda verimliliğin de önemli ölçüde artış göstermesine olanak sağlamıştır. Tarım ve hayvancılık üretiminin küçük bir bölümü dışarıya satılmaya başlandı. İşlenen toprakların sulanması ve toprak ıslah çalışmaları, gelecekte, yılda 3 ürün elde edilmesini sağlayacaktır. Bu da, Türkiye'nin, en çok tarım ürünü üreten on ülke arasında yer almasını sağlayabilir.

Ancak, kapitalist ülkelere özgü olduğu gibi, tarımın etkinliğinin yükseltilmesine olumsuz gelişmeler eşlik etmiştir. Tarımda makine kullanımı, basit köylü emeğini bir yana itmiş, toprak mülkiyetinin büyük toprak sahiplerinin elinde yoğunlaşması ise, küçük köylülerin topraklarından kovulmasına yol açmıştır. Durum, nüfusun hızlı bir artış göstermesiyle birlikte (1927'deki ilk nüfus sayımına göre Türkiye'de 13,6 milyon kişi vardı, bugün ise 47 milyon) daha da ağırlaşmış, toprak parçalarının mirasçılar arasında bölünmesine, mirasçıların bir kısmının da topraksız kalmasına yol açmıştır. Tarımda işgücü fazlalığı sürekli artmış ve 80'li yıllarda beş milyona çıkmıştır.

Köylü gençler, iş bulma konusunda daha umutvar gördükleri kentlere göçetmeye başladılar. Ama, daha çok sabit sermaye kullanan büyük sanayi, az sayıda işçi ve en başta da uzman işçi alıyor. İşgücü fazlalığının baskısıyla eksik istihdamın yaygınlık kazandığı "üçüncü sektör"de ve küçük sanayide genişleme meydana geldi. Cumhuriyetin ilan edildiği zaman işgücü yetersizliği hissedilirken, 60'lı yıllarda artık işsizlik gözle görülür olmuş, 1983'de ise 3,3 milyon kişiye (çalışabilir nüfusun % 18'i) çıkmıştır. İşsiz kalanlar hiçbir biçimde işsizlik yardımı görmüyorlar. Yarım gün yada yarım hafta çalışanların (kısa süreli çalışma) sayısı ise işçilerden iki kat fazladır. Ülkenin bugünkü yöneticilerinin de itiraf ettikleri gibi, ancak gelecek yüzyılda çözülebilecek olan istihdam sorunu, en önemli sosyal sorun olmuştur.

Savaş sonrası yıllarda, Türkiye'de, özellikle büyük kentlerde konut sorunu da keskinleşmiştir. Yılda köyden kente 500 bin kişi göçediyor. Devletin konut kuruculuğu olağanüstü yavaş tempolarla gerçekleşiyor. Kimi verilere göre işçilerin devletten konut alabilmesi için 240 yıl gerekiyor. Özel sektörcüler ise konutları nüfusun çoğunluğunun (ev kiraları işçi ücretlerinin % 40 kadarını oluşturuyor) elde edemiyeceği kadar yüksek fiyatla satıyorlar.Bundan ötürü de , köyden kente göçedenler kendilerine ancak gecekondu yapabiliyorlar. 1955'te gecekondularda 50 bin kişi (kent nüfusunun % 4,8'i) yaşıyordu, bu rakam 1983'te 7 milyona (% 25) çıktı.

Türkiye Parlamentosu 50'li yıllarda "yoksulluk kuşakları"nın kurulmasını kesin bir biçimde yasaklayan birçok yasa kabul etti. Çok sayıda gecekondu polisler tarafından yıkıldı.Buralarda yaşayanlar kentlerin dışına kovuldu.Ancak kentlerden göçedenler başka bölgelerde kendilerine konut kuruyor ve böylece gecekondu sayısı giderek artıyor. Bu yıl hükümet yeni bir karar aldı: Gecekonduların bir bölümü "yasal statüye" kavuşacak ve bayındırılacak,diğerleri ise yıkılacak.Bu tür önlemlerle milyonlarca Türk yurttaşının konut sorununun çözümleneceğini kimse ummuyor.

Resmi verilere göre kişi başına düşen ulusal gelirin 1983'te 1300 dolar olması bekleniyor. Bu, Türk halkının yaşam düzeyinin belirli ölçüde yükselmesi demektir. (Avrupa ortalamasının birkaç kat altında olmasına karşın). Burada şu üç önemli olgunun gözönünde bulundurulması gerek: Birincisi, gereksinimlerin artması yasası(2) insanların artan gereksinimlerini karşılayabilmesi için gelir düzeyini sürekli yükselmesini gerekti-

riyor. Orta durumdaki bir Türk ailesinin giderlerinin analizinin de gösterdiği gibi, gelirlerin yarısından üçte ikisine kadar yiyecek ve konut için harcanıyor, bu arada ev eşyası (çağdaş, modern eşyalar da içinde) satın almak için yalnızca % 9, kültür gereksinimleri için % 2,3 ve sağlık hizmetleri için de % 1,6 oranında bir harcama yapılıyor. İkincisi, emeğin entansifleşmesi yemeklerin daha kalorili ve çeşitli olmasını gerektiriyor. Ekonomi uzmanları ve doktorların ortak görüşüne göre, halkın çoğunluğunun kullandığı yiyecekler çağdaş standartlara uymuyor. Üçüncüsü, Türkiye'nin istatistikleri, halkın yaşamının süregen bir parçası haline gelen fiyat artışları ve enflasyonu gereği gibi gözönünde bulundurmuyorlar. İngiliz "Financial Times" gazetesinin 17 Aralık 1982 tarihli sayısında belirtildiği gibi, bir Türk işçisinin, 1 kilogram beyaz peynir alabilmek için, 1963'de altı saat, 1981'de dokuz saat, 1982'de de 14 saat çalışması gerekiyordu. Bu ve benzeri durumlar, kişi başına düşen ulusal gelirin 1300 dolar olarak belirlenmesinin yeterince gerçekçi olmadığını gösteriyor.

İşçi sınıfının 20'li yıllarda sayısı 300 bin dolayındaydı. Bugün bu rakam 5 milyona yaklaştı. Proletaryanın artışı, ona kendi meslek örgütlerini ve partilerini kurma, grev ve gösteri haklarını elde etme, basın organları kurma olanağını sağlamıştır. Türk burjuvazisi, fiyat ve vergileri yükseltmeye, işçi kuruluşlarını kapatmaya ve işçi liderlerini tutuklamaya kalkıştığı zaman her defasında, işçi sınıfının örgütlülüğünü ve savaşkanlığını hesaba katmak zorunda kalıyor. Özellikle, burjuvazinin işçilerin ücretini düşürme ve terörizmi körükleme yoluyla kendi karlarını korumaya çalıştığı ekonomik bunalım dönemlerinde, emek ile sermaye arasındaki savaş çok daha kersinleşiyor.

1980 devirmesinden sonra, tüm ilerici örgütler dağıtıldı, grevler geçici olarak yasaklandı, ücretler donduruldu, işçi önderleri mahkemeye verildi. 1982 Anayasası ve 1983 Partiler Yasası gereğince, eski partiler (TKP' de içinde yasaklanmış, yeni kurulan partiler ise devlet organlarının çok sıkı mali ve politik denetimine alınmıştır. İşçilerin grev hakkı önemli ölçüde kısıtlanmış, söz ve basın özgürlüğü, gösteri ve miting hakkı sınırlanmıştır. Komünist faaliyetlerin ve ilerici görüşlerin propagandasının cezalandırılmasını öngören Türk Ceza Yasası daha da ağırlaştırılmıştır. Hatta "güvenilmeyen öğeler"in görevlerinden atıldığı bilimsel kuruluşlar ve üniversiteler bile sıkı denetim altındadır. Yazar ve gazeteciler baskı şimşeklerine hedef oluyor. Türkiye' nin en eski gazetecilerinden N. Nadi hapis cezasına çarptırıldı. Cumhuriyetin kurucularının emekçilerin genliğini sağlama, yurttaşların hak ve özgürlüklerini genişletme vaadleri çoktan unutuldu. Yeni Anayasa gereğince, Cumhurbaşkanının yetkileri, Parlamento ve Bakanlar Kurulunun yetkilerinin zararına, önemli ölçüde genişletildi. Bugün Devlet Başkanı, yalnız hükümetin oluşmasında değil, aynı zamanda üniversite rektörlerinin seçiminde de belirleyici bir rol oynuyor. Erkin bir kişinin elinde yoğunlaşması, başkanlık yönetim biçiminin yerleştirilmesi, askerler elitinin yönetsel-politik rolünün yükseltilmesi ve ülkede önceki burjuva demokrasisinin sınırlanmasının amaçlandığını nesnel olarak kanıtlıyor.

Sovyet-Türk ilişkileri, genç Sovyet devletinin savaşan halkı para ve silahla destekleyerek onun utkusuna önemli ölçüde kolaylaştırdığı Türkiye halkının ulusal-kurtuluş savaşı döneminde kurulmuştur. Sovyetler Birliği, bağımsız devleti ilk tanımış ve ona ekonomik yardımlarda bulunmuştur. Ancak, bizim bu ilişkileri-

miz 30'lu yılların sonlarından 50'li yılların başlarına kadar en düşük düzeye indirilmiştir.

Daha sonraki dönemde Sovyet-Türk ilişkileri yavaş-yavaş normalleşmeye başlamıştır. Özellikle 70'li yıllarda başarılı bir biçimde gelişen ekonomik işbirliği, bunun somut bir göstergesidir. Son 3 yıl içinde, Sovyetler Birliği'nin yardımlarıyla kurulan İskenderun Demir-Çelik fabrikasının ve İzmir yakınlarındaki petrol rafinerisinin genişletilmesi, yeni termik santrallerin ve daha bir dizi sanayi işletmesinin kurulması için anlaşmalar imzalandı. Bunların ve başka işletmelerin kurulması ve bunların donatımı Türkiyenin ekonomik bağımsızlığını güçlendiriyor, ülkelerimiz arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin giderek genişlemesine yardım ediyor.

XX

Türkiye, kapitalist tekellerin ülkenin egemenliğine zarar verdikleri, emekçiler üzerindeki sömürüyü daha da artırdıkları, devlet aygıtını etkileyerek emekçilerin hak ve özgürlüklerini sınırladıkları, otoriter yönetim biçimlerine başvurdukları bir dödemde, yeni bir sosyo-ekonomik ve politik gelişme aşamasına ayak basmıştır. Görüldüğü gibi, Cumhuriyetin kurucularının ilan ettikleri amaçlar, bundan 60 yıl önce olduğu gibi, bugün hala güncelliğini koruyor.

DİPNOTLAR:

(1) Bak: Starçenkov, Türkiye Yeni Anayasasının Onaylanmasından sonra. "Günümüzde Asya ve Afrika" sayı/3, 1983

(2) Geniş yığınlar giderek artan ölçüde televizyon, telefon, teyp, buzdolabı kullanmak, kitap satın almak, tiyatroya gitmek, tek sözle çağdaş gereksinim düzeyine ulaşmak istiyorlar.

İ. BİLEN
(1902 -1983)

Ekim ve Kasım ayları Bilen yoldaşın doğum ve ölüm yıldönümleridir.Bilen yoldaş 18 Ekim 1902'de doğdu, 18 Kasım 1984'de öldü. Dergimizin bu sayısında son günlerine kadar üzerinde çalıştığı, "İşçi Sınıfı Kazanacaktır" başlıklı yazısından bir bölüm sunuyoruz.

Doğumunun 82. ölümünün 1. yılında Parti Başkanımız İ.Bilen yoldaşı saygıyla anıyoruz.

İşçi sınıfı kazanacaktır

İ.BİLEN

Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de burjuvazi proletaryaya karşı her zaman, tâ baştanberi silâhlı olmuştur. Burjuvazi kaç kez, hemen her zaman silâhlı güçleri, burjuvazinin bu en örgütlü gücünü, işçi sınıfına, onun örgütlerine, onun yığınsal çıkışlarına karşı kullanmıştır, kullanıyor. 60 yıllık cumhuriyet döneminin, hemen hemen, 40 yılı sıkıyönetimlerle geçmiştir. Bu sıkıyönetimler işçi sınıfına, emekçi yığınlarına, halka karşı kullanılmıştır. Yapılan askersel hükümet devirmeleri, özellikle 12 Eylül, en açık biçimde, en başta proletaryaya, işçi sınıfına, onun politik, sendikal örgütlerine karşı olmuştur. Cunta diktatorasının giderek faşist diktatoraya dönüşmesi militarizmin içyüzünü iyice, yeterince ortaya koymuştur. Sendikaların kapatılması, sendikacıların yığınsal tutuklanması, DİSK yöneticilerinin idam istemiyle üç yıldır zindanlarda çürütülmesi, yargılanması, yalnız bu olgu, içe dönük militarizmin ne olduğunu anlatmıya yeter ve artar.

İşçi-sendikal harekete karşı, grevcilere karşı burjuvazi, gerici hükümetler, daha 1908 güdük burjuva devriminden hemen sonra, Anayasalı padişahlık döneminde geniş ölçülerde saldırıya geçtiler. İttihatçılar hükümeti grevcilere karşı ordu birliklerini kullandı. Bütün işçi sendikalarını, derneklerini kapadı. Ortada tek parti bıraktı. Enver, Talât, Cemal sacayağı o zamanki cuntanın başıydı.

Bu sacayağı gümbür gümbür yıkıldıktan, yurdu yüzüstü bırakıp kaçtıktan sonra, durum, olaylar yıldırım hızıyla değişti. Ilk sokağa çıkanlar, kurtuluş savaşına atılanlar, örgütlenmiye koyulanlar işçiler - işçi sınıfı oldu. Şehzadebaşında işçilerin büyük forumundan sonra, 19 Mayıs 1919'da üniversitelilerin, öğrencilerin, gösteri yürüyüşü oldu. Bunu, 23 Mayısta, tüm İstanbul'u kucaklıyan, 100 binlerin katıldığı Sultanahmet gösterisi izledi. Sonra 1921 -1922 yıllarının 1 Mayıs gösterisi geldi. İstanbul halkı, işçisi, orta katmanları, silâhları ellerinden alınan, Sultanahmet alanına çadır kuran Memetçikler kurtuluş savaşına böylesi çıkışlarla, böylesi bir yolla tâ baştan katıldılar. Sultanahmet'te halk, bu insan denizi, Amerikancılara, "mandacılara" ağızlarının payını verdi. İngiliz Yüksek Komiseri Harrington'un, Fransız Yüksek Komiseri Şarp'ın, Amerikan Yüksek Komiseri Bristol'un, emperyalistlerin, salgıncıların suratlarına indirilen sert bir tokattı bu.

1919'da, İstanbul'da; "Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Partisi" kuruldu.Uluslararası komünist hareket, yurt içinde, özellikle İstanbul'da komünist örgütler bu partiyi etkiledi. Böylece bu legal parti işçi hareketinde, daha sonra TKP'nin gelişmesinde, belli ölçülerde rol oynadı. Olumlu, olumsuz yanlarıyla, partiye bir kalıt bıraktı, bir kadro getirdi. Ankara'da, Anadolu'da, legal "Halk Komünist Partisi" kapatıldıktan sonra, İstanbul'da "İşçi Çiftçi Sosyalist Partisi" onun kimi eylem ve işlevlerini sürdürdü. Sendikal alanda verimli, etkili çalışmalar yürüttü. İstanbul'da "Basımevleri Dizgicileri Derneği" - sendikası bu

partinin desteğiyle oluştu. Dizgiciler, Anakarayokuşu'nu durduracak ölçüde ve güçte greve gittiler. Yalnız kendi gazetelerini "Hizmet" gazetesini çıkardılar. 1922'de, İstanbul'da, 30 bin işçiyi kucaklıyan bir foruma, "kongre"ye katıldılar. Bu Forum'un hemen peşi sıra, Çukurova, İçel işçilerinin Mersin'de bir toplantısı oldu. Toplantı, kongre biçiminde, bir kaç gün sürdü. Kongrede, Kızıl Sendikalar Enternasyonali'nin tüzüğü kabul edildi. Ve, bu Sendikalar Enternasyonali'nin yapılacak kongresine delege seçildi. Bu forumun toplanmasını Komünist Partisi destekledi. Çalışmalarına Parti Genel Sekreteri S.Hacıoğlu, Politik Büro üyesi Affan Hikmet yoldaşlar, Partinin Mersin örgütünden Ataçelebi ve daha başkaları katıldılar.

Cumhuriyetten sonra çıkarılan olağanüstü yasalar: "İstiklâl Mahkemeleri" işçi sınıfına, işçi hareketine, sendikalara karşı kullanıldı. Bu mahkemeler Sendikalar Konfederasyonu olan "Amele Taâli Cemiyeti"ni yasakladı. Bu örgütün Genel Sekreteri ve üyelerini yargıladı. Bunlara, 9-10 yıl arası kürek cezalarını kesti. Bu sendikayı Meclis, özel bir kararla dağıttı.

"Takriri Sükün" - susturma yasası, sendikalara, sendikacılara karşı uygulandı. "Ulusal Korunma Yasası", her tür sendikal hareketi yasakladı. İşçiler zorla, köle gibi, istenilen yerde, istenildiği kadar çalıştırıldı. Çalışma saatları istenildiği kadar uzatıldı. Bu, kürek cezası gibi bir şeydi. Özellikle maden ocaklarında uygulandı. Ceza yasasında, faşist 141-142'den başka, işçi haklarını yasaklıyan, sınırlıyan bir sürü maddeler vardır.

Bir olguyu bir kez daha vurgulamakta yarar vardır. İşçi sınıfına karşı burjuvazinin uyguladığı terör, yasaklar, "yasalar" TKP'ye karşı azgın saldırılardan hiç bir zaman ayrılmamıştır. Bu da doğaldır. Anlaşılmayacak bir yanı yoktur. Türkiye'de toplumun en devrimci kesimi, devrimci gücü işçi sınıfıdır. Toplum ilişkilerinde çözümleyicidir. Türkiye'de halkın, insanın yararına ne varsa, hepsini, en büyük payını onun emeği yaratıyor. Bugün faşist diktatoraya, gericiliğe, yabancı köleliğe, **şovenizme**, en gerici egemen çevrelerin Anayurdu korkunç serüvenlere, uçurumlara itme politikasına karşı savaşanların ön sıralarında işçi sınıfı geliyor.

Bu sınıfın öncü kolu, Leninci ilkelere göre kurulmuş, 63 yıldır en çetin, en ağır illegal koşullar altında özveriyle, büyük kurbanlar pahasına, savaşan parti TKP'dir. Bu Parti işçi sınıfının, geniş emekçi yığınlarının çıkarlarını, Anayurdun ulusal egemenlik haklarını savunmaktan başka hiç bir şey yapmamıştır. Bu savaş onun kutsal görevi olmuştur. Burjuvazinin TKP'ye karşı barbarca sürdüregeldiği yoğun saldırılar bu gerçeği en iyi doğrular.

Lenin: "Burjuvazinin proletaryaya karşı silâhlanmış olması, bu olgu,der, günümüzde kapitalist toplumun en büyük, en temelli, en önemli etmen ve etkenlerinden biridir". (Tüm Yapıtlar, Cilt 30, s.135, Rusça)

İşçi grevlerine, grevcilere,işçi gösterilerine karşı, burjuvazinin orduyu, silahlı birlikleri, öteden beri, nasıl kullanageldiğine kimi örnekler verelim. 1923'te, İzmir-Kasaba, Aydın demiryolcularının genel bir grevi oldu. Bu grev İngiliz, Fransız kumpanyalarına karşıydı. Grevciler acı sömürüye karşı, bu kumpanyalara tanınan ayrıcalıklara karşı direnişe geçtilerdi. İstekleri arasında ücretlerin artırılması, iş saatlarının azaltılması, ücretlerin kesilmeden ödenmesi, haftalık izin, kumpanyanın işçi sendikasını tanıması vardı. Hükümetten de bu yabancı kumpanyalara devletin el koyması isteniyordu. Hükümet, grevcilere karşı, kumpanyaları tuttu. Grevcilerin üstüne Fahrettin paşanın kolordu birliklerini gönderdi. Grevciler korkmadılar. Rayların üzerine yattılar. Bu direnişte TKP grevcilerin yanındaydı. Grev Komitesi'nin başında Modelci Kerim

1945'te İstanbul'da

Soyka gibi, işçi-sendika hareketinde yararlıklar göstermiş yiğit komünistler vardı.

Başka bir örnek. Gene 23-24 yıllarında, Rumeli-Trakya demiryolcularının, İstanbul liman, tramvay, telefon , havagazı, tütün depoları, Balya-Karaaydın kurşun maden ocakları işçilerinin grevleri birbirini izledi. Tüm bu işletmeler yabancı kumpanyalarındı. Grevcilerin istemleri, hemen hemen, İzmir demiryolcularının istekleri gibiydi. Hükümet, bütün bu grevlerde, polis ve jandarmadan başka ordu birliklerini kullandı. Grevler çatışmalı oluyordu. Rumeli-Trakya demiryolcularının grev komitelerinde: TKP'nin Genel Sekreteri Salih Hacıoğlu, Politik Büro üyesi, demiryolcu, makinist Rağıp gibi deneyli komünistler vardı. Bunlar tutuklandı. Yargılandı, cezaevlerine atıldı. İstanbul işçilerinin grevlerini parti İl Komitesi, TKP MK üyesi makinist Vanlı Kâzım, sendikacılardan Üzeyir Kuran, İstinyeli "Küçük" Hakkı yönetti, örgütledi.

1927'de Yenice - Nuseybin demiryolcularının büyük grevine, baştan sonuna dek, TKP'nin Adana İl Komitesi omuz verdi. Parti, tüm Çukurova örgütlerini, Nuseybinden Mersin'e dek hepsini mobilize etti. Bildiriler dağıttı. Halkı, esnafı, tüm fabrikaların işçilerini grevcileri desteklemeye çağırdı. Adana'nın çarşısı,pazarı,manavı, bakalı, ekmekçisi, kasabı bu seslenişe yanıt verdi. Grevcilere, arabalarla yiyecek getirdiler. Para topladılar. Grev Komitesi, demiryolcuların kurmuş oldukları dernekte çalışıyordu. Dernek, tek odalı, harabat bir yerdi. Bir kaç iskemle, tek masası vardı. Başında, Adana demiryolu atelyesinde çalışan boyacı İsmail, kazancı Memet, makinist Osman vardı. Bunların hepsi parti üyesiydi. Kazancı İsmail, atelyedeki temel parti komitesinin sekreteriydi. Grev uzun sürdü. Hükümet, askerleri, bir kolordu birliğini grevcilerin üzerine sürdü. Tıpkı, İzmir grevinde olduğu gibi, grevciler, eşleriyle, çocuklarıyla raylara yattılar. Ancak, grevcilerin kumpanya direktörlüğüne sunmuş oldukları 54 maddelik istem listesinden 36'sını kumpanya kabul edince grev durduruldu. Ücretler artırılıyor, iş saatleri indiriliyordu. En önemlisi, işçi sendikasını kumpanya tanıyordu. Bu kumpanya da bir Fransız işletmesiydi. İşçiler, grevciler, bu kumpanyanın da devletleştirilmesini istiyorlardı.

İlginç olan, bu grevlerde, işçi sınıfının, TKP'nin, komünistlerin ardıcıl ulusal çıkarları savunması, burjuvaziyi bu hakları savunmaya zorlamasıdır. Bu sürekli zorlamalar ulusal burjuvazinin bir kesimi üzerinde etkisiz kalmadı. 30'lu yıllarda hükümet bu demiryollarını, ve daha başka yabancı işletmeleri satınaldı.

Bu grevlerin arkasından işçi sınıfına karşı burjuvazinin baskıları iyice arttı. TKP'ye karşı: 1925-1927-1929-1932 tutuklamaları, poliste işkenceler, yargılamalar, yığınsal biçimde birbirini izledi. Ne ki, grevler durmadı. TKP bu savaşlarda biraz daha pişti, biraz daha çelikleşti. TKP, ulusal özgürlük, demokrasi savaşını, barış savaşını bir gün bile savaş gündeminden indirmedi. Emperyalizmle uzlaşmıya giden, onunla sarmaşan burjuvazinin bu en gerici çevrelerine, yani, eski sömürgeciliğe, emperyalizme karşı, bu baş düşmana karşı savaştan bir gün bile, en zor koşullarda partimiz geri durmadı.

1936'da yapılan grevlerden bir kaçı önemlidir. Birisi Zonguldak kömür ocakları işçilerinin grevidir. İşçiler, tâ padişahlıktan kalma, firavunların taş ocaklarında köleleri çalıştırma yöntemine benziyen, eski "çalışma tüzüğü"-nün kaldırılmasını isteklerinin başına koşmuşlardı. TKP'nin Zonguldak örgütü bu çıkışın örgütlenmesine önayak oldu. Grev, kömür yıkama, temizleme işletmesi yerinden - Laur fabrikasından başladı. Kömür ocakları buna katıldı. İçişleri Bakanlığı, vali, polis, güvenlik, jandarma, ordu birliklerinden silâhlı

güçler, hepsi birden ayağa kalktılardı. Rıhtımda, kömür yükleme işçileriyle polisler arasında çarpışmalar oldu. O sıralarda, hem CHP ile, hem gizli polisle bağı olan, "sosyalist" geçinen Etem Ruhi diye birisi vardı. Bu ajan, rıhtım işçilerin karşısına çıktı, konuşmıya başladı. İşçileri "komünistlerin ayarttığını", grevde onların parmağı olduğunu söyledi, ama "sizi kışkırtıyorlar" der demez, grevciler adamı, karga tulumba kaldırdıkları gibi, denize attılar. Grev süngüyle bastırıldı. Ne ki maden işçilerinin TKP'ye böylesine arka çıkması olayı da, yalnızca Zonguldak'ta değil, bir çok işçi yatağında iyi yankılar uyandırdı.

Etem Ruhi gibileri, Türkiye işçi-sendika hareketinde, çok eskiden beri vardır. Bunlar, işçi sınıfına belâ olmuş, burjuvazinin at sinekleridir. Bu at sineklerinden biri de, Numan "usta" denilen biriydi.Bu adan Tophane fabrikalarından gelmeydi. 1908 burjuva "devrimciliği"nde padişahı savunmıya kalkanlardan biriydi. 1919'da, İstanbul'da, Şehzadebaşı'nda toplanan "İşçi Birliği" forumunu bozmaya çalıştı. Bu forumda, 2 binin üstünde işçi provokatör Numan'a ağzının payını verdi. Burjuvazi bu adamı saylav yaptı, "işçi temsilcisi" yaftasıyla Meclise soktu. İşçi sınıfını aldatmıya kalkıştı. Bu polis ajanının sonu ötekiler gibi oldu. Burjuvazi kullandı ve çöp tenekesine attı. Daha önce, Ankara işçileri onu iyi bir sopadan geçirdiler. Bu olay, işçi hareketi tarihinde: "Numan ustanın sönen sigarası" diye geçer.

1936'da Zonguldak grevinden sonra Samsun - Çarşamba demiryolu işçilerinin grevi geldi. O yıl, 1 Mayıs girişimi oldu. Kentin içinde, fabrikalarda, tütün depolarında 1 Mayıs pulları dağıtıldı. Bir çok yerlere, fabrikalara, sokaklara kızıl flamalar, bayraklar asıldı. Tutuklamalar oldu. Demiryolcu grevcilere ordu birlikleri ateş etti. Ölenler oldu. Bu kanlı zorbalık işçi sınıfını yıldıramadı. O yıl, 1936'da, İstanbul'da, Süreyya paşa fabrikasında dokumacıların grevi oldu. Binlerce işçinin bu grevi değil Haliç'i, İstanbul'u, işçi yataklarını, kamuoyunu, basını çalkalandırdı.

Bu grevin önemli iki yönü vardır: 1. İspanya'da faşizme karşı, Hitler, Musolini, Franko sürülerine karşı, İspanya işçi sınıfı, halkıyla omuz omuza onların yanında, Komintern'in bayrağı altında her ülkeden komünist birlikler, Enternasyonal Savaş Alayı çarpışıyordu. İspanya cumhuriyetçilerinin savaşı Türkiye halkına kendisinin vermiş olduğu ulusal kurtuluş savaşını anımsatıyordu. Cumhuriyetçilerin savaşına halkımız büyük bir sempati duyuyordu. 2. Süreyya paşa grevcilerine Defterdar fabrikaları işçileri dayanışma gösterdi. Bu dayanışma Haliç'ten tüm kente, İstanbul'dan İzmit'e, İzmir'e, Adana'ya atladı. Grevcilere para yardımı başladı. Grev Komitesi, tüm işçilerin, grevcilerin onayıyla, bu paraları, Madrit kapılarında: "Non pasaran!" belgisini haykıran, çalaçakmak dövüşen işçi kardeşlerine iletilmesine karar verdi. Böylece, proletarya enternasyonalizmine bağlılıklarını gösterdiler. Dokumacı Lemi'leri, dokumacı kızlardan Sezgin'leri, makine bölümünden Ali'leri, bu özverili daha nice komünistleri işçi sınıfı, partimiz unutmayacaktır. Bu fabrikadaki Parti Komitesi TKP'nin yüzakıdır.

Gizli polis, ordu güvenlik servisi, tâ padişahlar zamanından beri, işçi hareketinde, özellikle ordu, donanma ile bağlı askersel işletmelerde, işçiler arasında ustabaşılardan, atelye şeflerinden ajan yetiştirmiye önem vermiştir. Bu, eski bir yöntemdir. Bu yöntemi Amerikan emperyalistleri Türkiye'de açıktan, daha geniş ölçülerde, örgütsel uyguladılar.

Amerikan "sendikacı"larından CIA görevlisi Irving Brown 1949'da Türkiye'ye geldi. Kollarını sıvadı. Sendika hareketine girişti. Ortalığı iskandil etti.

1952'de Türk-İş kurulduğu zaman, bu sendikanın başında, önemli seksiyonlarının yönetiminde Brown'un 19 adamı vardı. Bunları ve daha sonra başkalarını Amerikaya götürdüler, okuttular. Georg Meany'nin marifetlerini, işçi sınıfını nasıl dolandırdığını, yönetim yöntemlerini bunlara öğrettiler.

İşçi sınıfına, işçi hareketine karşı militarizmden söz ederken tâ 50-60 yıl gerilere gittik. Bu, sınıf savaşının kökleri, kaynaklarıdır. Yeni kuşaklara bunları iletmek yalnız yararlı değil, zorunluktur. Türkiye işçi sınıfı zorlu ateşlerden geçmiştir. Onun başına pek çok soysuzlar, polisi, ordusu musallat olmuştur. Tarihsel bir olgu bu, nesnel bir gelişme.

İşçi sınıfı nicel, nitel bakımdan, hem sayıca, hem bilinç ve örgütlenme, örgütlü savaşıma gitme bakımından 1936'ların çok çok üstüne çıkmıştır. Kendiliğinden gelme hareketler yığınsal ölçüler aldıkça, bunları örgütlü, bilinçli savaş biçimine sokmak görevi de o ölçülerde TKP'nin karşısına dikilmiştir. TKP memlekette kök saldıysa, adı sanı duyulur olduysa, halk arasında saygınlığı artıysa işçi, köylü, gençlik, kadın, barış direnişlerine, çıkışlarına bağlanmakla, onların savaşlarına aktif katılmakla, öncülük edebilmekle, örgütleyici olmakla bu saygınlığı kazanmıştır.

VURGUN - TALAN

Türkiye'de kapitalizmin gelişme süreci proletaryayı, geniş emekçi yığınlarını acımasız, barbarca sömürme sürecidir. Burjuvazi bunu, işçi sınıfına, halklara, uluslara, azınlıklara karşı kanla, kurşunla, yağmalarla, talanlarla sürdüregelmiştir. Bugün holdinglerin, bankaların, Koç'ların, Sabancı'ların,faşist cuntanın kurtarmaya çalıştığı Çavuşoğlu-Kozanoğullarının kasalarında yığılan trilyonların, liraların her birinde bir yığın pislik, yığınların göz yaşları, alın terleri, kan, irin vardır.

Soy kırımı ve talan: Ermenilere, Rumlara, Araplara, bugün de sürüp giden Kürtlere karşı yığınsal uygulanmıştır. Barbarca kırılan, malları yağma edilen, çöllere sürülen Ermenilerin sayıları 1,5 milyondur. Of-Sürmene'den Samsun'a kadar, Karadeniz bölgesinde tümden yokedilen, Türkiye'den çıkarılan, "değiştirilen" Rumların sayıları da 500 bini geçer. Kırılan, sürülen Kürtlerin sayıları hepsinin üstündedir. Kürt ulusunu zorla her yolla "özümseme"- ezme, Türkleştirme politikasını burjuvazi Anayasa"larına koymuştur. "Yoktur" diyor böyle bir ulus. Oysa verilere, göre, istatistik sayılara göre, bugün Türkiye sınırları içinde yaşayan Kürtler 9 milyonu buluyor. Bu, Türkiye'de oturanların tümünün % 20'sidir. Burjuva hükümetleri, 1922 yılından bu yana, kaç kez silahlı birlikleri, kimi kez orduları Doğu illerinde, Kürdistan'da halkın üzerine sürdü. Sürekli, atlı, bindirilmiş, komando-paraşütçü "tepeleme" alayı, savaş birimleri vardır. Bu "tepeleme" operasyonları faşist dönemde daha geniş, daha sert ölçüler almıştır. TKP bu kanlı kırımlara karşı her zaman Kürt halkının yanında olmuştur. TKP, onun ulusal haklarını, kendi yazgısını kendisinin belirlemesini savunagelmiştir. TKP bu Lenin'ci ilkeyi politikasına köşe taşı yapmıştır.

Bununla, baş düşmana karşı; yayılmacı Amerikan emperyalizmine, onun uydusu cuntaya, işbirlikçi, tekelci oligarşiye, burjuvazinin en gerici çevrelerine faşizme karşı ulusal bağımsızlık ve barışı savunmak için yürütülen savaşta tüm ulusların, halkların eylem birliği, omuz omuza, kolkola vermeleri

zorunluktur.

Militarizm hem içe dönük, hem dışa dönük işlevini bir arada sürdürmeye doğru gidiyor. Irak Kürdistanı'na Türk savaş birliklerinin dalması, faşist cuntanın Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin vurucu kolu görevini omuzlarına alması dışa dönük militarizmin somut belgeleridir. Bu dışa dönüklük, gizli, açık yapılan yeni yeni kölelik anlaşmalarıyla, Amerikan çevik kuvvetlerinin yeni Amerikan roketlerinin Anadolu topraklarına yerleştirilmesi gibi bir dizi anlaşmalarla, planlarla da çoktan ortaya çıkmış bulunuyor.

Bu içe ve dışa dönük militarizmle yağma ve talanlar da gırla gidiyor. Bu tür vurgunların yeni olmadığı, biçim ve uygulamalarının değişik olduğunu vurguladık. Bu talanlamaların kimileri "yasa" biçimindedir. Örneğin, Saraçoğlu hükümeti, 1942'de: "Ulusal Korunma Yasası"nı çıkardı. Bu "yasa" gücüyle: "Gerektiğinde devlet endüstri kollarına el koyar" deniliyordu. Bu, bir yanıyla endüstri ve ekonominin militarize edilmesini öngörüyordu. Saraçoğlu hükümeti, ordunun tepedeki militarist kesiminin en gerici grubu, Karabekir gibileri, İnönü de içinde, Sovyetlere saldırıya hazırlanıyorlardı. Stalingrad'ın "düşmesini" bekliyorlardı. Kızılordu, Hitlerin ordularını, ona bel bağlayanların planlarını tepelerine indirdi.

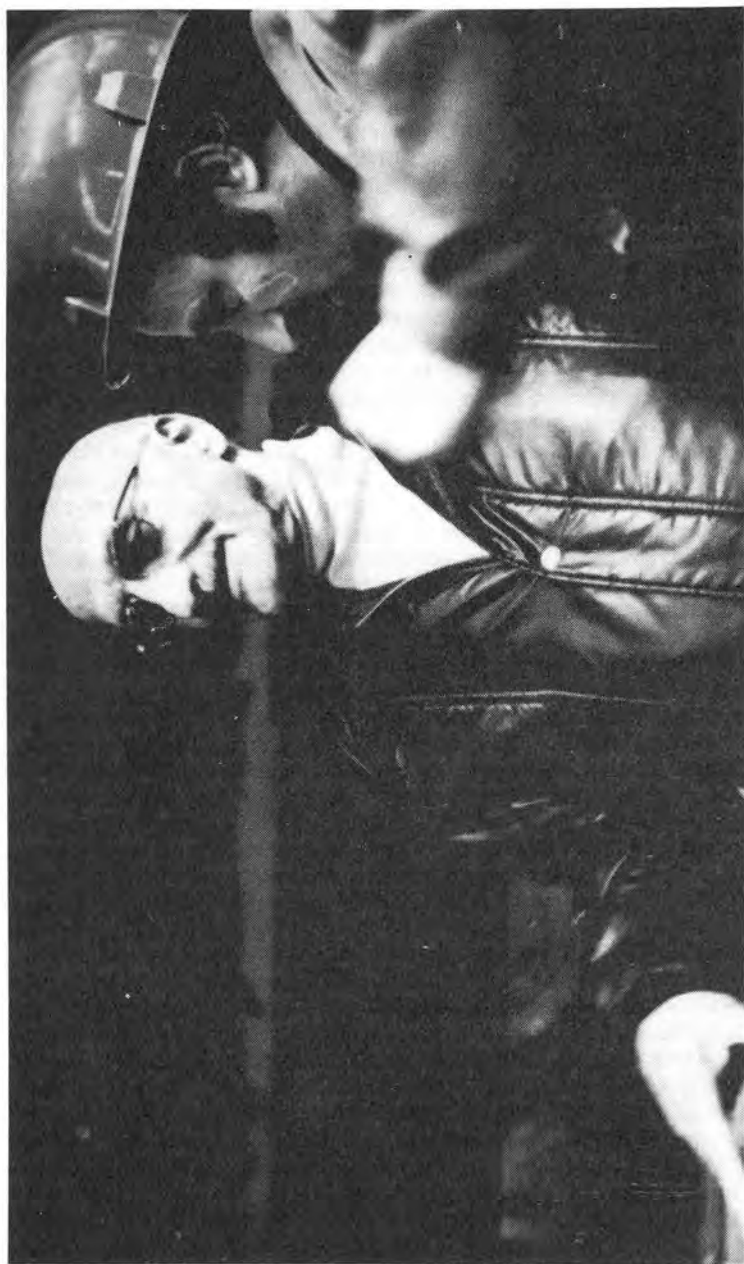
Saraçoğlular, İnönü, Karabekir, İncedayılar, bu "yasa"yla yurtta halk yığınlarını yağmaladılar. Sıkıyönetim koydular. "Olağanüstü durum" dediler. Köylünün tahılını ordu anbarlarına doldurdular. Atını, katırını askere yazdılar. İşçi haklarını kısıtladılar. İşçileri istedikleri yerde, istedikleri kadar çalıştırmak zorbalığını koydular. Bu yağmalama, soygun, sömürü en sinsi, en acımasız ve yığınsal uygulandı.

Başka bir örnek: "Varlık Vergisi". Bu vergi, o zamanki parayla, 460 milyon liraydı. Bugün, 900 milyar demektir. Bu "yasa"yla ulusal azınlıkları: Rumları, Ermenileri, Yahudileri talan ettiler. Doğuda "AŞKALE" kamplarını kurdular. Sürdüler soydukları kimseleri bu kamplara.

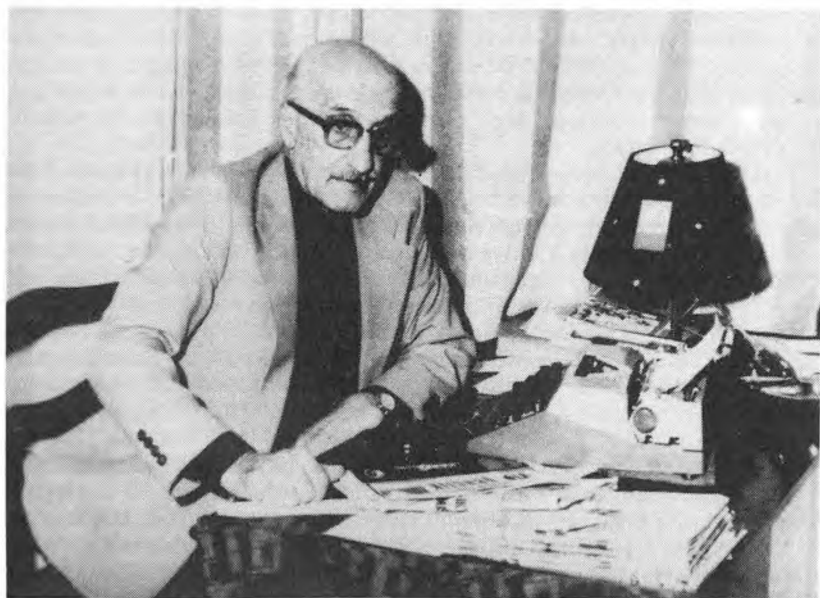
Ve, gene aynı dönemde, her zaman yaptıkları gibi, TKP'ye, komünistlere saldırdılar. Antifaşist cephe kurdukları için tutuklamalar, arama-taramalar aldı yürüdü. İstanbul'da Selimiye ve o zamanki Harbiye'de, Ankara'da ve daha başka yerlerde sıkıyönetim, garnizon, özel kurulmuş askersel mahkemelerde, gizli, kapalı yerlerde komünistler yargılandı. Ağır kürek cezaları verildi. Reşat Fuat Baranerler, Mehmet Bozışıklar, zincirlere vurulmuş nice nice komünist koç yiğitler, düşmanın, yargıçların yüzlerine karşı, kelepçeli kollarını havaya kaldırdılar, yumruklarını sıktılar: "Yaşasın Komünist Partisi!" belgisini haykırdılar.

Burjuvazinin TKP'ye, komünistlere böylesine yüklenmesinin asıl nedeni, faşist Almanyanın Sovyetlere saldırmasına, II. Dünya Savaşını açmasına ve Ankara hükümetinin Hitler ordularını beslemesine TKP'nin karşı çıkmış olmasıydı. İnönü'nü, Saraçoğlu, o zaman erk sürenler, "yansızlık" politikasını Hitler Almanyasından yana kullandılar. Sovyetlere karşı açık bir provokasyon kampanyası açtılar. Von Papen provokasyonunu Gestaponun kışkırtma planına göre düzenlediler. Sovyet yurttaşlarını tutukladılar. Onları yargıladılar. Ağır cezalar kestiler. Bu skandalın içyüzünü, bu provokasyonu Gestapoyla birlikte MAH yöneticilerinin birlikte tezgahladıklarını Komünist Partisi kamuoyuna duyurdu.

"Varlık Vergisi", Aşkale kampları, açık vurgun, Sovyetlere karşı provokasyon, Von Papen'i "öldürme girişimi" skandalı, TKP'ye saldırı, hepsi bir odakta birleşti.

Başka bir örnek 1950'de DP hükümete geldi. Artık bu, "yeni" bir aşamaydı. Amerika, Truman doktriniyle Türkiye'de militarizme, orduyu Pentagon'un planlarına göre yönetecek silahlı güçlerin tepesindeki en gerici kanada destek sağlamak istiyordu. Türkiye'ye kancayı böylesine atacaktı. Bu doktrinle, Marşall "planı"yla bu yolla, Ankara hükümetlerinden ödün üstüne ödün kopardı. Anadoluya savaş, saldırı üsleriyle postu serdi. İkili kölelik anlaşmaları birbirini izledi. DP yönetimi, Türkiye'yi "Küçük Amerika" yapacaklarını açıkladı. Bu, ne pahasına "yapılacaktı?" İlk ağızda Mehmetçiklerin kanı pahasına. İlk ödenti faturası Washington'dan geldi. DP hükümeti, Amerika'nın Kore Salhanesine onbinlerce Memetçiği sürdü.

Bu Memetçik kırımını yaparken egemen çevreler, içerde, en başta TKP'ye komünistlere barbarca saldırdı. Yurtçapında yığınsal tutuklamalar yapıldı. Poliste tutuklular iki yıl tutuldu. İşkenceler, sorgular iki yıl sürdü. Polisin böylesine geniş tutuklamasını, 1946'da parti üyelerinin, çok sayıda, çok yersiz, partiyi çökertecek biçimde açığa çıkarılmış olması da kolaylaştırdı. Sonuçta, yargılanan 200'ün üstünde komünistten186'sına ağır hapis ve sürgün cezaları kesildi. Bunun yanısıra "barışseverler" örgütü kapatıldı. Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıktığı için bunlar tutuklandı, zindanlara atıldı. TKP ağır kayıplara uğradı. Gericilik üsteledi.

DP hükümeti, dış politikada Wasihington'un dümen sularına girerken, gizli ikili kölelik anlaşmaları bağlarken, içerde TKP'ye, barış ve ilerci güçlere saldırırken ordu içinde, subay kadrolarında, üst düzeyde, tepesinde de eleme ve "ayıklama"lara geçti. "Düzenlemeler" yaptı. Militarist kadroda gerici ögeleri öne çıkardı. Amerikan askersel misyonları, Pentagon'un gönderdiği "uzmanlar" orduyu "yeni biçimde düzenlemek" işine koyuldular.

Tüm bu zorbalıklar, kanlı baskılarla ne işçi, ne komünist hareketi durdu. Bu tarihsel süreci durdurmak nesnel açıdan olanaksızdır. Dünyamız, 66 yıldır, eski dünya değildir. Emperyalizmin, emperyalistlerin tek başlarına ağalık sürdükleri dönem eski sömürgecilik sistemi yıkılmıştır. Bu dönem tarihe karışmıştır. Yepyeni, dipdiri bir dünya, sosyalist devletler sistemi, insanlığın, halkların, uygarlığın yazgısını belirleyen, onu sürekli etkileyen en büyük güç, en büyük etmen olmuştur. İşçi, komünist hareketi, ulusal kurtuluş hareketi dev adımlarla gelişiyor.

Türkiye'de gerici egemen sınıf, işbirlikçi, tekelci burjuvazi, faşizme dönüşen, süngüyle erk süren militarist güçler ne yapsalar nafiledir. Ne onlar, ne onların Sam Amcaları, ne koşuldukları NATO, hiçbir şey tarihin çarkını geri döndüremez. Bugün Türkiye'de sayıca işçi sınıfı, tarım işçileri de içinde, 5 milyonu aşıyor. Bu, başlıbaşına, büyük bir ordudur. Sonra, köyler eski köyler olmaktan, kentler eski kentler olmaktan çıkıyor. İçinde oturanları, yaşayanları, 100 binin üstünde olan kentlerin sayısı 36'yı geçiyor. İstanbul 5,5 milyon oldu. Adana, İzmir 3 milyonluk, 2 milyonluk, milyonluk kentlerdir. Büyük işçi yatakları oluştu, oluşuyor. Ulaşım, deniz, kara yolları, hava yolları, iletişim, hepsi yalnız kentlerle, köyleri değil, emekçileri, halkın değişik dallarını, katmanlarını birbirine bağlıyor.

Büyük endüstri işletmelerinde: Demir-çelik, alüminyum, cam, rafineri, çimento, dokuma-tekstil, maden, çıkarım işkollarında 5 bin, 10 bin işçinin çalıştığı fabrikalar var. 40 yıl önce bu saydıklarımız yoktu. Burjuvazi holdingler kurdu, tekeller kurdu, bankalar kurdu. Yerli-yabancı 48 banka, 7 bini bulan şubeleriyle, bir örümcek ağı gibi, yurdu baştanbaşa ördüler. Bunlar, Anayurdun ulusal kaynaklarını, tüm emekçi yığınlarını barbarca emiyor.

Egemen, gerici sınıflar, bunların en asalak kesimleri, Türkiye'yi emperyalizmin en yayılmacı çevrelerine, yeni sömürgecilik sistemine bağladılar, koştular.

Bütün bu olgular, bu süreç sınıf savaşımlarını, savaşlarını daha sert biçimlere dönüştürdü. Ve, ulusal bağımsızlık, kurtuluş savaşımı yeniden başka bir biçimde, eskisinden başka koşullarda gündeme geldi. Bu savaş, barış, demokrasi, ileri sosyal dönüşümler için savaşla birbirine çakıştı.

Türkiye, halkımız, tüm bu cuntaların, en gerici çevrelerin, Amerikalı kovboyların yüzünden çok tehlikeli günler yaşıyor. Bu büyük tehlikeler karşısında direnecek, savaşkan güç, toplumun en devrimci gücü olan işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının deneyleri az değildir. Kimi barikatlardan geçmiştir. Militarizmle, orduyla biteviye yüzyüze gelmiştir. Yenilgilere uğramıştır. Başarılar kazanmıştır. Zaman olmuş geri çekilmiştir. Güç toplamış, yeniden savaşlara atılmıştır. Bütün bunlardan acı dersler çıkarmıştır. Bu, bir savaş okulu. Burjuvazi, işçi sınıfının karşısına her zaman, silahla, tanklarla, bindirilmiş ordu birlikleriyle dikilmiştir.

15-16 Haziran olaylarını alın. Bu, tam anlamıyla barikat savaşıdır. 1980 Tariş olaylarını alın. Gene öyle. 1965 Zonguldak olaylarını alın. Ordu birlikleri grevcilerin üzerine kurşun yağdırdı. 1967'den sonra işçi grev ve gösterilerini alın. Hepsinde, sokakları, alanları, tanklar, bindirilmiş, yaya ordu birlikleri kordon altına alıyordu.

Türkiye işçi sınıfı, militarizmi böylesine somut tanıyor.

Militarizm, içe ve dışa dönük yönleriyle, kapitalizmin bir ürünüdür. Onun içte vurucu, dışta saldırgan gücü olarak duruyor. İçerde, işbirlikçi, para babalarının en gerici, en asalak kesimine dayanıyor, onların çıkarlarını savunuyor. Dışarda, dış politikasında, yayılmacı, en saldırgan Amerikan emperyalist çevrelerinin, NATO'ya egelen olanların bir uydusuna dönüşmüştür. Böylesi bir uyduya dönüşme sürecini sert, kanlı, memlekette tüm demokratik hak ve özgürlükleri kökünden yokeden açık askersel bir diktatorayla oluşturdu. Bugün bu diktatorayı faşist diktatoraya çevirdi.

Faşizm savaştır. Bugün nükleer bir savaşa, yokolmaya, halkımızı, yurdumuzu itmektir. Ana sorun, yakıcı sorun budur.

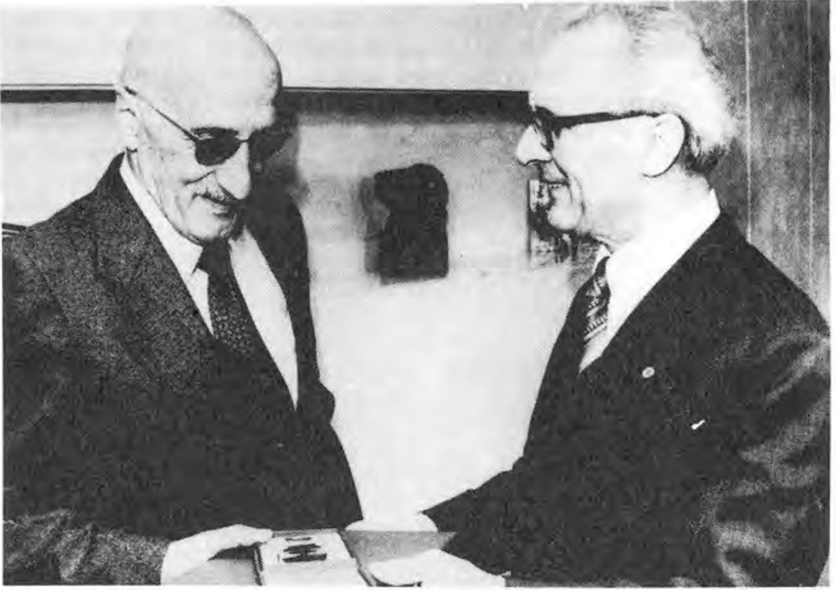
TKP, çağrılarıyla, plenumlarıyla, özellikle V. Kongresi'nde aldı kararlarla, onayladığı programla geniş halk yığınlarını bu korkunç yıkıma karşı savaşa çekmeye, mobilize etmeye çalışıyor. TKP, komünistler yalnız Türkiye halkının değil, tüm insanlığın, uygarlığın karşısında sorumluluklarının bilincindedir.

TKP, halkımızın yüzyüze geldiği ana sorunu, bunun çözüm yollarını, yöntemlerini açık seçik ortaya koyuyor, vurguluyor. Ana belgi: Askersel-faşist diktatorayı yıkmak! Bu, kuru bir laf değildir, olamaz. Bu, yalnız TKP'nin, komünistlerin, komünist yanlılarının, sempatizanlarının da işi değildir. Bunu yapacak güçler var mıdır? Vardır. Ne ki, yalnız nesnel koşulların, yalnız potansiyel güçlerin var olması da yetmez. Öznel koşulları kullanmak, ÖRGÜTLÜ olmak, bu savaşı örgütlemek gerek. Bütün ulusal güçlerin bir savaşboyu örgütlenmeleri gerek. TKP'nin stratejisi, taktiği böylesi bir yolda kurulmuştur. En gerici egemen çevreler, faşist diktatörlük, böylesi bir savaşboyunun, ulusal bir cephenin kurulmasını önlemeyi başa almıştır. Karşısındaki güçlerin birliğini, her şeyle bozmaya, buna yol vermemeye yöneliktir. Antikomünizmin harlaması bundan geliyor.

TKP, ilk baştan, doğduğu, kurulduğu, günden emperyalizme, militarizme,

1969 Moskova: Komünist ve İşçi Partileri Zirve Toplantısı'nda

DAC Devlet Başkanı E. Honecker 75. doğum yıldönümünde İ.Bilen'e Karl Marks nişanı verirken.

İ.Bilen F. Kastro ile birlikte

şovenizme, gericiliğe karşı savaşagelmiştir. Ulusal kurtuluş savaşlarının ateşleri içinden geçmiştir. TKP'nin kurucuları arasında asker ocağından gelme subaylar vardır. Böylesi bir şeyin olması doğaldı. Bunlardan kimileri, doğrudan doğruya ulusal kurtuluş savaşına katılmışlardı. Kimileri, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'ni gözleriyle görmüşler, kimileri buna silahla girmişlerdi. Kimileri, Almanya'da Spartaküslerin yanında yer almış ve Macaristan'da Sovyet Devriminde, Macar proletaryasıyla omuz omuza, çakmak çalmışlardı. TKP'nin ilk kadrolarını oluşturanların arasında bütün bu devrimleri görmüş pekçoğu bunlara katılmış tutsak askerler, işçiler, köylüler vardı. Militarizmin ne olduğunu bunlar kan döke döke, ölümle pençeleşe pençeleşe öğrendi.;

Mustafa Suphi asker değildi. Salih Hacıoğlu binbaşıydı orduda. Affan Hikmet, Topçu İsmail Hakkı, Balıkesirli Mehmet, Çitoğlu, bunlar harp okullarından çıkma subaylardı. Ne ki, bunların hepsi TKP'yi kurarken ordu içinde de çalışmaya özel önem vermişlerdir. Emperyalist salgıncılara karşı ilk silahlı örgüt kuran bunlardır. İstanbul'da, Haliç'te, İngiliz silah depolarını basan, işçilerden, esnaftan, demiryolculardan, liman işçilerinden silahlı birlik kuran bunlardır. Mustafa Suphi, daha partiyi kurarken, ayrıca "Gönüllü Komünist Alayı" kurmuştur. Parti okulu kurmuştur. Savaş örgütünün kadrolarını bu okulda eğitimden geçirmiştir.

Türk ordusunun Memetçik dediğimiz gövdesi, sırtına bugün Amerikan kaputu giydirilmiş işçi, çoğu köylü, emekçi, esnaf delikanlılarından oluşuyor. Bu ordu üstelik te NATO komutasına bağlıdır. Ordunun tepesi, komuta zinciriyle gövdesi arasında kurulmuş,geleneklеşmiş bir ayrılık, tepenin bir ayrıcalığı vardır. Militarizmin bir kökü budur. Militarizm, işbirlikçi burjuvaziyi, oligarşiyi, parababalarının çıkarlarını koruyor. Sermayenin birikimini, toplulaşmasını, santralizasyonunu, küçük bir azınlığın, oligarşinin elinde toplanmasını kolluyor. Cunta hükümete, erke el koyar koymaz, ilk yaptığı iş bankaların kapılarına silahlı birimler, askerler dikmek, bunları tanklarla korumak oldu.

Paris Komünü'nün, özellikle Büyük Kızıl Oktobr Devrimi'nin, bunu izleyen, bugüne dek süren sosyalist, ulusal bağımsızlık devrimlerinin verdiği tarihsel bir ders vardır: Ordunun belli bir kesimini işçi sınıfından yana kazanmak, savaşı kazanabilmek için, onun bir kesimini yalıtlamak bir zorunluktur. Bu da ancak sürekli, planlı bir çalışmayla olur.

Bugün militarizm Türkiye'de toplumsal yaşamın her yanına işliyor. Faşizmi yalnız kurumlaştırmıyor, onun silahlı desteği, vurucu gücüdür. Buna karşı kadın, erkek, işçi köylü, tüm ezilen katmanlar, gençler aydınlar ne yapacaklardır? Halk, analar, babalar yaşamı ateşten gömlek olan bu duruma karşı, Amerika'nın NATO'nun, cuntanın dayatmaya çalıştıkları, Dünyayı ve içinde Türkiye'yi de yokedecek bir nükleer savaşa karşı yalnız ilenmekle mi kalacaklardır? Ezilen sınıfın ne erkeği, ne kadını, ne genci, ne aydını böylesi bir ilintiyi ağzına, böylesi bir aşağılığı üstüne alır. Alamaz!

Analar oğullarına: Sen büyüyeceksin. Seni orduya alacaklar, eline silah verecekler. O silahı al eline ve askerliği iyi öğren. Bunu öğrenmek proletarya için bir zorunluktur. Bunu kendi kardeşlerine, başka ülkelerin işçilerine ateş etmek için değil, emperyalistlere, kendi ülkendeki burjuvaziye karşı savaşmak için, sömürüyü, yoksulluğu yoketmek, burjuvaziye üstün gelmek ve onu silahsızlandırmak için kullan! diyor.

Lenin: "Ezilen sınıf silah kullanmasını öğrenmek istemezse, onu edinmeyi istemezse böylesi bir sınıf, kendisine karşı köle gibi davranılmasına boyun

I.Bilen YKP MK Genel Sekreteri H.Florakis ve AKEL Genel Sekreteri E.Papayuanu ile birlikte

İ.Bilen AKP Başkanı H.Mies ile birlikte

eğiyor demektir" der. (Tüm Yapıtlar, c.30, s.153, Rusça)

Lenin yalnız bu olguyu vurgulamakla yetinmiyor. Madalyonun yalnız bir yüzüne bakmıyor. O, "Devrimci ordu ve devrimci hükümet" başlıklı yazısında bu konuyu köklerine kadar açıyor. Tarihi azbuçuk bellemiş, askerlik işinin büyük ustası Engels'i okumuş her komünist, askerlik biliminin büyük bir önem taşıdığını çok iyi bilir. O, büyük tarihsel çatışmalarda işçi sınıfı için, halk için askersel tekniğin, askersel örgütün çözümleyici bir rol oynadığını da biliyor. Bunda kuşkusu yoktur. Ne ki, komünistler ne serüvenci, ne boş imgeler peşinde koşan, işçi sınıfına, halka yarardan çok zarar getiren anarşistlerdir. Komünistler, goşizme, terörizme, o tür silah kullanmaya karşıdırlar. Türkiye'de goşist akımların, başıbozuk, işçi sınıfından, halk yığınlarından kopuk çıkışları ne sonuç verdi? Gerici egemen çevrelerin, cuntanın eline koz verdi. İşbirlikçi, tekelci burjuvazinin "ayır,buyur" politikasını kolaylaştırdı. Ulusal güçlerin parçalanmasının nedenlerden biri oldu. Bu küçük burjuva, dar görüşlü akımlar, bölük-pörçük örgütler, kendilerine ne ad takarlarsa taksınlar, sonuçları ortadadır. Yıkıma uğradılar, can kaybettiler. Darmadağın oldular.

Türkiye'de toplum yaşamında, politik ortamda yeni bir evre, yeni bir durum ortaya çıkmış bulunuyor. Cunta, askersel diktatorayı, büyük, işbirlikçi, tekelci burjuvazinin, toprak ağalarının erkini faşizme dönüştürdü. Cunta, militarizm, bugün bu faşist diktatoranın üstüne bir çul atmak çabasındadır. Bu çula, faşizmi yerleştirme yöntemlerine "demokrasi" diyor.

Bu manevrayla, zorla kurduğu faşist sisteme zorla kılıf geçiriyor. Bunun nedenlerini, yeri geldikçe saydık. Diktatoraya yalnız süngü yetmiyor. Toplumun içinde, geniş yığınları kucaklayan, içten içe gelişen, şimdilik su yüzüne iyice çıkmamış olan bir direniş mayalanıyor, gelişiyor. Cunta bunu görüyor, seziyor. Bütün çatlakları faşist diktatorayla kapamaya çalışıyor. Ortalık "süt liman" oldu diyor. Bunu cuntanın, faşist diktatoranın başı Evren sık sık: "Terörizmi" ezdik, şu kadar yakaladık, bu kadar silah ele geçirdik, memlekete "huzur getirdik" sözleriyle yineliyor. Bu faşist cuntanın savıdır. Ekonomik çöküş, pahalılık, işsizlik sürüp gidiyor. "Hürriyet gibi gazeteler bile: "Türk parası paçavraya döndü. Bunalın durmadan derinleşiyor" diye yazmak zorunda kaldı.

"Huzur", dinginlik yoktur demek. Bunun başka ülkelerde örnekleri var. Şili'de Pinoşet çetesi, Pakistan'da, Evren'in has dostu, kanlı diktatör Ziya Ül Hak "huzur", dinginlik sağladıklarını söylüyorlardı. Şili ve Pakistan'da patlak veren olaylara Türkiye gebe değil mi?

Nesnel koşullar buna doğru gidiyor. Şili'de işçi sınıfı, geniş demokratik güçler, komünist, sosyalist partileri, tüm antifaşist örgütler, gruplar, genci yazarı, bilgini, aydını, geniş orta katmanlar alanlara, sokaklara dökülüyor. Artık yığınlar faşizmin kurşunlarından, polisin su toplarından, ordu birliklerinin süngülerinden korkmuyorlar. Kuşkusuz, Şili'nin, Pakistan'ın kendine özgü koşulları vardır. Ne ki, bu koşullar, oluşumun etmenleri, güçlerin yeralımı, dengesi, başka biçimlerde Türkiye'de de vardır.

TKP, strateji ve taktik yörüngesini geniş yığınları, cuntaya, faşizme, NATO ya, Amerikan ağalığına, işbirlikçilerin soygunculuklarına karşı olan güçleri bir savaşboyunda, bir savaş çizgisi üzerinde toplamaya, bunların direnişlerini bu yolda kanalize etmeye çalışıyor. Böylesi ulusal bir cepheyi oluşturmayı amaçlıyor. TKP, bu savaşa çimento, harç, onu kenetleyen, bu güçleri birbirine bağlayan kaynakçı olmaktan başka bir politika izlemiyor.

TKP, komünistler, kendilerinin dışındaki tüm ulusal,demokratik ve faşist diktatoraya karşı olan güçlerle savaşta eylem birliğine önem veriyor. Bu savaşı başa alıyor. TKP'nin plenumlarının, 5.Kongre'sinin çalışmaları, almış olduğu kararlar bu yolda olmuştur. TKP, komünistler, işbirliği yapmaya çalıştıkları güçler üzerinde her hangi bir hegemonya kurmak istemiyor. Böylesi bir şeye karşıdır. Tek cephe kurma, eylemde birleşme savaşımında TKP'nin "ayrıcalık", "üstünlük" istediği yalanını komünizm düşmanlığını yayanlar ileri sürüyor. Bu provokasyon, her zamanki gibi yurtsever, ulusal, demokratik güçleri, akımları bölme, onları birbirinden yalıtlama amacını güdüyor.

Faşistlerin, Maocuların, sapık akım ve örgütçüklerin dışında tüm güçlerin, düşmanları birdir: Faşist cunta ve bu faşizmi destekliyen Amerikan emperyalizmidir. Bu gerçeği göremiyenler, görmek istemiyenler savaş alanından silinip giderler. Faşizme karşı güç birliği, eylem birliği! Günün parolası, açık belgisi budur!

TKP dipdiri ayaktadır. Cuntanın 3 yıllık diktatorası boyunca bu diktatoraya karşı örgütlü, sürekli savaş veren bir partidir TKP. Bununla, kuşkusuz, en başta işçi sınıfı, halkımız kıvanç duyuyor. Ne ki, komünistler, bununla baş dönmesi gibi bir düşünceye, böylesi bir hastalığa kapılmadı, bundan böyle de bu konuda titiz davranacaklardır. Komünist Partisi toparlanıyor, yaralarını onarıyor. Yeni koşullara göre, çetin bir savaş yürütüyor. Zorlukları küçümsemiyor. Yanlışlarından ders çıkarıyor. Komünistler, parti üyeleri, parti örgütleri yığınlara daha sıkı bağlar kurmaya çalışıyor. Bu doğru bir tutumdur.

F.Engels: "Proletaryanın kesin bir dönemde gereğince güçlü olması ve utkuya ulaşabilmesi için, Marks ve ben" bütün partilerden ayrı, proletaryanın kendi partisi olması, böylesi bir partinin kurulması uğrunda savaştık diyor. Lenin, Marks ve Engels'in yolunu izledi. Yepyeni tip bir parti, Bolşevikler partisini kurdu. Bu parti, Lenin'in önderliğinde proletaryayı, işçi sınıfını utkuya ulaştırdı. Bu parti ve başardığı devrim yepyeni bir çağı, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını, ulusal kurtuluş savaşlarının üstün gelmesi çağını açtı. Bugün, kuduran emperyalizmi gemleyen, nükleer bir kıyametin kopmasını var gücüyle önlemiye çalışan Lenin'in devletidir, sosyalist ülkelerdir.

TKP, Lenin'in partisini örnek almıştır. Leninci ülkü ve ilkelere göre kurulmuştur. 63 yıllık savaş yolunda deneyimler edinmiştir. Özveriyle savaşagelmiştir. Marksizmi-Leninizmi her zaman temiz tutmaya çalışmıştır. Oportünizmin her türüne karşı çetin savaşlar vermiştir.

Günümüzde ideolojik savaş her alanda: Ekonomik, politik, sosyal,tinsel bütün alanlarda kıyasıya gidiyor. Bu savaşlar sınıf savaşıdır. İdeolojik savaşta karşımızda yalnız emperyalist odaklar, yalnız büyük burjuvazi, yalnız cunta, MİT, CIA yoktur. Burjuva, küçük burjuva görüşleriyle, kavramlarıyla, kuramlarıyla çıkanlar vardır. Bunlarla da savaş içindedir komünistler. Lenin, özveriyle, titizlikle, ilkesel bir ideolojik savaş yürütmüştür. Bunu her zaman, her koşulda yapmalarını Lenin komünist partilerine, komünistlere salık vermiştir. Biz, Lenin'in bu öğütüne bağlı kalmaya ant içmişizdir.

Andımız boş laf değildir. Savaşta yığınlara, işçi sınıfına, halkın ulusal çıkarlarına bağlı kalmakla, bu uğurda özveriyle, savaşmakla, verdiğimiz sözü yerine getirebiliriz. Bu, yığınları kazanma savaşıdır.

Lenin: "Hareketin tabanını oluşturan ve ona katılan, kendiliğinden gelme savaşa atılan yığınlar ne kadar geniş olursa böylesi örgütün (Komünist Partisi'nin) de o kadar sağlam olması kaçınılmaz bir zorunluktur diyor.(Lenin, Tüm Yapıtları, Cilt.6, S.124 Rusça)

TKP rotasını buna göre tutuyor. Komünistler böylesine hazırlanıyor. TKP örgütleri ve üyeleri için güncel sorun 5.Kongre'nin çizdiği yolu kılı kılına izlemektir. Partinin Leninci birliğini, ideolojik, örgütsel ve her bakımdan güçlendirmektir. Biz, komünistler geleceğe iyimserlikle bakıyoruz. Utkuya ulaşacağız. İşçi sınıfına, halkımıza, onun gücüne inanıyoruz.

Militarizm, cunta içerden polisi, jandarması, ordusuyla halkın üzerine çullandı. Yayılmacı Amerikan emperyalizmine, NATO'ya dayandı,dayanıyor. Cunta faşizme böyle geldi. Bugünkü faşist rejimi böyle kurdu. Bu faşist rejim işbirlikçi, tekelci burjuvazi ve büyük toprak iyesi oligarşinin, bu bir avuç asalak, en gerici güçlerin diktatorasıdır. Düşman kılıcını elinden bırakmış değildir.

Demek, tüm ulusal güçleri: İşçisini, köylüsünü, esnafını, aydınını, ordu içinde yurtseverleri faşist diktatoraya karşı tek savaş odağında, tek savaş boyunda toplamak, birleştirmek başta gelen bir sorundur. Bu,zorunluktur. Bu olmadan, böylesi bir kılıca sarılmadan, kılıçla gelen faşist diktatora kendiliğinden erki demokrasi güçlerine vermez.

Komünist Partisi'ne, komünistlere karşı burjuvazi, onun yargı organları, yargıçları, tam 60 yıldır, değişmez uydurma bir suçlamayı dayatagelmiştir: "Büyük Millet Meclisi'ni düşürmek, hükümeti devirmek, Anayasayı kaldırmak''. Savcıların savlamalarında, bunların yanısıra: ''Mevcut nizamı'', var olan düzeni yıkmak, bir sınıfın öteki sınıf üzerinde erkini kurmak savı geçer. Bütün

Burjuvazi, onun yargı aygıtlarının başında olanlar, tam bir usta hırsız, zorba ağa oyunu oynıyorlar. Parlamento-Meclis kuruldu kurulalı burada ezici çoğunluk, saylavların hemen hepsi burjuvazinin olmuştur. Burjuva ağa ikilisi "egemenlik ulusundur" deyip kendilerinin bencil, sınıfsal çıkarları için, kendilerinin sınıfsal diktatoralarını sürdürmek için bir araç, bir kalkan, bir manivela olarak kullanmışlardır. Emekle sermaye arasındaki, işçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki, halkımızla emperyalizm arasındaki ve egemen sınıfların değişik kesimleri arasındaki çelişkiler çok sertleştiği, artık burjuvazi erkini süregelen yöntemlerle yürütemediği durumlarda, tüm kendisinin kurduğu, yaptığı hükümeti de,Meclisi de, Anayasayı da savurup atmış, kaldırmıştır. Militarizm en somut biçimleriyle, içerde işçi sınıfına, geniş ulusal güçlere baskı, ezgi yöntemleriyle kendini ortaya koymuştur.

Tarihsel bir gerçeği açık söylemek gerek. Marksizm-Leninizm ülkü ve ilkelerine bağlı biz, komünistler, yalnız Türkiye'nin dününü, bugününü anlatmakla yetinemeyiz. Toplum, bu sömürü, ezgi düzeni kendisinin tarihsel, diyalektik gelişme süreciyle bir değişmiye, köklü bir devrime doğru gidiyor. TKP, tâ baştan bunu, bu tarihsel zorunluğu programlarına koymuştur. TKP bugün ne yapacağını da 5. Kongre'siyle açıklamıştır. Komünistlerin işlevleri, tarihsel görevleri bu! Var olan bugünkü gerici toplumsal düzeni değiştirmek! En başta faşist diktatorayı yıkmak için yığınları savaşa çekmek!

TKP'nin tarihsel görevi yığınları böylesi bir savaşa, savaşım içinde, durmadan, dinlenmeden, sabırla, dirençle hazırlamaktır, örgütlemektir. TKP'nin 5.Kongre'si bu bakımdan çok önemlidir. 5. Kongre, partimizi Markşçı-Leninci ülkü ve ilkelerle bir kat daha donattı.

Yüce Lenin'in komünistleri savaşlara heveslendiren bir çift sözü vardır: "Biz babalarımızdan daha iyi savaşıyoruz. Oğullarımız bizden daha da iyi savaşacaklar ve utkuya ulaşacaklardır!"

Türkiye Komünist Partisi'nin kuşakları çalıştılar, savaştılar. Gelen kuşaklar çok daha iyi savaşıyor, savaşacaklar!

Köylü kapitalizmle bütünleşiyor mu?

TKP 5. Kongresi, "köylü ve tarım sorununa ilişkin teorik çalışmaların başlatılmasını ve bunların sonuçlarının yaygınlaştırılmasını" (1) kararlaştırırken, ulusal çapta direnişin ve ulusal demokrasinin savaş ordusunun örgütlenmesi açısından vazgeçilmez koşul olan işçi-köylü bağlaşıklığının kurulmasını ve güçlendirilmesini öngörüyordu. Kuramsal çalışmalar buna yönelik olacaktı.

Bizim açımızdan durum böyle olmakla birlikte, özellikle son zamanlarda bu konuda öne sürülen kimi tezlerin sorunu daha farklı bir yönden ele aldığı anlaşılmaktadır. Bunların belli bir bölümünün, Marksist tarım programının kısmen revizyonunu ve sonuçta da, sınıfsal güçler dizilişine, bağlaşmalar politikasına ilişkin ilkelerin esaslı biçimde değiştirilmesini öngören önermeler olduğu görülmektedir.

Biz burada, bu tür tezlerin, kimi pasajlarında özellikle yoğunlaştığı *Tarımsal Yapılar ve Kapitalizm* (2) başlıklı çalışmayı ele alarak, soruna yaklaşmak niyetindeyiz.

Adı geçen çalışmanın yazarı, Marksizmin bir"köylülüğün tasfiyesi" tezi geliştirdiğini, Lenin'in de buna katıldığını (s.100), oysa artık bunun "geçerli olmadığı"nın ortaya çıktığını, "gözden geçirilmesi" gerektiğini ileri sürüyor. Buna dayanak olarak da, 1) klasik rant kuramının yalnızca İngiltere'ye özgü olduğunu ve dolayısıyla, "kapitalizmle tarım arasındaki bütünleşmenin *sadece istisnai bir biçimini* açıkladığı"nı (s.103); 2) kapitalist olmayan aile işletmesinin yüksek verimliliğe ulaşabilmiş olduğunu; 3) küçük üretimin kapitalist üretime göre çok daha yaygın ve geniş olduğunu, ve 4) küçük üretimin kendisini sürekli yeniden üreterek, varlığını koruduğunu ileri sürüyor (103-4).

Yazarın, "köyülüğün tasfiyesi" dediği tezi oldukça mekanik açıdan aldığını ve tek yanlı yorumladığını görmemek olanaksızdır. Henüz Marksist yanı ağır basıyorken Kautsky'nin ve Marksist tarım sorunu çözümlemesini yaratıcı bir biçimde geliştiren Lenin'in, geçtiğimiz yüzyılın başlarında geliştirdiği tezleri köylülüğün mutlak erimesi, onun tam olarak iki temel sınıfa, burjuvazi ve proletarya ayrışması, böylelikle köylülüğün artık köylü olmaktan çıkması biçiminde algılayan yazar, bu tezlerin köy komününün (mir'in), kapitalizm aşamasını atlayarak, sosyalizme yol acabileceği, bu yüzden de onun durağan iç yapısının kutsanması ve korunması gerektiğine ilişkin popülist, narodnik önermelere karşı, uzun erimli reel eğilimleri ve yasallıkları dile getirdiğini unutmuş görünüyor. Biz, bir bütün olarak Marksizm-Leninizmin köylü ve tarım çözümlemesinin Marks, Engels ve Lenin'in belirli somut durumlarda, belli tezlere karşı ileri sürdükleri karşı-tezlerin -bu durumların özgüllüklerinden soyutlanarak- eklektik bir biçimde yanyana getirilmesiyle oluşturulamayacağına

inanıyoruz. Bunun için somut durumların somut çözümlemesi, yaratıcı bir yaklaşım gerekiyor. Ancak böylesi bir çözümleme, böylesi bir yaklaşım sayesinde, Lenin'in -bırakın kapitalist dönemi- devrimin ardından iki koca yıl sonra, köylünün erimesi bir yana, köydeki küçük meta üretiminden sözetmesini (3), devrimden yaklaşık dört yıl sonra, küçük köylü ekonomisinin nasıl yükseltilip, dönüştürüleceğini tartışmasını (4) anlayabilir ve bunları, aynı Lenin'in, yüzyılın başında öne sürdüğü tezlerle uyumlandırabiliriz.

Yazarın, ele alıp, "köylülüğün tasfiyesi" diye nitelediği ve bizim farklı boyutlarda algıladığımız bu tezin, onun anladığı gibi Marksizmin mutlak bir önermesi biçiminde değil de, köylülüğün dönüşümü, sınıfsal ayrışımı, özellikle küçük ve orta köylünün çok uzun ve sancılı bir yoksullaşma, mülksüzleşme sürecini yaşaması anlamında, kırda burjuva ve proleter etmenlerin oranının artması anlamında alınması daha doğru olacaktır. Ama bu reel eğilimin, giderek, şimdiden göremediğimiz ve ancak bilimsel ipuçlarını sezebildiğimiz ölçüde uzak bir gelecekte, sözün bugünkü anlamında "köylü" nün ortadan kalkmasına yol açacağı da eklenmelidir. Ancak bu, günümüz kapitalist toplumunun değil, geleceğin komünist toplumunun bir sorunudur. Yazarımızın, bu bilimsel öngörüyü kapitalist toplumlarda arayıp bulamaması sonucunda, paniğe kapılarak, "bu kural işlemiyor", "Markist tarım ve köylü çözümlemesini gözden geçirmek gerekiyor" yollu eğilimlere kapılması ise açıkça yanlıştır.

Bu "tasfiye tezi" üzerinde çok önemle durmak gerekmektedir. Çünkü yazar, buradan hareket ederek, varolan ve varolacak olan orta köylüyü, küçük üreticiyi duraganlaştırmakta ve giderek, kapitalist yapı ile bütünleştirmektedir. Bu sonucun, pratikte, partimizin bağlaşmalar politikasıyla temelden çeliştiği ise apaçıktır. Bu önerme, bizlere, küçük üreticiyi "unutmamızı", köylüden "vazgeçmemizi" vazedebilecek bir noktaya ulaşmaktadır. Bu ise, partimizin tüm bağlaşma politikalarına yönelmektedir; çünkü, "TKP Programında Köylü Sorunları" nı ele alırken yazdığımız gibi, köylülükle gerçekleştirilecek bağlaşma "partinin ve sınıfın *tüm* öteki politik güçlerle oluşturacağı birlikteliklerin yapısını, biçimini ve süregenliğini belirleyecek olan,özel türden bir bağlaşmadır".(5)

Belirttiğimiz gibi, *Tarımsal Yapılar* yazarının bu "tehlikeli bölge"ye girmesi onun küçük üreticiyi, içinde sınıfsal hareketliliğin olmadığı donmuş bir kesim, başka sınıf ve tabakalara eleman gönderip, onlardan eleman almayan bir kast gibi görmesiyle özel bir boyuta ulaşmaktadır. Küçük meta üretimini başlıbaşına bir "üretim ilişkisi" düzeyine çıkarırken (s.45) yazarın, kendi yaklaşımına ekonomik bir temel oluşturmaya çalıştığı artık anlaşılmaktadır. Daha ilerde yazar, bunu, yeni, "farklı bir üretim *biçiminin* tartışılması" (s.184) ile kuramsallaştırma yolunda yeni, farklı bir çaba daha yapacaktır. Ama bu son çaba, onun kuramsal konumunu yalnızca daha tartışılabilir kılmaktadır.

Parti Programımızı dikkatli bir gözle okuyan herkesin teslim edeceği gibi, biz, "küçük üretimin tarımda hala çok yaygın (olduğunu) ve büyük önemini" koruduğunu söylüyor, küçük meta üretiminin yok olmaktan uzak olduğunu belirtiyoruz (6). Ama biz, yazar gibi, bu durumu kalıcı ve değişmez görmüyoruz. Bu ortam çelişkili etmenler tarafından etkileniyor, sürekli değişmelere uğruyor ve gelişiyor.

Yazar, küçük üretici "varlığını koruyabilmekte ve direnebilmektedir"

(s.104) derken; biz, "tarımda çalışan nüfusun çoğunluğunu oluşturan küçük üreticiler giderek yıkıma uğruyorlar", "küçük köylülerin topraklarının ele geçirilip ya da kiralanarak birleştirilmesiyle oluşturulan kapitalist çiftliklerin sayısı artıyor" (7) diyoruz. Yazar, "küçük üreticilik, kapitalist üretim ilişkisine göre genellikle çok daha geniş bir yer kaplamaktadır" derken; biz, olaya dinamik açıdan bakmayı, değişmelerin yönünü gözlemeyi yeğ tutuyoruz. Şöyle diyoruz: "Evet, şu anda, küçük üretim tarımda niceliksel açıdan büyük önemini koruyor. Ama kapitalizmin tarımdaki egemenliği salt niceliksel bir olay değildir; sıçramalı bir süreç bir niteliksel gelişme sorunudur." Gerçekten de, sözgelimi 1963-70 gibi kapitalist gelişme açısından oldukça hareketli geçen bir zaman diliminde, köyde küçük meta üretiminin belkemiğini oluşturan orta köylülük (100-200 dönüm toprağı olan işletmeler), toprak ve işletme sayısı açısından, hem oran olarak, hem de mutlak olarak konum yitirmiştir. (292 bin ocaktan 232 bine ve 40 milyon dönümden 31 milyona). Şimdi siz sayın yazar, "küçük üretim yine de daha geniş bir yer kaplıyor ama" diyebilecek misiniz?

Aile işletmelerinin verimliliği konusunda da yazardan ayrı düşünüyoruz. Yazar, "aile işletmesi yüksek verimli, ileri teknolojili bir düzeyi tutturabilmiş" (s.103) deken; biz, soruna ayrımlı yanaşıyoruz. Birincisi, *ancak* öbür koşullar eşit olduğu zaman, büyük işletmenin küçük ölçekli üretimden üstünlüğünün kaçınılmaz olduğunu vurguluyoruz. İkincisi, bunun belli sınırları olduğunu ve üçüncü olarak da, kimi üretim dallarında, küçük ölçekli üretimin büyük ölçekli üretime bir ölçüde rekabet edebileceğini ekliyoruz. (8). Küçük tarım işletmesinin, belli sınırlar içinde, dayanabilme gücünün büyük işletmeden daha fazla olduğu doğrudur: Ama bu, "hiç de üreticilerin emek üretkenliğinin değil onların yoksulluğunun bir sonucudur" ((9) Küçük üreticinin nasıl yasadışı,nasıl çalıştığı, nasıl beslendiği, hayvanlarının bakın durumu, toprağının kullanılma biçimi incelenmeksizin, küçük işletmelerin verimliliğinden sözedilemez.

Bu genellemeler sonucunda yazarın direngen ve duragan bir "küçük üretici"ye ulaşmasına şaşmamak gerekir. O, köylü ocağının yoksullaşma ve mülksüzleşmesinin çeşitli ters-yönlü eğilimlerle birlikte giden "uzun ve sancılı bir süreç" (10) olduğunu ve özellikle de, kırsal kesimin hiç bir zaman, bir yanda proletarya, öbür yanda burjuvazi kutuplaşmasına ulaşmayacağını, böylesi bir aşamaya yaklaştığında ise, artık "proleter"in proleter, "burjuva"nın da burjuva olmaktan çoktan çıkmış olacağını unutuyor.

Sonuçta, "kalıcılığı kesin olan" küçük üreticilikle kapitalizmin ilişkilerini incelemek gerekiyor. Yazarımız bunu iki yönde irdeliyor: Birinci olarak, büyük toprak mülkiyetininin ve kapitalist çiftçiliğin genel kapitalist gelişmeyle "uzlaşmadığını" ileri sürüyor. Marks'ın, *Kapital* üçüncü cildinde değindiği rasyonel tarımın kapitalizmle uyuşmayacağı konusundaki önermenin (11) bu tür yorumlanmasına katılamadığımızı belirtmeliyiz. Marks'ın bu görüşü, tarıma kapitalizmin girmesinin kapitalizm için ek güçlükler, ek çelişkiler yaratacağı biçiminde alınması geçerlidir: Kapitalizm rasyonel sanayiin gereksinimlerine de artık yanıt verememektedir. İkinci olarak, küçük köylünün kapitalist gelişmeyle uzlaştığını" kanıtlamak kalıyor. "Küçük meta üretiminin sadece rantı değil, sermayenin ortalama kârını da içermeyen fiyatlarla varlığını sür-

dürebileceği''ni (s.168); genel işgücü piyasasında işgücünün değerini aşağıya çektiğini (s.171-5) ve tarım dışı kapitalist ilişkilerle, hatta kuruluşla onun işlevsel bir uyum içinde olduğunu (s.176) öne sürerek bu irdelemeyi de gerçekleştiren yazar, böylelikle uzlaşmanın "kanıtları"nı elde etmiş oluyor! Oysa, işgücü piyasasına ve ortalama kârı bile içermeyen fiyatlara ilişkin gözlemlerin, işlevsel uyuma ilişkin üçüncü gözlemle çeliştiğini yazar görememiştir. Kapitalist gelişmenin, belli sınırlar çerçevesinde olmak koşuluyla, küçük üretimle uzlaşması, uzlaşmaya zorunlu olması, hatta ona gereksinim duyması bir şeydir; küçük üretimin kapitalist gelişmeyle uyuşması, uzlaşması ise daha başka bir şeydir(12). Ve burada geçerli olan birincisidir, ikincisi değil. Ama o zaman, küçük üreticiler, kazanılabilmesi hala olanaklı olan potansiyel bağlaşıklarımız demektir. Ve bizim dediğimiz, tam da böyledir. *Tarımsal Yapılar* yazarının önemli ölçüde gözardı ettiği olgu, bu yöndeki bilinçli ve ısrarlı bir parti politikasının, strateji ve taktiğinin kapitalizmin kendisi için gerçekleştirmeye çabaladığı bu "uzlaşma"yı açığa çıkarabileceği ve yerle bir edebileceğidir. Bu ise, onun yapıtında sınıfsal güçler savaşımına ve öznel etmene hemen hiç yer ayırmamış olmasıyla bağlıdır. Ama biz böyle bir çözümü onaylamayız, çünkü biz bir savaş partisiyiz.

K. A.

DİPNOTLAR:

(1) TKP Beşinci Kongre Belgeleri, s.107
(2) K.Boratav, Birikim Yayınları, İstanbul, 1981
(3) V.I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c.30, s.109, İngilizce baskı
(4) V.İ.Lenin, Toplu Yapıtlar, c.32, s.329-65
(5) TKP Programı'nda Köylü Sorunları Yol ve Amaç, s.41
(6) TKP Programı, s.19
(7) TKP Programı, s.19
(8) Bkz. V.I.Lenin, Toplu Yapıtlar. c.4, s.119, vd.
(9) K.Marks, Kapital, c.3, s.806, İngilizce baskı.
(10) TKP Programı, s.19
(11) Bkz. K.Marks, Kapital, c.3, s.288-9
(12) Ç. Keyder'in "Toplumsal Tarih Çalışmaları" (Ankara, 1983) başlıklı derlemesinde yeralan "Türk Tarımında Küçük Köylü Mülkiyetinin Tarihsel Olusumu ve Bugünkü Yapısı"na ilişkin makalesinde, böylesi bir uzlaşmanın nesnel nedenlerinin var olduğu iddia edilerek, 1950'den sonraki dönemde, birkaç yıl dışında, devlet politikalarının tarım lehine, "kırsal kesimde yaşayanların çoğunun lehine" olduğu öne sürülüyor. Kırda "yaygın bir sefalet görülmüyordu" topraksızlık ya da toprak açlığı tarımımızın dikkate değer bir özelliği değildi ve sonuçta, Türk tarımı ve köylüsü, bir "patates çuvalı" olmuştu! Dolayısıyla, köylüden "umut kesilmesi"nin nesnel nedenleri vardı!

«İstanbul Haberleri» 75 yaşında

75 yıl önce, 23 Ekim 1909'da Türkiye'de ilk kez bir Rus gazetesi yayınlanmaya başlamıştı. Dönemin başkenti İstanbul'da "Stambulskiye Novosti" (İstanbul Haberleri) adıyla çıkan haftalık gazete 6 ay gibi kısa bir süre yayınlanmasına karşın büyük ilgi topladı. Türkiye'de, Rusya'da ve diğer bazı ülkelerde dağıtımı yapılan gazetenin tirajı Türkiye'nin o zamanki ölçülerine göre oldukça büyüktü. (1910 Mayısı'nda 1000) "İstanbul Haberleri" yalnızca Türkiye'deki Rus azınlığı bilgilendirmek amacıyla çıkan sıradan bir gazete değildi. O, bir yandan Çarlık Rusyası'ndaki okuyucularına komşu Türkiye'deki devrimci gelişmelerden sözederken, diğer yandan Türkiye ilerici hareketinin görüşlerini yansıtıyor ve ülkede sosyalist idelerin yaygınlaşmasına katkıda bulunuyordu.

Gazetenin baş redaktörlüğünü Rus uyruklu bir Dağistanlı olan Celaleddin Korkmasov yapıyordu. Celaleddin Korkmasov Rusya'da 1905 devrimine katılmış, 1906'da tutuklanmış, daha sonra kaçmayı başararak Paris'te yaşamaya başlamış bir politik göçmendi. Paris o yıllarda Türkiyeli politik göçmenlerin merkeziydi. Korkmasov orada aktif bir Türkiyeli sosyalistle, gelecekte TKP'nin örgütleyiciliğini ve ilk Genel Başkanlığını yapacak olan Mustafa Suphi'yle tanıştı. Kısa sürede güçlü bir dostluk kurdular. Celaleddin Korkmasov 1909'da Mustafa Suphi'nin daveti üzerine İstabul'a gitti. İstanbul'da yeni kurulmuş olan sosyalist derneklerde çalıştı. Sosyalizm ve Rus devrimci hareketi üzerine konferanslar verdi, yazılar yazdı. Ancak jöntürk hükümetinin işçi ve sosyalist harekete yoğun baskıları nedeniyle 1912'de tekrar Paris'e dönmek zorunda kaldı. 1917'de Rusya'ya giden Korkmasov Dağistan'da sosyalist erkin kurulmasında büyük katkılarda bulundu. Sonraki yıllarda dış işlerinde Türkiye ile ilgili çeşitli görevler üslendi.

1909'da çıkartılan yeni basın yasasına göre politik organların sorumlu yönetmenlerinin Türk olması koşuldu. Bu nedenle "İstanbul Haberleri'nde yasal yönetmenliği, jöntürk hareketindeki radikal kanadın etkin militanlarından, geçmişte pek çok gazetenin , bu arada ittihat ve Terakki Komitesi'nin gazetesi "Tanin"in elemanı ve yayımcısı olarak çalışmış olan Ahmet Cevat yapıyordu. "İstanbul Haberleri"nde Hüseyin Cahit, İsmail Kemal ve D.Nuri gibi dönemin ünlü Türk gazetecilerinin olduğu gibi, çeşitli isimler altında Rus gazetecilerinin de yazıları çıkıyordu. Gazete ayrıca Mahmut Ekrem, Tevfik Fikret, Ahmet Mithat, Ahmet Hikmet, Halide Edip gibi yazarların kimi yapıtlarını Rusça olarak yayınladı.

Meclis'te işçi sınıfının istemlerinin tartışıldığı koşullarda, sadrazam Hakkı Paşa işçilerin sayısal olarak az ve güçsüz olduğu

güçsüz olduğunu ileri sürerken, İstanbul'da tramvay ve liman işçilerinin grevlerinin etkisinden sözeden "İstanbul Haberleri", "Halk ve basın grevci işçileri açıktan destekliyor" diye yazıyordu. (N. 20,14 Mayıs 1910, s.11). Bir başka sayıda şöyle deniyordu: "Tüm üretim kolları ve demiryolu personeli, Türkiye'de bir işçi partisinin kadrolarını oluşturmaya yetecek sayıda ücretli işçi olduğunu kanıtladılar." (N. 10, 5 Mart 1910, s.9). Bir başka kez, Mecliste vergi yasa tasarısı görüşülürken İttihat ve Terakki Partisi Başkanı Halil beyin ve Maliye Bakanı Cavit beyin sosyalizm ilkelerinin "en korkunç felaketler" getirebileceği yolundaki konuşmalarına değinirken, "İstanbul Haberleri" onlar için "bilimsel sosyalizm teorisini yüzeysel olarak bile bilmediklerini kanıtladılar" diyordu. (N.16, 16 Nisan 1910). Gazete, Türkiye'de sosyalizm sorunlarını teorik düzeyde inceleyen ilk dergi olan Osmanlı Sosyalist Partisi (OSP) organı "İştirak"ın çıkışıyla ilgili yazısında, OSP'nin Marksizme yakınlığını olumlu değerlendiriyor, ancak diğer yandan parti yönetimindeki öportünist öğeleri politik savaşımı küçümseme eğilimlerinden dolayı eleştiriyordu. (N. 10, 5 Mart 1910, s.8-9).

"İstanbul Haberleri" toplumda kadının yeri sorununa büyük yer ayırdı. Daha ilk sayıda kadınların "kurtuluşunun cesur önderleri" arasında Halide Salih hanım (Halide Edip), Semiye hanım, Fatma Aliye hanım ve Selime hanımın isimlerini sayıyor, "haremde kuklalık rolü artık Türk kadınına yetmiyor" diyordu. (N. 1, 23 Ekim 1909, s.14). Gazete, ayrıca köylülerin durumu, Kürtlerin ve diğer azınlıkların sorunları, Kürdistan, Yemen, Irak, Arnavutluk ve Makedonya'daki ulusal kurtuluş ayaklanmaları ve bunlara karşı jöntürklerin uyguladığı baskı politikası, Türkiye'de gazeteciliğin gelişmesi, 1909 Anayasının ilerici Türk, Ermeni, Bulgar ve Yunan gazetelerine getirdiği kısıtlamalar, sanat, edebiyat ve eğitim konularıyla ilgili pek çok yazı yayınlandı.

"İstanbul Heberleri" kuruluşundan kısa bir süre sonra jöntürk hükümetinin saldırılarına hedef olmaya başladı. 1910 baharında sol basına yönelik yasaklamaların ilk kurbanlarından biri Osmanlı Sosyalist Partisinin dergisi "İştirak", diğeri ise "İstanbul Haberleri" gazetesi oldu. (Gazetenin 33. ve son sayısı 4 Haziran 1910 tarihinde basılmıştı.) Diğer yandan Rus Çarlığının gazeteye yönelik politik baskılarını, dayattığı ağır ekonomik koşulları ve son olarak resmi bir açıklamayla gazetenin Rus İmparatorluğu sınırlarından içeri sokulmasını yasakladığını da unutmamak gerek.

Türk ve Rus gericiliğinin ortak çabalarıyla yok edilen "İstanbul Haberleri" yalnızca yayıncılık tarihinde seçkin bir yer tutmakla kalmadı. Gazete ve gazete redaksiyonu Türkiye'de ortak çıkan sosyalist gruplarla, Rusya ve Avrupa devrimci sosyal-demokrasisisini birbirine bağlayan bir halka oldu. Kuruluşunun 75. yıldönümünde "İstanbul Haberler"ni, Rusya ve Türkiye halklarının politik ve kültürel yakınlaşması yolunda unutulmaz çabalar harcayan Celaleddin Korkmasov'u saygıyla anıyoruz.

Kaynak: "Türkoloji Yıllığı 1978" (Nauka yayınevi, Moskova, 1984) A.D. Jeltyakov" "İstanbul Haberleri" gazetesinin ışığı altında 1909-1910 yıllarının jöntürkler Türkiyesi'nde iç durum" (s.69-87)

Çeşme'den uzay savaşına

Arif SAYDAM

Temmuz ayının ilk günlerinde Çeşme'de şenlik vardı. Ünlü ses sanatçılarının sinema sanatçılarının, komedyenlerin yanısıra, San Remo sanatçılarının da katıldığı bir şenlikti bu. Su sporları, yarışmalar ve deniz piyadelerinin gösterileriyle sürdü. MDP'li Çeşme Belediyesi şenlik süresince yoğun çaba harcadı.

Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı yararına yapılan bu şenlik ister istemez bir tarihsel olayı çağrıştırıyor.1770 Temmuz'unun yine ilk günlerini... Bir deniz savaşında Osmanlı Kaptan-ı Deryası ve subayları o kadar yeteneksizdirler ki, düşmandan kaçıp tüm donanmayı Çeşme Limanına sokarlar. Kundaklanan donanmanın tümü batar, binlerce asker ölür... (Osmanlı imparatorluğu ve Modern Türkiye S.Shaw s.338)

Çeşme'de aynı günlerde bir başka şenlik daha dikkati çekiyordu. Bu davullu zurnalı mütevazi bir şenlikti. Çeşme delikanlılarının askere gitmeden önceki moral eğlenceleriydi... Askere giden bu gençlerin çoğunun dedesi yoktur. Askerliklerini yapmak için gittikleri kanlı Yemen toprağında kalmışlardır. Öyle ki, 1908'de Çeşme'de askerliğini yapabilecek yaşta sadece bir erkek kalmıştı, o da cüceydi. "Bu yüzden Çeşmeliler haklı olarak Yemen'e 'Çeşme Mezarlığı' adını takmışlardı..." (Ege'de Kurtuluş Savaşı Başlarken N.Taçalan, MKT s.914)

Çeşme birkaç ay önce ise önemli bir başka tarihsel toplantıya, Nisan ayında yapılan NATO Savunma Bakanları toplantısına tanık oldu. Yaşar Holding'in Atınyunus tesislerinde yapılan toplantıda basına hemen hemen hiçbir bilgi verilmedi. Pershing ve Cruise füzelerinin Avrupa'dan sonra Türkiye'de de yerleştirilmesinin tartışıldığı toplantının bildirisinde de dikkat çekici önemli bir yan yoktu.

Toplantının ilk günü NATO'da "en çok gizlilik" anlamına gelen "kozmik atomal" sırlardan sayılan bir konuyu, ABD Savunma Bakanı Weinberger karartılmış salonda teknisyenlerinin yardımıyla ve görüntülerle, bir brifinle gündeme getirdi. O günlerde ne bu brifing ve ne de İngiliz Savunma Bakanı Haseltine'ın ettiği laflar fazlaca dikkat çekmedi. Kamuoyunun dikkati daha çok faşizmin kukla bakanı Yavuztürk'ün NATO'lu komutanları karşısında el pençe divan durmasına, Amerikan yardımı ve Türk-Yunan ilişkilerinin görüşülmesine çekiliyordu.

Bu "kozmik atomal" sır, ABD'nin "Uzay Savaşları" (Space Wars) stratejisiydi. Reagan'ın 1983 Mart'ında sözde "barış yolunda önemli bir adım" olarak sunduğu, "Sovyet füzelerini havada imha edersek, dünyada kimsenin burnu kanamaz" dediği bir stratejiydi.

Jules Verne'den günümüze dek ilgi çeken, binlerce kitaba konu olan, sinemaya uygulanan, TV dizileri yapılan, Uzay Savaşları, Yıldız Savaşları nedir? Ülkemizde de TV oyunları ve Atari'lerle yaygınlaşan konu üzerinde kısaca durmakta yarar var. Kuşkusuz çok yönlü ve karmaşık olan konunun teknik ayrıntılarına girmeden.

Uzayla ilgili bilimsel çalışmaların 25-30 yıllık bir geçmişi vardır. 1963'de yapılan Moskova Antlaşması ve 1967'de yapılan antlaşmalarla, Uzayın barışçı amaçlarla kullanılması büyük oranda sağlanmış, nükleer denemelerin yasaklanması, uzay cisimlerinde askeri üsler ve tesisler kurulması yasaklanmış, askeri manevralara izin verilmemiştir.

Uzayda çeşitli görevler yapan binlerce uydu var. Uzay, yerçekimi etkisinden uzak oluşu ile başarılı alaşımlar elde edilmesine, hava basıncının bulunmaması dolayısıyla da hassas çalışmalara olanak sağlıyor. Sorun tümüyle bilimin insanlığa hizmeti, barışçı amaçlarla kullanılmasıyla ilgilidir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte 1980'li yıllar uzay çalışmalrında önemli gelişmelere tanık oldu. Ve Amerikan emperyalizmi, ABM (Anti-Satellite Technology) uyduları vuran sistem geliştirmeye başlayarak Laser ışınlarını bir silah olarak (hedefleri delme, eritme ve bozma biçiminde) uzaya taşımaya yönelip, 1982'de bu proje için 279 milyon dolarlık bir araştırmaya hız verdi. (Nükleer Tehlike H. Gerger s. 91) Sovyetler Birliği'ne sosyalist ülkelere ve dünya barışına karşı tehdidi artırdı. 1981 yılında Sovyetler Birliği'nin uydusavar silahların yasaklanması görüşmeleri önermesine karşın Amerika buna yanaşmadı. Uzay Komutanlığı (Space Command) Amerikan Hava Kuvvetlerine bağlı olarak 1982'de kuruldu.

Reagan ABD tarihinin en büyük savunma bütçesiyle bu yıl başında Kongre'ye gittiğinde, bu bütçenin önemli bir bölümünü "Uzay Savaşları" projesine ayırdığı dikkat çekiyordu. Stratejik Savunma Kurulu Başkanı James Abrahamson uydusavar proje için 1989 yılına kadar 26 milyar dolara ihtiyaç olduğuna (yaklaşık 8 trilyon TL) Mayıs ayında Temsilciler Meclisi Savunma Komitesine bildiriyordu.

ABD değişik işlevli pekçok uzay projesi geliştirmektedir. 1993'de gerçekleşecek böylesi bir uzay projesi için gerekli 8 milyar dolara Avrupa'nın 2 milyarla, Japonya'nın l milyarla katılmasını istiyor.

Amerika'nın Uzay Savaşları veya Yıldız Savaşları projesi de denilen çalışmaları beş bölümden oluşuyor: Gözetleme, Düşman füzelerini takip ve tahrip etmek, Yönlendirilen enerji silahları -kinetik enerji silahları, Sistem analizleri ve Destekleme programları.

10 Haziran 1984'de gelindiğinde Amerikan emperyalizmi, yapılan anlaşmaları ve mutabakat görüşmelerini, uzayın silahlandırılmaması ve askeri tatbikatlar yapılmamasını öngören anlaşmaları hiçe sayarak Sovyetler Birliği'nden atıldığı farzedilen uzay aracını 180 km yükseklikte füzesavarlarla imha etmiştir. Bu ciddi gelişme barışı tehdit eden, savaşı tırmandırıcı bir gelişmeydi.

Amerikan emperyalizminin hele uzay savaşını yaygınlaştırma yönündeki girişimleri dikkat çekicidir. F-15 uçaklarıyla taşınabilen uydusavar roketlerle, embriyonik anti-uydu roketlerle alçaklardaki uyduları vurma yönündeki planları biliniyor.

İşte Çeşme'de Amerika, NATO'yu Uzay Savaşları stratejisine, militarist çevrelerin deyimiyle "savaşın dördüncü boyutu"na çekiyordu.

ABD Başkomutanı Rogers 25.7. 1984 günlü Milliyet gazetesinde Mehmet

Ali Birand'la yaptığı görüşmede bunu açıkça dile getiriyor. Ve "caydırıcılık, Sovyet topraklarını nükleer bombalarla berhava etme korkusuna dayandırılacağına, şimdi ASAT (uydu vuran sistem) veya ABM (balistik füzeleri vuran füze) sistemleriyle, karşı tarafı bir nükleer hücumdan caydırmak daha insancıl değil mi?" diyor. Çeşme'deki otelin karartılmış salonunda Amerikan emperyalizminin, NATO'nun karanlık amaçları bir ölçüde aydınlığa kavuşuyor.

Yine geçtiğimiz günlerde Almanya'nın Göttingen kentinde yapılan "Uzaydaki Silahlanmanın ve Olası bir Savaşın Sonuçları"nı inceleyen 137 bilim adamının katıldığı toplantıda konu bilimsel açıdan çeşitli yönleriyle ele alınmış ve insanlığın karşı karşıya olduğu korkunç tehlikelere dikkat çekilmiştir. Toplantıya katılan bilim adamı Prof. Reiner Labusch şöyle diyordu: "Çeşme'de yapılan NATO Savunma Bakanları Toplantısında ilk kez açıklanan Amerika'nın Uzay Stratejisi, Türkiye'nin onayı olmadan gerçekleşemez Türkiye'deki radarlar, Sovyetler Birliği'nden kalkan ilk roketin sinyalini Amerikan uydularına bildirmekle görevli. Ayrıca, yine Türkiye'de kurulması hesaplanan atom reaktörü büyüklüğündeki Laser santralleri, Amerikan uydularına yöneltilecek Sovyet füzelerin imha etmekle görevlendirilecek. Bu konumundan ötürü, Yıldızlar Savaşı'nın kaderini Türkiye belirleyecektir". (15.7.1984, Hürriyet)

Bu görüşlerde kuşkusuz büyük gerçek payı vardır. Ülkemizdeki NATO yer istasyonları ve radarlar; Amerika'da bir süre önce geliştirilip, Türkiye'deki uçuşlarına başlayan ihbar-erken uyarı uçakları AWACS'lar ve yakında karara bağlanacak Nükleer Enerji Santralı projesiyle ülkemizde uranyum-238'in bir türü greyfurt büyüklüğünde Plütonyum-239 elementinin oluşturulacağı yönünde görüşler ülkemiz bilim adamlarınca ileri sürülmektedir. Bilindiği gibi plütonyum-239'a Uzay Savaşlarında önemli bir silah işlevi verilebilmektedir.

Türkiye, emperyalizmin saldırgan stratejilerinde önemli görevler verilen bir ülkedir. Bu görevler geçmişe oranla 1980'lerde çok daha açık dile getiriliyor. Batılı, özellikle Amerikalı militarist güçlerin bu yönde hiç te küçümsenmeyecek çalışmaları vardır. Bunlar ülkemizdeki sivil-asker militarist güçlerle içiçedir. Ülkemizde, Evren-Özal ikilisinin ekonomik, sosyal, siyasal ve askersel uygulamalarını dış politika girişimlerini, Amerikan emperyalizminin, "Türkiye Ortadoğu'nun anahtarıdır, Ortadoğu ise Asya ve Afrika'nın..." anlayışı dışında düşünmek olanaksız. Bunu artık pek çok insan kabul ediyor.

Evet, Çeşme Şenlikleri ve onun çağrıştırdığı kimi acı tarihsel olaylar... NATO'nun Çeşme Toplantısı ile uluslararası politikada yeni bir olgu, emperyalizmin "Uzay Savaşları Stratejisi"...

Sovyetler Birliği'nin uzun bir süredir uydusavar silahların yasaklanması ve uzayın silahlandırılmaması için görüşmelerde bulunmak üzere ABD'ye yaptığı barışçı çağrı ve Eylül ayında Viyana'da görüşmelere daveti, Amerika tarafından sulandırılmaya çalışılmakta ve sağlıklı bir yanıt verilmemektedir. Önümüzdeki günlerde bu konuda yeni yeni gelişmeler olacağı açıktır.

Dünyada silahlanma yarışına son vermek için, uzayın barışçı amaçlarla kullanılmasını sağlamak için verilen savaşım tüm insanlığın savaşımıdır. Ülkemizdeki altı büyük projeden ikisi F—16 (askersel yatırımlar) ve Nükleer Enerji Santralı'na (onun emperyalizm ve faşist iktidarın amaçladığı işlevlerine) karşı çıkmak, böylesi yatırımların halkımıza vereceği zararlara ve ülkemizi sürükleyeceği uçurumlara dikkat çekmek, farklı siyasal görüşte olsalar da tüm yurttaşların görevidir.

Görelim kim kazanacak!

Sadık BİRCAN

Yaklaşık bir yıldır, bir semtte örgütsel çalışmamız var. Bu örgütsel çalışmanın boyutları oldukça geniştir.

Çalışma yaptığımız semtin insanları yıllarca faşistlerin baskısı altında yaşamış, demokrat nitelikli kişiler.

Bu semtte öteki siyasetlerden insanlar da var. Bu insanlarla özde devrimci dostluk anlayışı içerisinde, ortaklaşa işler başardık. Çünkü oluşturduğumuz yapılanma ile tek bir hareketin çıkarlarını savunmuyor, genel devrimci hareketin kazanımları doğrultusunda, semt sorunları ve gelişmeleriyle ilgileniyor, çözümlüyoruz.

Ben bu alana ilk girdiğimde, önce öteki siyasetlerden olan insanlarla tanıştım. Belirli bir süre sadece, bilgi alışverişinde bulunuyor, çoğunlukla devrimci dostluğun daha da sıklaştırılmasının, özel ve genel her alanda eylem birliğinin zorunluluğundan sözediyorduk. İlk etapta yaptığımız iş yayın alışverişini sağlamak, kendi içimizde düzenli, disiplinli bir birlik kurmak oldu.

Temelde kurduğumuz, bu birlikten sonra, hemen bir futbol kulübü kurma çalışmasına giriştik. Çevremizde gençler çoktu ve ortak yanımız futboldu. Bölgede devamlı futbol oynuyor, bir futbol takımının gerekli olduğunu konuşuyorduk. Yaklaşık altı, yedi ay bu şekilde çevre insanlarıyla konuştuk, onların onay ve desteğini aldık.

Şunu hiçbir zaman aklımızdan çıkarmıyorduk: "Bir devrimcinin olduğu yerde hareket vardır." Bu söz gerçek yaşamda çevre büyüklerinin bize karşı olan sevgi, saygı dolu bakışlarında dahi anlamını buluyordu.

Futbol takımı çalışmasından sonra bir şeyi daha gözlemlemiştik, zira en küçük olayları ayrıntılı bir biçimde inceliyor, tartışıyorduk. Bu gözlemimiz voleybolun çevrede yaygın olmasıydı. Hemen voleybol için gerekli koşulları yarattık. Semt halkından para toplama işi ile bir ağ, direk ve top temin ettik. Şimdi ise, bölgede hem futbol, hem voleybol çalışması sürüyor, topluca sinamaya, adaya, çay bahçesine gidiyor, çeşitli oyunlar oynuyoruz. Örneğin: Bu ara pinpon oyunu semtte yaygınlaştı, hemen arkasından semt kahvesine bir pinpon masası koydurduk. Sorunlarımız ise yok değil, çok. Bu sorunların başında burjuvazinin gençliği kazanma ve gelişimlerini baltalama girişimleri geliyor. Bugün özel ve genel anlamda onlar geniş bir propaganda yürütüyorlar. Fakat biz onların bu girişimlerini görüyor, Marksçı, Leninci hayat anlayışımız ile onlara karşı koymaya çalışıyor, çevre gençlerinin en ince ayrıntısına kadar gelişme ve sorunlarını inceliyor, yardımcı oluyoruz. Tüm bunların dışında düzenli olarak devrimci tavrı göstermeye, mahalle sorunlarıyla her zaman ilgilenmeye, bunları toplumsal yaşamın genel sorunlarına bağlamaya çalışıyoruz.

Bugün çevre halkının üzerinde devrimci bir hava sessizce esiyor. Şu an bölgede bir yıllık çalışmanın ürünü olarak on kişilik bir temel grubumuz bulunmaktadır. Ve arkadaşlar, bir şeyler öğrenmek için adeta yarıştalar.

Şimdi ise ideolojik, pratik çalışmamız bütünlük kazanıyor, teorik alanda güncel kitapları ve aylık dergileri özenle çoşkuyla okuyor, tartışıyoruz.

Gerçekten sevindirci, olumlu olan çok sey var. En başta böylesi koşullarda, faşistlerin daha evvel yoğun olduğu bir bölgede, önemli bir mevzi kazanıyor. Değişik politik çevrelerden arkadaşlarla ortaklaşa teorik, pratik tavır alıyor, bilgi alışverişinde bulunuyoruz.

Ve biz tüm bu çalışmaların karşılığında, yeni yeni insanlar kazanıyoruz. Şuda varki, bu duygu, ve düşünceleri insan kağıda tam anlamıyla dökemiyor. Çünkü bizimle yürüyor, bu insanlar ve mücadeleye ilk adımlarını atıyorlar.

Artık gençlik, geçmişle, gelecek arasında köprü kurabilmenin yollarını buluyor. Burjuvazi tarafından oynanmak istenen, aldatmaca yöntemlerini görüyor, yorumluyor, tüm bunlardan dersler çıkartıp, uyanık davranıyor.

Burada bir yıllık çalışmanın temelini, olaylarını anlatmaya çalıştım. Tabanda birliği sağlamak için elden geleni yapmak, ideolojik politik propagandayı daha da yükseltmek, yığınlardan öğrenip yığınlara öğretmek, sürekli kendimizi yenilemek, ve bir arı çalışkanlığıyla çalışmak boynumuzun borcudur.

Görelim bakalım, gençlik içerisindeki, boşluğu burjuvazinin aldatmaca yöntem ve örgütlenmesi mi dolduracak, yoksa tüm devrimci güçlerin birlikli bütünsel çalışması mı?

Trakya köylerinde buğday sömürüsü

K.SANLI

Ekmek!

Deyince yaşamın bir bölümü geçiyor aklımızdan. Atalarımız bile "Buğdayla koyun, kalanı oyun" demişler. Ekmeğin hammaddesi buğday köylünün yaşamının yarısı olmuştur. Topraklarımızın 90 milyon dönüm (dekar) alanı, yani üçte birinden fazlası buğdayla kaplıdır. Bu alandan yaklaşık 17 milyon ton buğday ürünü kaldırılıyor. Buna göre de dönüm başına ortalama 188 kilo buğday düşüyor. Tarımı gelişmiş ülkelerde ise, bu verim 400 kilonun üstündedir.

Alınan ürün az da olsa doymamıza yetecek. Ama gelin görün ki aracılar, tefeciler, işbirlikçiler, dış sömürücüler ülkemizi açlığa mahkum ediyorlar.

Tarımla uğraşan halkımız, açlığımızı şöyle bir yakıştırmayla birbirlerine, derdini dinleyenlere anlatıyorlar:"Geçenlerde ülkemize gelen Çin devlet başkanına soytarı Evren, soruyor: Bir milyar insanı nasıl doyuruyorsunuz size şaşıyorum. Çin devlet başkanı da Soytarı Evren'e şöyle cevap veriyor.Ben de herşeyin üretildiğini söylediğin bu ülkede 50 milyon insanı nasıl aç bıraktığınıza şaşıyorum".

Bu yakıştırmada (belki de söylenmiştir, biz yakıştırma diyoruz) artık köylünün neden aç kaldığını düşündüğü ortaya çıkıyor. Köylüler diyorlar ki: Evren'in soytarı olduğunu gözlerinden anladık. Onda sivri, delici, haydutta bulunabilecek gözler var. Hatırlayamazsanız resmine bir de siz bakın. Bizi jandarmayla, muhtarlar vasıtasıyla baskı yaparak köylerimizden toplayıp götürdükleri alanlarda şöyle aldattı. "Bir kilo buğdaya 1 litre mazot vereceğim" dedi. Ama biz 4 kilo buğdaya aldık. Bakın bizim adımıza nasıl hesap yapıyorlar: 1 dönüme yapılan masraf 6460 lira, 1 dönümden saman geliri 2000 lira, geriye kalan masraf 4490 lira.

$$\text{1 kilo buğdayın maliyeti: } \frac{\text{1 dönüme yapılan masraf}}{\text{1 dönümden alınan dane}} = \frac{\text{4490 lira}}{\text{200 kilo}} = \text{22.45 TL.}$$

Bir de biz hesaplayalım:

Toplam masraf:	12.473.50 TL
1 dönümden alınan saman geliri:	473.50TL
Kalan masraf:	12.000 TL

Türkiye'de topraklar Adana ovası ve Trakya gibi verimli olmadığından veya teknik yeterince kullanılmadığından Türkiye ortalaması: 188-200 Kg'dır.

1 Kg Buğday: $\frac{12.000}{200}$: 60 TL

Devletin tespit ettiği ise 45 TL. 60-45 : 15 TL. Daha birinci kalemde sömürüldük.

Evren'in maşası Özal: "Bu fiyatlar avans niteliğinde olup, iç ve dış piyasalardaki gelişmelere göre esas fiyatlar Eylül 1984 ayı içinde belirlenecek" diyor. Şimdi de karşımıza yeni bir yalancı çıkardılar. Bu hepten de acemi yalancı. Aynı konuşmanın sonlarına doğru: "Avans fiyatlarla T.M.Ofisi alım yapacak ve ürün bedelinin yarısını ödeyecek, yarısı da Şubat ayında ödenecek. Fiyat farkı 3 TL'nı geçmemek kaydıyla farklar da bu ayda ödenecek" diyor. Yani topu topu 45 TL fiyat biçtikleri birinci grup ekmeklik buğday ancak 48 TL.ya alabilecek.

Bu hesaplama sırasında orada bulunan başka bir köylü: "O, ablak yüzünün arkasında nasıl bir üçkağıtçının olduğunu daha eskiden de biliyorduk. Taaa işçi grevlerinden. 100 binlerce aileyi o zaman da aç bırakmıştı " diyor. Geçenlerde basına verdiği bir demeçte de şöyle demiş: Cenabı Allah bize yağışlarda bol nimet verdi. Tarımdaki taban fiyatlarını geri çekebiliriz" Bu herifler hiç utanmadan dilencinin tabağından bile para çalarlar. Bizim gözümüz korktu." diyor köylüler. Bunlar bizim buğdayı 45 liraya almayacaklar. Geçen senede 26 lira deyip, buğdayımızı nemli, yabancı maddeli deyip 23 liraya aldılar. Kimimizi "bu buğday yaş" deyip çevirdiler. Bizi tüccarın kucağına ittiler. Bizde fabrika patronlarına 18-19 liraya sattık. Yine bu sene de yapacakları bu. "Yaş" diyecekler, "nemli" diyecekler, "kirli" diyecekler bizi aracıların, tefecilerin kucağına itecekler. Zaten yarısı peşin ödenince mecbur tüccara gideceğiz. Çünkü çiftçi borçlarının Eylül ayında ödenmesi gerekiyor. 200.000 lira borcu olan bir arkadaşımız beş ton buğdayının borcunu ödeyebilmek için hepsini satacak. T.M.Ofisine satsa 100 lira alacak,borcunu ödeyemeyecek. O zaman tarlamızı almak için icra gelecek.Geçen sene icra gelen arkadaşlarımız oldu. Tüccarların da peşin alacağından endişemiz var. Geçen sene 15-20 günlüğüne çekle buğday aldılar, çekleri karşılıksız çıktı. Patronlar da bizden 18 liradan aldıkları buğdayı harman bitince bir iki borsa oyunu ile 40 liraya çıkardılar. Buğday 18 lira iken 2800 liraya bize sattıkları unun çuvalını 5000 liraya çıkardılar.Biz de ikinci kalemde nasıl sömürüldüğümüzü anladık. Üçüncü kalem sömürülmemizi de şöyle öğrendik. Diyeceksiniz ki bir koyundan üç deri çıkar mı? Evet arkadaşlar bu adamlar çıkarıyor. Bu sırada başka bir arkadaş söze karışıyor ve anlatıyor: 1969 yılında Diyarbakırda askeriyenin çöplüğünü görmüştüm. İnsanlar çöplükte bir yandan ekmek topluyor, bir yandan da yiyordu. Aradan 15 sene geçti. Acaba bu insanlar ne oldu? Niçin onlardan bir ses çıkmıyor?" Bu arada askerden yeni gelen bir köylü "ses çıkaranları hapishaneye dolduruyorlar, sonra da hapishaneyle birlikte yakıyorlar" diye anlatıyor. İşbirlikçi büyük patronlar da enflasyon, devalüasyon oyunlarıyla gırtlağımızı iyice sıktılar. Bazı arkadaşların bu arada bazı önerileri oluyor. "Buğdayı satmayıp, bekletsek pahalı satsak" diyorlar. Bir diğeri "ama esas çözüm bu da değil, bizim sömürülmemiz için:

1. Bütün fiyatlar dondurulmalı,
2. Düşük faizli kredi verilmeli,
3. Çiftçi borçları ertelenmeli (nasıl tekellerin, bankaların, bankerlerin borçları erteleniyorsa),
4. Taban fiyatı tespit edilerken köylü temsilcileri de söz ve karar sahibi olmaladır,
5. Tohum, gübre, ilaç düşük fiyatla köylüye verilmeli (Ama bugün olduğu gibi ofis silolarından çuvallara doldurulmuş tohum değil)
6. Köyde alım ve satımlarda Köy Kooperatiflerine köylünün temsilcisi olarak yetki verilmeli, köyün gelişiminde devlet kredilerince desteklemede öncelik verilmeli, Köy kooperatifleri üzerindeki baskı kaldırılmalı.

"Bunların da bu faşist iktidarla olmayacağını biliyoruz" diyor köylüler. İçlerinden biri"Ben çok küçüktüm Bulgaristan'dan buraya geldiğimizde. O zaman orada çarıklılar Meclise girmişti. İşte bizde de çarıklılar Meclise girerse, işbirlikçi oligarşinin faşist iktidarı yıkılırsa bu iş düzelme yoluna girecek".

TKP'NİN BİLDİRİSİ

KÖYLÜ YURTTAŞLAR!

Yine bir hasat mevsimi, güneş altında tarlalarda alın terimizi akıttığımız BUĞDAY yok pahasına satın alınmak isteniyor.

Gübreye, tohuma, araca-gerece zam üstüne zam yapan, borçlarımızı ertelemeyen, kredi faizlerini % 22'den % 28'e çıkaran, bizi topraklarımızı satmaya zorlayan faşist diktatörlük, şimdi de buğdayımıza saldırıyor.

Buğday hasadı bitiyor. Birçoğumuz az gübreleme ve kötü tohum nedeniyle az ürün aldık. Çok büyük toprakları olanlar ise yüzlerce köylü ailesinin ürettiği kadar ürün aldı. Birçoğumuz ekim ve hasat döneminde tüccara borçlu kaldık, banka kredilerini ödeyemedik. Çoğumuzun düşüncesi buğdayı iyi bir fiyatla satmak, borçlarımızı ödemek, kalanıyla da yaşamımızı sürdürmektir.

Büyük toprak sahiplerinin, un fabrikatörlerinin, büyük tüccarların amacı da bizi borçlandırarak ürünümüzü düşük fiyatla kapatmak, borçlarını ödeyemeyenleri de toprağını satmaya zorlamaktır.

Bu sene, aylar öncesinden Buğday taban fiyatı 45 lira ilan edildi. Hasat dönemi verileceği söylenen ek ödemelerden vaz geçildi. İlandan bugüne kadar tüm mallara yarı yarıya zam yapıldı. Bugün ise buğdayımıza karşılık bono verilmek isteniyor. İlk ödeme için Eylül, ikinci ödeme için Şubat ayı saptanıyor.

EMEKÇİ KÖYLÜLER!

Milyonlarca köylü ailesinin alın teri ödenmezken, işbirlikçi büyük tekeller, Koç'lar,Sabancı'lar... devletten onmilyonlarca lira kredi alıyorlar.

Bugünkü hesaplamalarla, taban fiyatı 45 lira tesbit edilen buğdayın maliyeti 60 liradır. İçinde zararlı maddeler var diyerek fiyatı 40 liraya düşürmeyi planlıyorlar.

Bu sömürü ve talanı gerçekleştirenler, buğdayımızı düşük fiyatla alıp dış ülkelere yüksek fiyatla satanlar, işbirlikçi tekeller, vurguncular, büyük toprak sahipleri ve onların Evren-Özal diktatörlüğüdür.
Buna karşı çıkmazsak Eylül ayında Ayçiçek ve Çeltik hasadında da elimize düşük taban fiyatla birlikte bono verecekler.

ALIN TERİ YAĞMALANAN KÖYLÜLER!
Buğdayımızı ucuza alan Evren-Özal faşist diktatörlüğüne direnelim.
Un fabrikatörlerine, ofise, tüccarlara, büyük toprak sahiplerine karşı buğdayın 60 lira olması için direnelim. Alın terimize sahip çıkalım.
- Çiftçi borçları ertelenmeli.
- Tohum, gübre, ilaç düşük fiyatla köylüye verilmeli.
- Taban fiyatı tespit edilirken köylü temsilcileri de söz ve karar sahibi olmalıdır.
Köy-köy toplanarak ofis kapılarına yığılalım, ürünümüze karşılık verilen bonoları yüzlerine çarpalım.
- Sömürüye karşı çıkıp demokrasi için direnen işçilerle, faşist diktatörlüğe karşı omuz omuza verelim.
- Türkiye Komünist Partisi, alın terinin yağmalanmasına karşı köylülerin her zaman yanında olacaktır.

Trakya bölgesinde dağıtılmıştır

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
28 Haziran 1984

AY ÇİÇEĞİNDE DE ...

Türkiye köylüsü, dört iklimin yaşandığı Türkiye'de her çeşit ürünü üretir. Ama serbest piyasa ekonomisinin sürdüğü bu ülkede ürünü dilediği gibi satamaz. Anason, tütün, şeker pancarı, incir, üzüm, fındık, pamuk, çeltik, buğday, ayçiçeği üretir. Ama fiatını Amerikan emperyalizminin, saldırgan NATO'nun, İMF gibi uluslararası tekellerin yurdumuzdaki işbirlikçileri adına Evren-Özal çetesi tespit etmektedir. Bu gün devletin tamamiyle yönetimini ellerinde bulunduran bu faşist güçler efendileri Amerikaya ve İMF'ye taban fiyatlarını düşük tutacakları sözünü vermektedirler. Efendileri de onlara destek ve yardım veriyorlar. Onlardan aldıkları bu güçle devleti işçiler, köylüler, ve emeği ile geçinen tüm insanlar üzerinde baskı aracı ya da yaptıkları hainlikleri örtme aracı olarak kullanmaktadırlar.
Bunun içindir ki "Devlet taban fiat ve destekleme alımları" ile köylünün alınterini bizzat devlet eliyle çalıp, dışarıyla işbirliği yapmış aracı-vurguncu burjuvaziye, tekelci burjuvaziye, büyük toprak beylerine ve militarist şeflere peşkeş çekilmektedir. Birçok üründe olduğu gibi bütün Türkiye köylüsü BUĞDAY'da bu durumu açık olarak yaşayarak gördü. Devlet adına alım yapan T.M.O. buğdayımızı hasat dönemi içindeki vadeli olarak 45 TL'na alırken, Amerika' dan 76 TL'na buğday aldı. Köylünün ürününü neden 76 TL' na almadılar?Köylü buğdayını satmayınca Özal çıkıp "Peşin alacağız"yalanını attı. Çilekeş köylü hala buğday parası beklemekte. Faşist cunta maşası Özal,

"köylünün malı piyasa değerinden alınacaktır" derken kendisi silahların gölgesinde tekellerin çıkarına piyasa oluşturmaktadır. Köylünün malını zorla ucuza kapatırken tekellerin, holdinglerin eksperliğini yapmaktadır. Başbakan yardımcısı geçinen Kaya Erdem bunu açık açık şöyle ifade etmektedir. "Açıklanan bu fiatlar devletin üreticiye garanti ettiği fiatlardır. İç piyasa bu fiatların üzerinde teşekkül ettiği takdirde, desteklemeyle görevli birlikleri; TARİŞ, ANTBİRLİK, ÇUKOBİRLİK, ve FİSKOBİRLİK bu maksatla tahsis edilen kredileri kullanmak suretiyle kar ve zararı kendilerine ait olmak üzere işleyen piyasa fiatlarından alım yapmakta serbest bırakılmışlardır".

Bundan anlaşılan şudur: Yukarıda belirtildiği gibi devlet sadece eksperlik yapıp fiatları açıklamıştır. Tüccar, tefeci takımı da 1,2 lira geçerek köylünün malını yağmaladı. Bahsedilen krediden hiç biri kullandırılmadı. Çekle, senetle, tahville köylünün malı alınmaya çalışıldı. Bu şartlara dayanamayan küçük üretici tüccara , ofise malını satmak zorunda kaldı. Toprak Mahsulleri Ofisinin çekleri bile karşılıksız çıktı. Böylelikle devlet kuruluşlarının da itibarı kalmadı. Çünkü Özal bu kuruluşları işbirlikçi tekellere satmak istemektedir. Yurt gezilerinde köylülerce sıkıştırılan Özal bunu ağzından kaçırmıştır. "Aslında bu ofis uygulaması çok az ülkede var. Mesela Amerikada çiftçiler buğdaylarını kendi çiftliklerinde depoluyor ve doğrudan tüccara veriyorlar. Her halde en iyisi de bu". Özal böyle diyor, bunu derken de işi iyice azıtıyor ve biz köylüleri tekellerin kucağına açıkça iteceklerini söylemek istiyor.

Buğday taban fiyat politikasında sergilenen bu oyunu köylülere açıkça gösteren Türkiye Komünist Partisi'nin önerileri doğrultusunda hareket eden bazı köylüler stokçu, vurguncu, aracı ve ofis karşısında halen direnmektedirler. Bu konuda köylüler şöyle diyor: "Geçen yıl alımlarda 21-23 liradan işlem gören buğday 37 liraya yükseldikten sonra, bu yıl haydi haydi 75 liradan işlem bulur. Diyeceksiniz ki, hükümet buğdayı ithal eder, iç piyasayı düşüdür. İthal etsin. Ne kadardan edecek? Bu fiatının altından mı? İmkan yok, zaten lira dolar karşısında sürekli değer kaybediyor. Bunun aksi için en ufak bir belirti yok. Eh, Özal'ın politikası gereği sübvansiyon yapamayacaklarına göre, bizim buğday bu fiatın altına düşmeyecek. Diyelim ki, borcum var. Yıllık % 28 faiz veriyorum. Kiloda 6 lirası faize gitse yine 20 liraya yakını elime kar kalacak. İşte buğdayımı bunun için vermiyorum..."

Köylülerin bu direnişi haklı bir direniştir. Ama bu direniş faşist diktatörlüğe karşı tüm halkımızca desteklenmezse tam başarıya ulaşamaz. Tekelleri gözü gibi koruyan devlet bunların fabrikalarını boş bırakmayacaktır. Bunun için nitekim çiftçi kredilerini durdurmuştur. Malını satmayan köylülere gübre, ilaç, makina, tohum, mazot vermeme tehdidi uygulamaya çalışmaktadırlar. Köylüyü buğdayını satmak zorunda bırakıyorlar. Halen patronların fabirakarı da ham madde kıtlığı çekmektedir. Şimdi bunlara devlet sübvansiyon uyguluyor ve fabrikalara 45 liradan buğday tahsis ediliyor. Ama halkımıza ekmeği zamlı olarak yedirmeye Ankara'dan başladılar.

Bu direnmenin sonuçsuz kalacağı görüşünde olan bir köylü de şöyle demektedir. "Sen ne diyorsun be? Küçük balık koca balığı yutabilir mi? Küçük balık koca balığı yutmayacağına göre, o koca balık ağzını kocaman açtığı zaman hepten girivereceğiz içine, işte girdik bile..."

Türkiye Komünist Partisi'nin gösterdiği gibi bu direnişi ulusal çapta derinleştirerek Evren-Özal faşist diktatörlüğünü işçilerin, köylülerin diktatörlüğe karşı olan tüm halkın birliği ve ortak eylemiyle yıkmadan, hiç bir sorun

halkımız yararına çözülmeye başlanamaz.

Ay çiçeği ürününün de kaderi buğday'dan pek farklı olmayacaktır. Ayçiçeği yağ üretiminde kullanılan bir bitkidir. Ülkemizde üretilen ve tüketilen bitkisel yağların zeytinyağı hariç üçte biri ayçiçeğinden elde edilmektedir.

Türkiye de ayçiçeği ikinci dünya savaşından sonra 1947'lerde Trakya da ekilmiş ve buradan diğer bölgelere yayılmıştır. 1960'lardan sonra verem otu ya da canavar otuna (orabans) dayanıklı çeşitlerin ekilmesiyle üretim alanı genişlemiştir.

Fakat son yıllarda Orabans otu büyük yayılma göstermiştir. Çünkü devlet zamanında tohum üretmemiş ve bu zararlı ot ile gerekli zirai mücadeleyi yapmamıştır. Şimdi kilosu 1200 liradan Amerikadan tohum getirilmektedir. Bu tohumda ancak bir yıl ekilebilmektedir. Zaten ülkemizde karşılanamayan yağ açığı sadece bu ot yüzünden daha fazla olacaktır. Bir de buna fiat politikası eklenirse köylülerin iyice batağa gireceği görülmektedir.

Faşist cuntanın görülen eli Özal geçen yıl 180 liraya satılan ayçiçeği'ni 95 lira taban fiatı vermiştir. Köylüden peşin mi vadeli mi Nasıl alınacağı da karakayıptır. Zaten ilkbaharda açıklanan bu fiat, tüketim mallarına yapılan zamlarla, mzota, gübreye yapılan sayısını unuttuğumuz zamlarla eriyip gitmiştir. İşte hesap ortada!

Türkiye'de bir dekardan ortalama 120 kg. çiçek üretilmektedir. Buna göre:

Toplam masraf: 21. 385 TL

$$1 \text{ Kg. ayçiçeği} = \frac{21.385 \text{ TL}}{120 \text{ Kg.}} = 178.20 \text{ TL}$$

178 lira nerede, 95 lira nerede?

Bir de buna ürettiğimiz ayçiçeğinden yapılacak yağı satın alırken sömürüyü eklersek durumu daha açık görürüz. Bakan geçen yıl ayçiçeğini bizden 61 TL'na alırken 18 Kg. lık yağın tenekesi 2.800 TL idi. Bu yağı bize daha sonrada 10 bin liraya kadar sattılar. Sanki yeni ayçiçeği çıkmış gibi.

EMEĞİMİZE SAHİP ÇIKALIM!

BUGDAYDA OLDUĞU GİBİ AYÇİÇEĞİNDE DE SÖMÜRÜYE DİRENELİM!